

KNIŽNICA PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE

LITERÁRNE KOŠICE

28. ROČNÍK

ZBORNÍK OCENENÝCH PRÁČ

2023

28. ROČNÍK

LITERÁRNE
KOŠICE

28. ročník Literárnych Košíc máme úspešne za sebou. Aj tento rok pre nás pripravovala témy doc. Mgr. Markéta Andričíková, PhD. Pozrite sa, ktoré to boli: „Môj detektívny zápisík“, „Najkrajšia rozprávka môjho detstva“ a „Kam sa podela moja slušná výchova?“.

Celkovo sme obdržali 228 prác. Porotcovia pracovali a hodnotili v zložení doc. Mgr. Markéta Andričíková, PhD., ktorá pracuje na katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácií na Filozofickej fakulte UPJŠ v Košiciach., prof. PhDr. Marián Andričík, PhD. z Katedry slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach, doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD. z Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove a doc. PhDr. Peter Karpinský, PhD. z Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

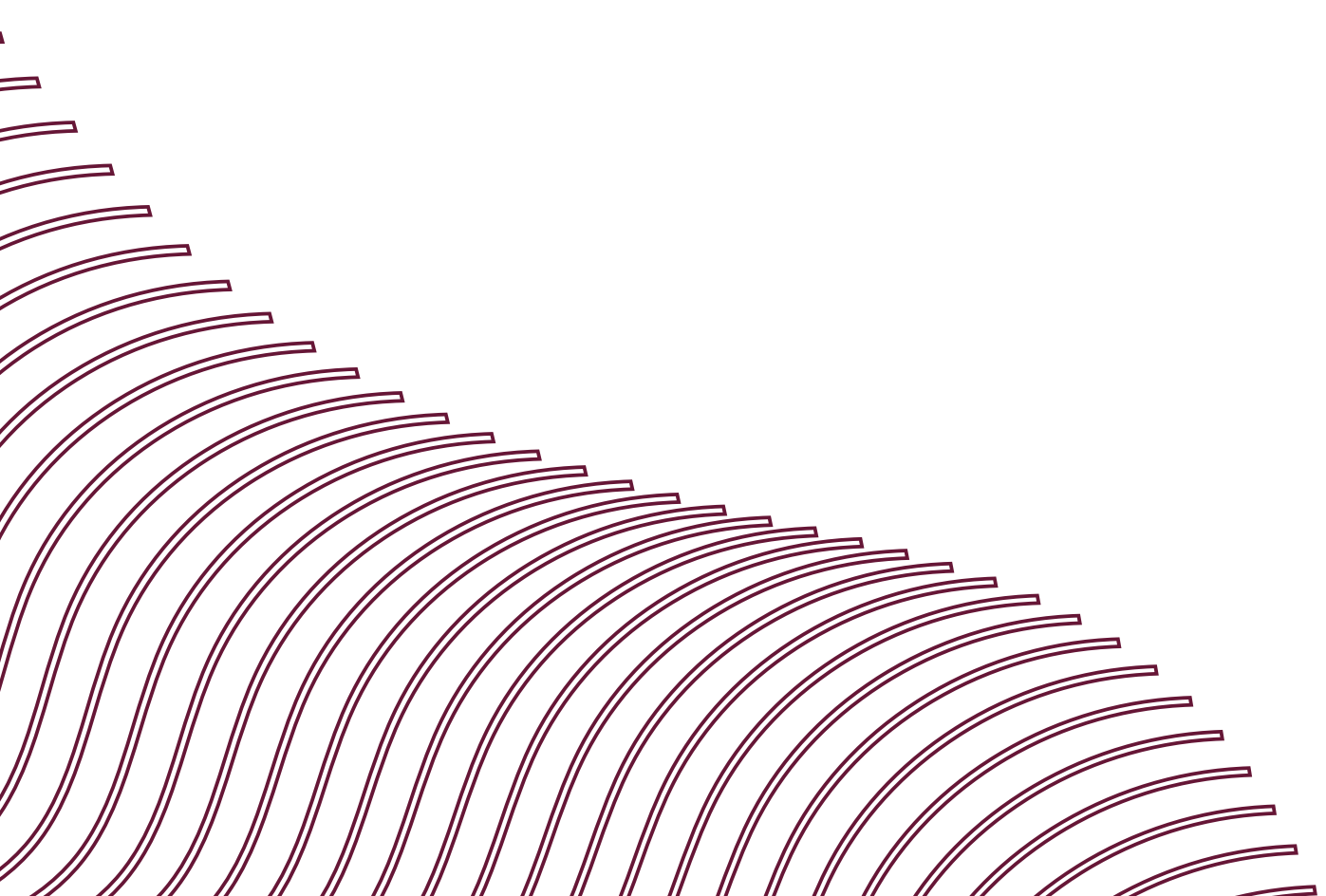
Písaný a následne čítaný text dáva deťom odpovede na mnohé otázky a zároveň im dáva podnety na rozvoj svojej fantázie. Všetky víťazné príbehy si môžete prečítať, prežiť ich a stotožniť sa s postavou príbehu, zahĺbiť sa do básní a zapnúť svoju predstavivosť na plné obrátky.

Do krásneho čítania a dovidenia o rok

Kamila Prextová

PhDr. Kamila Prextová, MBA
riaditeľka Knižnice pre mládež
mesta Košice

POSUDOK BÁSNICKÝCH PRÁC OD JÁNA GAVURU

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA A MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

Asi väčšina z vás nemá rada matematiku. Ani ja som veľmi nemal. Vždy ma chytila nervozita, keď som riešil slovné úlohy o tom, ako jedno vozidlo ide z bodu A do bodu B a ďalšie z Prešova do Košíc a ja som mal zistiť, kde sa stretnú. Keby som nevedel túto odpoveď vypočítať, skúsil by som aspoň odhadnúť – stretnú sa v Knihnici pre mládež mesta Košice. A keby tu prišli dnes, tak by sa stretli s vami a s nami. Tá súvislosť s matematikou však nie je celkom náhodná. Pri čítaní vašich básní som si na matiku nevdojak spomenul, pretože aj tu ste museli vyriešiť básnickú rovnicu o dvoch neznámych. Metaforicky tie „neznáme“ môžu byť témy, ktoré ste si mohli vybrať. Čo ste však nielen mohli, ale aj museli riešiť, boli dve otázky. Jedna z nich je, o čom má byť moja báseň? A druhou otázkou určite bolo, ako ju mám vlastne napísať?

Podme pekne po poriadku. Hodnotil som dve utešené témy, ktoré v sebe skrývali veľa možností: Najkrajšia rozprávka môjho detstva a Môj detektívny zápisník. Pre obidve témy platí, že ste si dali záležať a využili ste rovnako zaujímavé postrehy, ako aj svoje osobné skúsenosti. Azda aj preto sa vám podarila výnimočná výpoveď, takmer tak, ako by to urobili básnici dospeláci. Nebolo veru ľahké zvoliť si spomedzi básní tie, ktoré treba ohodnotiť ako najlepšie. Cenu získali tie básne, kde hľadanie neznámych našlo svoje riešenie, keď ste objavili originálny nápad, kde ste vyladili rytmus tak, že znel ako hudba a nie ako škripajúce husle. Ocenenie tiež získali básne, kde ste si dali záležať aj na tom, aby ste po napísaní básne ešte niekoľkokrát po sebe prečítali a opravili to, čo si ešte nejakú opravu žiadalo. Keďže básne sú krátke, záleží na každom vybratom slove. Na záver ešte krátke povzbudenie, ktoré opakujem síce každý rok, ale na jeho platnosti sa nič nezmenilo. Hľadajte, skúšajte, experimentujte a nebojte sa čítať už napísané knihy. Pozrite si, ako to pred vami urobili iní. Nie preto, aby ste to od nich odpisovali, ale aby ste sa popri nich dozvedeli, čo všetko sa ešte pri písaní dá urobiť.

Možno sa vám zdá, že sa ako porotcovia trochu opakujeme, ale za tých pár rokov, čo sme pri tejto súťaži, sa pravidlá čítania a písania nezmenili. Stále na to treba odvalu a chuť pokúšať jazyk, aby vydal svoje literárne plody. Blahoželám oceneným a nezabudnite sa všetci opäť zapojiť do budúceho ročníka literárnej súťaže. My sa na vás a vaše diela tešíme už teraz.

Srdečne pozdravuje

doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD. Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove

POSUDOK BÁSNICKÝCH PRÁC OD MARIÁNA ANDRIČÍKA

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Päťdesiatka prác, ktoré mladí adepti poézie zaslali do súťaže Literárne Košice v tejto kategórii, je dôkazom toho, že etické problémy im nie sú ľahostajné a viacerí ich vedia aj zaujímavovo literárne uchopiť. Je pravda, že takto formulovaná téma môže zvädzať k jednostrannému zdôrazňovaniu práve etického aspektu a v mnohých básnických pokusoch to viedlo buď k priamočiaremu poučaniu, čo by sa malo a čo nemalo robiť, alebo k prvoplánovej opisnosti. Aj v celkovo slabších básňach ojedinele zasvietila pekná metafora alebo nápaditá hra so slovom, čo svedčí o tom, že ich autorov múza neobchádza, len by ju bolo treba väčšmi prilákať naštudovaním si básnickej abecedy. Za všetky takéto miesta vyzdvihnem originálne prirovnanie z básne jednej šiestačky: „Vyšla som z domu / ako namyslené tofu“.

Výrazná dominantnosť viazaného verša v tejto vekovej kategórii je logická apochopiteľná, zároveň však kladie na autorov nároky v zvládnutí jeho rytmickej stránky, práce s rýmom, ale aj s tým súvisiacou vetnou stavbou. Pri poézii platí zaujímavý paradox: napriek tomu, že báseň je do istej miery deformáciou bežného jazyka – nik predsa bežne nerozpráva v rytmicky pravidelných a navyše ešte aj rýmovaných veršoch –, nemala by sa prirodzenému jazyku priveľmi vzdávať napríklad kostrbatými konštrukciami. O tom, že sa to dá, nás presvedčajú práce ocenených, v nich najmä to, že aj takáto vážna téma sa dá uchopiť so zmyslom pre prirodzenú syntax, s vtipom, prípadne s uplatnením nečakaného záveru – pointy. Hoci prevažná väčšina básní podľa očakávania bola napísaná v prvej osobe a z pohľadu lyrického subjektu, aj tu sa vyskytli ozvláštnenia v podobe básne podávanej z perspektívy podkovy alebo starého otca. Vo viacerých textoch zarezonoval zmysel pre sebaironiu, čo je vždy dobrý prostriedok na odľahčenie závažnej témy – zdravý nadhľad ešte nijakému textu neuškodil.

Všetkým oceneným, samozrejme, patrí moje blahoželanie a verím, že literatúra sa pre nich stane celoživotným sprievodcom.

prof. PhDr. Marián Andričík, PhD. Katedra slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach

POÉZIA

LITERÁRNE
KOŠICE
2023

VYHODNOTENIE

Môj detektívny zápisník [hodnotil Ján Gavura]

1. miesto: Marek Tomus [ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa]
2. miesto: Michaela Medvidová [ZŠ Bruselská 18, Košice]
3. miesto: Lenka Starinská [ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa]
3. miesto: Natália Danková [ZŠ Drábová 3, Košice]

Čestné uznanie: Jaroslava Piňková [ZŠ Gemerská 2, Košice]

Čestné uznanie: Jozef Človečko [ZŠ Polianska 1, Košice]

Čestné uznanie: Michal Maňkoš [ZŠ Bruselská 18, Košice]

Čestné uznanie: Tamara Horkayová [ZŠ Drábová 3, Košice]

Najkrajšia rozprávka môjho detstva [hodnotil Ján Gavura]

1. miesto: Alessandro Galeano [ZŠ Staničná 13, Košice]
2. miesto: Šimon Sudzina [ZŠ Pionierska 33, Čaňa]
3. miesto: Soňa Čandíková [ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa]

Čestné uznanie: Aneta Csorba [ZŠ Gemerská 2, Košice]

Čestné uznanie: Ela Vavreková [ZŠ Gemerská 2, Košice]

Čestné uznanie: Jessica Červená [ZŠ Drábová 3, Košice]

Čestné uznanie: Sofia Mária Danielovičová [ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa]

Kam sa podela moja slušná výchova? [hodnotil Marián Andričik]

1. miesto: Alexandra Ráškyová [ZŠ Bruselská 18, Košice]
2. miesto: Lucia Čigášová [ZŠ sv. Cyrila A Metoda Košice]
3. miesto: Lukáš Dankanin [ZŠ Krosnianska 4, Košice]
3. miesto: Lukáš Hodorovský [ZŠ Drábová 3, Košice]

Čestné uznanie: Barbora Hudová [ZŠ Pionierska 33, Čaňa]

Čestné uznanie: Filip Baltes [ZŠ Gemerská 2, Košice]

Čestné uznanie: Jakub Karaba [ZŠ Drábová 3, Košice]

Čestné uznanie: Natália Točeková [ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa]

Čestné uznanie: Oliver Gergely [ZŠ Polianska 1, Košice]

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

1. MIESTO: MAREK TOMUS PREČO MAMKY NEMÔŽU PRAŤ BIELE TRIČKÁ

Práca detektívov je ťažká.
A kde si zapisujú poznámky?
Na ruku, na nohu,
na papier z budúcnosti?
Či na školskú stenu?
Možno popíšu celú ulicu...

Chcete vedieť,
kde si zaznamenávam všetky stopy ja?
Predsa na moje obľúbené
biele tričko.
Pssst!

2. MIESTO: MICHAELA MEDVIĐOVÁ

V mojej izbe
v malom šuplíku,
schovávam tam
tajnosť veľikú.

Píšem si tam zápisník,
nevie o ňom veru nik.
Môj zápisník detektíva,
veľa tajov sa v ňom skrýva.

Tak napríklad včera
kamarátka Viera
našla vonku mača,
už s ním domov kráča.

Ale milá Viera
nesmie domov zviera.
Ja som včera v pivnici,
našla mača v krabici.

Viac vám o tom nepoviem, detektívkou zostanem.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

3. MIESTO: LENKA STARINSKÁ STÍCHNEM

keď zaregistrujem tvoj pohľad
musím sa začať
hrať sa na detektívku
čo ti chcem vlastne povedať
jazyku došiel atrament
a slovo je príťažké na dotyk

detektívna kancelária
dnes zatvára
tak isto ako predvčerom
tak isto ako včera
ako zajtra

z tých nevy povedaných papierikov
už môžem zviazať zápisník
s prázdny mi stranami

pre teba

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

3. MIESTO: NATÁLIA DANKOVÁ PÁTRANIE

Ticho.
Počuť kruté kroky.
V meste?
Čudné pohľady.
Strach.
Ohavnosť?
Nie.
To je len vyhúkaná spoločnosť!
Číslo 19 vystriedala dvadsaťštvorka.

Bzučiace rakety.
Náhľivo ničia všetko.

Za to sa bude zodpovedať!
Dúfam niekto.

Zaútočiť takto kruto v noci?
Snáď ľud nezostane bez pomoci?!

Zápasíť so strachom.
Ako keď ťa hodia do hlbokkej vody.
A teba nestihli naučiť plávať.

Pre koho toto celé má výhody?
Kto bude víťazom?
Mnohých zabolí?!

Strel'ba.
Tanky.
Drony.
Satelity.
Húfnice.
Výložky.
Jachty i brilianty.

Zbúrané duše aj nemé životy.
Plyn.
Červená voda?!
Utečenci...
Spráchnivené múry?
Ľadových nádejí?
Zvláštna taktika.

Netvár sa!
Aj teba sa to dotýka.

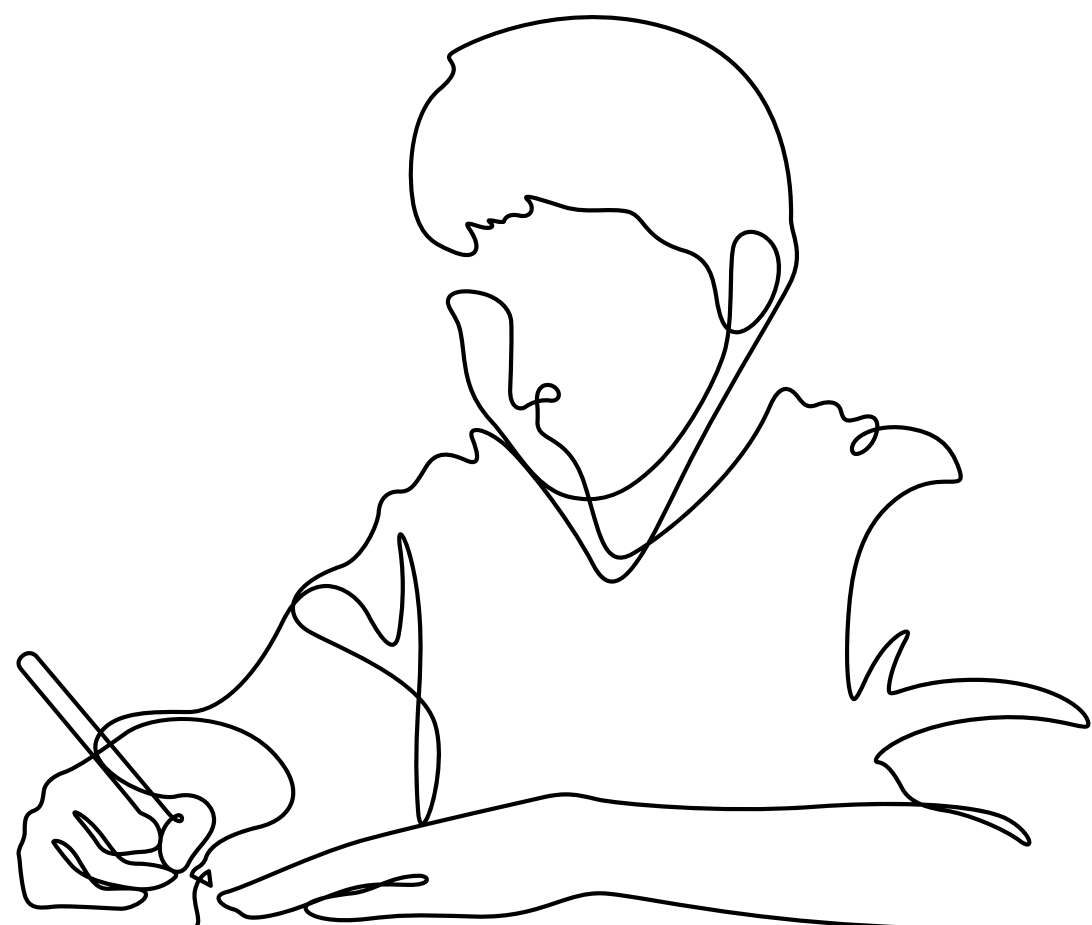
Priznať pravdu?

Chladnokrvnosť.
Nenávisť.
„CHARAKTER“
Dnes už ľudstvo vie.
Jasný nepriateľ.

Vízia o pokojnom mieri visí.
Stále na vešiaku.

Misia?
Zbaliť kufre?
Utečť za mláku?

„Netýkavky“, pýtam sa ja,
čo je pravda nepoznaná?

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

ČESTNÉ UZNANIE: JAROSLAVA PIŇKOVÁ
MÔJ VLASTNÝ SVET

Ponáhľam sa do školy.
Obliecť sa? Au, to zabolí!
Čižma jedna, druhej niet,
botasky to istia hneď.
Kam sa jedna podela?
Keby som to vedela...

Cukrovinky milujem,
väčšinou ich raz-dva zjem.
Skrinka sladkých prekvapení.
No dnes sme z nej rozladení.
Sladkosti sa vyparili.
Snáď z nej samy vyskočili?

Môj obľúbený seriál,
ten má veľký potenciál.
Chcem ho pozrieť hneď,
avšak... Pomoc! Wifi niet!

Čože? Kde sú kľúče od bytu?!
Ja fakt mám dáku vadu skrytú.
Vykašľať sa na to môžem,
či od zlosti vyletieť z kože?

Po náročnom dni oddychu sa žiada,
no slúchadlá zas márne hľadám a hľadám...
S hlavou v smútku behám po byte.
Čo si o tom všetkom myslíte?

Spisujem si denník strát
už po tisíci krát.
Nevie o ňom nik,
je to môj tajný detektívny zápisník.

Niečo mi tu neseďí!
Zas bratovi na srandičky naletím?
Škriatok, žiaľ, nebol prichytený pri čine.
Tak ktože je tomu na vine?

Mysli, traf ten kliniec po hlave!
Veď pátranie patrí k tvojej zábave.
Miznú mi len veci, ktoré veľmi chcem...
Á, ja už tomu rozumiem!

Mama z izby usmieva sa
popod fúzy, ktorých niet.
„Zase si ma neposlúchla,
zas máš ten svoj INÝ svet.“

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

ČESTNÉ UZNANIE: JOZEF ČLOVEČKO
KAUZA "ROŽOK"

„Nový prípad!“ zvolám hlasno.
„A nech v tom už máme jasno!“
Každý deň sa v našej šatni
nájde rožok delikátny.

Nikomu vraj nepatrí.
„Nie je ničí,“ každý kričí.
Púšťam sa do prípadu,
rozlúštim tú záhadu.

Vždy to isté – šunka, maslo,
každého by z toho striaslo.

Hľadáam postup dokonalý,
čo páchatel'a odhalí.
Pýtam sa i pokukujem,
kto čo je a kedy.

ČESTNÉ UZNANIE: MICHAL MAŇKOŠ
SUSEDSKÝ DETEKTÍV

Keď ráno chodievam do školy,
na ulici stretnem rôzne potvory.
Tu a tam si nazriem bokom,
čo to vidím vlastným okom?

Sused ťukol autom do smetiaka
a ten smetiak smelo kopec láka.
Ide ako kolobežka,
netušíme, kam si bežká.

Smetiak oškrel ďalšie auto,
on sa škerí, ale dal to.
Videl, že ho sledujem,
zobral mobil, fotil len.

Písal správu susedovi,
že mu košom facelift robí.
Prišiel sused rozospatý,
len čo vstal, už je našťvaný.

V jednej veci som si istý,
že páchatel' je ten istý.
Prezrádza to dozaista,
vzorovaná servítka...

Čo som zistil, poviem hlasno.
Nech páchatel' má v tom jasno.
Ďalší deň nás čaká zmena,
žiadna mňamka pohodená.

Prípad ostal otvorený,
žiaden rožok pohodený.
Poznámky mám v zápisníku!
Kauzu „Rožok“ tiež v denníku.

Aspoň že si písal, kl'udne vraví,
ľudia zabúdajú na slušné mravy.
Pozrel vinník mojím smerom,
počastoval ma úsmevom.

Bolo nám hneď obom jasné,
keď tam nie som, kde to zhasne.
Svetlá chvíľka môjho rána
srdiečko mi rozohriala.

Že som nešiel slepým krokom,
aj keď kráčam, kukám bokom.
Netreba si stále hľadiet seba,
aj pohľad bokom občas treba.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

ČESTNÉ UZNANIE: TAMARA HORKAYOVÁ
ZÁPISNÍČEK

Môj detektívny zápisník?
Veru taký nemá nik!

Je elegantný.
Chutne obézny.
Skrýva šifry.
Sú v ňom cifry.

Je v ňom môj štýl života.
Zvedavosť.
Pomoc.
Ochota.

V kabelôčke tíško tróní.
Keď zločinec slzy roní.

Kujem si ja tajný plán.
Nech zlodeja rýchlo mám.

Všetky zložky môjho plánu.
I budúcnosť vysnívanú.

Závidia mi všetky dievky.
Keď ho skrývam do kabelky.

Sherlock Holmes
i

Dempsey
a

Makepeaceová
Sú mi vzormi.
Keď zločinec uniká.

Občas príde pomocník.
Dá mi radu ako nik!
Moja mamka.
Náš rodinný detektív.

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

1. MIESTO: ALESSANDRO GALEANO BRÁŠKO

Zobudil som sa v jeden deň.
Je to ako krásny sen!
V dome veľký krik.
Kto vydáva tento vzlyk?
Veľké oči na mňa gúľa
a cumlík si ticho cmúľa.
Pozerám sa na to z rohu.
Vidím trčať malú nohu.
Mamka stojí nad kolískou
A pozerá do nej s láskou.
„Malý braček prišiel k nám,
Už nebudeš nikdy sám!“

2. MIESTO: ŠIMON SUDZINA

Rozpoviem vám príbeh krátky o rozprávke , ktorá má tri, len tri malé prasiatka.
Počul som ju veľa krát, dodnes ju mám veľmi rád.

Mamka mi ju čítavala, dlho až kým nezaspala.
Ona? Nie, ja! Veru tak, alebo aj naopak.

Čo to vravím tri prasiatka? Zlý vlk je kde?
Zabudol som naňho skrátka.
Nevadí to, poďme k veci, tri prasiatka, vlk a sme všetci.

Tento zlý a hladný vlk, bol to ale riadny tík.
Dvomi prasiatkami sfúkol dom a ten tretí?
Šiel si poň.

Prerátal sa víčko planý, trafil na dom murovaný.
A tak teda s veľkým hlukom, odišiel preč s prázdny brucho.

Prasiatka sa natešili, že nad vlkom zvíťazili.
Tancovali , spievali až do rána plesali.

Tak a už nám zvoní zvonec, rozprávočke je už koniec.
Tá rozprávka aj keď sa nezdá, je najkrajšia môjho detstva.

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

3. MIESTO: SOŇA ČANDÍKOVÁ
FOTOGRAFIA

„Robko s Luckou sa bláznivo zabávali. Vtom začuli, ako niekto kričí: Zvieratká, poďte rýchlo sem! Medved'ovie Bambuľku privalil strom, musíme ju spod neho čo najskôr vytiahnuť!“

kniha vtlačená do mojej hlavy
dvojročná pamäť
jej pohár sa pomaly napíňa
oči ešte nepoznajú abecedu
sluch áno
uši vedú môj hlas
sediac nad knihou
sa tvárim
že čítam

spomínam
11 (k)rokov dozadu
jeden dva tri
triedim zásuvky v mysli
tu je
okienko s dvoma jednotkami
a v ňom
písmenkovo-obrázková fotografia
nevybledla

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

**ČESTNÉ UZNANIE: ANETA CSORBA
FOTOGRAFIA**

„Je tá, na ktorú si zabudnú nevedel.
Je tá, ktorú ti mamka čítala, kedy si chcel.

Janko a Marienka, či Kocúr v čižmách,
musíš si pamätať ako Malý princ na Mesiaci pristál.

Robili každý deň detský svet krajším,
privodili úsmev na tvári a sen bol hneď sladší.

Mohol si sa preniesť kam si len chcel
A na konci rozprávky vždy zvonec zaznel.

Každý má tú svoju naj,
listovať v tej knihe, bol by malý raj.

**ČESTNÉ UZNANIE: ELA VAVREKOVÁ
MOJA DETSKÁ KNIŽKA**

Keď som bola ešte malá,
písmenka som nepoznala.

Kníh bolo u nás doma stále dosť,
na čítane, pre radosť...

Medzi nimi pekná rozprávková,
ktorú napísala Marianna Grznárová.

Najviac sa mi z toho páči,
príbeh Maťka a Kubka na salaši.

Mamka s ockom mi to čítavali,
pritom sme sa všetci smiali,
ako Maťko s Kubkom vatru preskakovali.

Táto moja knižka stará
ostala mi v pamäti, keď som bola malá.

Dnes už poznám písmenká,
čítam si čo len chcem,
čítanie je zábava veľká,
ale na Maťka s Kubkom nezabudnem.

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

ČESTNÉ UZNANIE: JESSICA ČERVENÁ

Písať básne kázala.

Tá učka sa snád' zbláznila!

Od nás malých piatakov!

Hokejistov! Reprezentantov! Šampiónov! Zberateľov cenných kovov!

I slečien trénujúcich basketbal!

O VČIELKE

Včielka?

To je hmyzia slečna.

Vždy je veľmi užitočná.

Pre niektorých nebezpečná.

Zbierať z kvietkov peľ
nie jej jediný cieľ.

...

Z úľa ona vyletela.

Krehké krídla povystrela.

Pozdravila teplé lúče.

Sadla na lúčnu kvetinku.

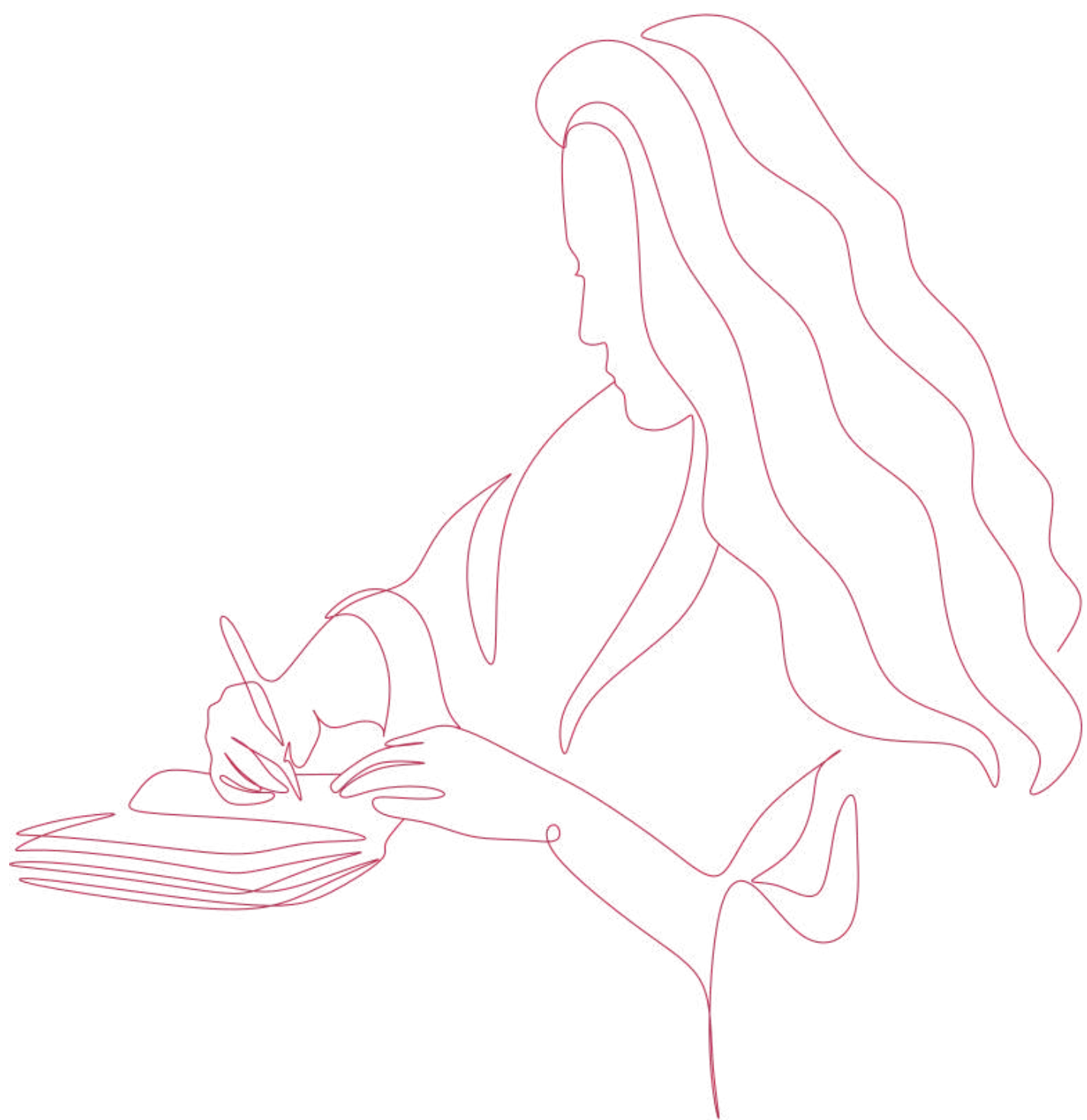
Potom na druhú, tretiu, štvrtú, piatu...
tisícristotridsiatudeviatu...

Každej nežne
s veľkou láskou
načuchrala
hebkú sukienku.

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

ČESTNÉ UZNANIE: SOFIA MÁRIA DANIELOVIČOVÁ
NIKDY NEVYRASTIEM

Som drak.
Dvíha ma vietor.
Vysoko.
Nepozerám na realitu,
nestrácam čas filozofovaním,
prečo je obloha modrá.
Radšej premýšľam o svete...
Mojom svete.
To je tam, kde vojnu nepoznajú,
kde ešte každý verí na kúzla a zázraky.
Preto som drakom.
Práve teraz rozprestieram svoje krídla
k slnku
a nezaujíma ma, čo si myslia iní.
Som drakom.
Lietam a ľudia na mňa ukazujú prstom.
Vraj som iná...
Som drak!

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

1. MIESTO: ALEXANDRA RÁŠKYOVÁ

Od môjho najmenšieho mala,
spoločne so mnou vyrastala.
Kam vzala mama mňa,
tam aj ju pozývala.

„Ak niečo chceš, máš poprosiť.“
To dostala som každé ráno na podnose.
„A keď to dostaneš, tak poďakovať
a samozrejme nešpárať sa v nose.“

No a dnes ráno na zastávke autobusu,
vychrľil na mňa jeden pán,
(plný odporu a hnusu),
spolu so sivým dymom z cigariet,
aj zopár urážlivých viet.
Asi mal pocit, že len človek s jeho vkusom
sa môže voziť autobusom.
Hneď sa ma veľká túžba zmocnila,
poučiť starca o nových trendoch v móde.

No kým som vhodné slová volila,
asi sa niekam do neznáma podel.

Netuším prečo práve teraz,
počujem v ušiach slová mamine,
čo vravela snád' tisíckrát:
„Maj v úcte starobu,
tá nikoho z nás neminie.
Aj na Teba raz príde rad.“
Napriek jej slovám, čo mi v ušiach zneli
a neúprosne bzučali jak medonosné včely,
mala som zrazu veľkú chuť,
na slušnú výchovu raz zabudnúť.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

No čo čert nechcel a svet nevidel,
do uší sa mi tlačí zasa,
(od mamy dostávam ich na prídel),
už ďalšia o výchove fráza:
Vraj presnosť výsada je kráľov.
Do behu teda zapájam každúčku z mojich svalov.
Už ani vnímať nestíham, kam vedie moja trasa.
Odrazu v mláke plnej blata, váľam sa ako prasa.
(Už s istotou viem, že do školy dnes nestihnem prísť načas.)

2. MIESTO: LUCIA ČIGÁŠOVÁ ZDVORILOSŤ

Počúvaj, priateľu drahý, predrahý,
vyrozprávam ti príbeh povahy
obyčajnej, no predsa trochu inej,
taký, ktorý nepremietajú v kine.

Svojmu pánovi slúžila som,
cesty ťažké so mnou prešiel zľahka,
nebojácne sme cválali lesom,
občas sa vyskytla aj skratka.

Osud mi vytrhol z rúk opraty,
nepomôžu už žiadne záplaty.
Kedysi obviniť ma nemohli žiadnymi chybami,
no prešlo pár rôčkov a som hore nohami.

Moje kedysi blyštiace okále
nahradili len skrutky hrdzavé
a moju striebnistú pokožku chladivú
brázdia už vrásky, ba vidím i prasklinu!

Priateľom uzde a sedlu zbohom dať musím,
prežili sme spolu veru krásne časy...
Toľko smiechu a vtipov o sene,
ťažko veru nájdem nejaké spasenie.

Azda aspoň niekomu šťastie prinesiem,
keď už nikdy brázdiť polia nebudem.
Ale kam sa to podela moja slušná výchova?
Moje meno je STARÁ PODKOVA.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

3. MIESTO: LUKÁŠ DANKANIN O MLÁDEŽI [Z POHLÁDU MÔJHO STARÉHO OTCA]

Čvarga jedna, čo je s vami?
Vari vás takto vychovali vaše mamy?
Dnešná mládež, to je hrôza,
na hlavu jak keby spadla z voza.
Povinná vojenčina je to, čo vám chýba,
viete, čo je disciplína?
Jak muchy ste všetci slabí,
somariny, to vás baví!
Na traktore jazdiť v poli...
„To je práca, to ma bolí!“
Pomáhať je pre vás tabu,
hráte to na slepú babu.
Internety, mobily a morálna bieda...
Vzmužte sa, inak vám bude beda!

3. MIESTO: LUKÁŠ HODOROVSKÝ PODELA SA DO NOHAVÍC?

Ani som sa nenazdal,
už som v škole prúser mal.
Pobil som sa, veru tak.
Chuligán som!
Nie super žiak!

Poznámku mám ďalšiu – zas!
Mama kričí: „Ty si d'as!“

Edupage ju stále máta.
Číta správu: „LK tresol spolužiaka.“
Ďalší malér!
„Lukáš, ty si Goliáš!“

Ďalšia správa tata máta.

Budem musieť vydržať.
Zaracha mám mesiac snád'.

Budem vzorný, dobrý žiak.
Sľubujem už tisíckrát.

Nado mnou sa znova zmráka.
V Edu stojí: „LK privrel spolužiaka.“
Doma bude peklo zas.
Trinášť mám snád' iba raz.

V štrnástich to dúfam zmením.
Bude lepšie, všetkým tvrdím.
Nerobím to naschvál, rád...
No som proste pubertiak.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

ČESTNÉ UZNANIE: BARBORA HUDOVÁ

Kam sa podela moja slušná výchova?
Ešte ani nedojem obed a už utekám od stola,
tanier nechám na stole,
čaj si beriem so sebou.

„Povysávať ešte mám!“ hovorí mi mama,
nepočujem, v ušiach slúchadlá mám, a tak si nakoniec povysáva sama.

Sadnem si ja do postele a už notebook do rúk beriem,
prenášam sa do sveta, kde nič robiť netreba.

Zrazu príde ocko ku mne, prevráti on očami,
pozbera mi z izby riady, už musí,
lebo z nich vyliezajú špagetové hady.

Kam sa podela moja slušná výchova?
Keď som všetko zjedla a nevstala od stola,
keď som ešte notebook nemala a mamku s ockom počúvala?
Notebook je zlodej času,
teraz to už viem, polepším sa,
sľubujem, povysávam, poupratujem.

Mamka s ockom budú radi,
veď sme super partia,
no aj tak si ticho poviem, že doma som hviezda ja.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

**ČESTNÉ UZNANIE: FILIP BALTES
NEZBEDNÝ FILIP**

Pani Betka stojí ticho.
Vo dverách som do nej vrazil,
skoro som ju na zem zrazil.
Kam sa ženieš šampión?
Čo si vari kamión?
Ani hláska som nevydal,
bežal, len tak plecom mykal.
Stará pani rozhorčene,
kričí na mňa: „tak toto nie!“
Do bytu som rýchlo vbehol,
zamkol a zrazu stuhol.
Kde sa moja slušnosť podela?
Zjavne na dovolenku odletela.
Radšej letím tiež,
zahrabem sa do piesku sťa morský jež.
Kebyže ma mamka vidí,
tri dni neseďím na riti.

**ČESTNÉ UZNANIE: JAKUB KARABA
OHÝBAJ MA MAMKO, POKIALĽ SOM JA JANKO**

Nevolám sa Janko.
Som ja proste Kubko, Kubko – Jakubko.
Často aj Jakub!
Kubo

Kamže sa podela moja slušná výchova?
Keďže už od malička
mi
systematicky
vštepovaná bola?

Mamka, ocko, súrodenci.
Vždy mi boli nápomocní.
Slušne správať učili ma
od kolísky.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Už škôlke piesne húdli do mňa.
Zázračné slovíčka drvili ma.
PROSÍM, PROSÍM, ĎAKUJEM.
O HRAČKY SA NEBIJEM.

Mamka, ocko, súrodenci.
Vždy mi boli nápomocní.
Slušne správať učili ma.
A keď bolo občas treba – trestali ma.
Si bez chleba!
Vyťali mi.
Tu máš teda!!!
Nie vždy sa mi darí dodnes.
Však to poznáš, ak ma stretneš.

Aj učka je nešťastná, keď nepýtam sa, chlaščem vodu cez hodinu susedovi z kýblika.
Len tak, z lásky k blížnemu, keď on potí pri tabuli.
Nepýtam sa, veru tak!
Či je covid a či vták.
Ja len tak...
Taký som ja žiak.

Moji milí rodičia
denne viackrát nakričia.

Mám aj také dni
DARÍ SA MI
ŽE BYŤ SLUŠNÝM PRISTANE MI

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

ČESTNÉ UZNANIE: NATÁLIA TOČEKOVÁ
XXX

už som vyrástla zo svojej kletky
ktorú si dospelí nosia v kľúčoch

opieram sa o umývadlo popísané pravidlami
zrkadlo roztečené neustálym krikom
farbím maminým červeným rúžom

neviem či sa pozerám na seba
alebo na zmoknutú myš
ktorá podlieza ploty
keď všetci spia
ústa si už dávno neprelepujem páskou
prskám slová
vyhorené zápalky
povaľujú sa všade

zákazy sa naliehavo plazia
do jedného ucha
druhým vyliezajú von
neakceptované

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

ČESTNÉ UZNANIE: OLIEVR GERGELY
KAM SA PODELA TVOJA SLUŠNOSŤ?

A už sa to začalo...
Nechcem.
Čo to má znamenať?!
Nezaujímam sa o to!
Prečo??? Ako to?!
Preto!!!

Kde je tá Tvoja slušnosť?!
Nikde predsa!
Čo??? To nemyslíš vážne!
Ale ÁNO!
Máš zaracha!
No isto... Ha-ha-ha.

Neskúšaj moju trpezlivosť!
Je to Tvoja zábudlivosť.
Nie trpezlivosť...
Nebud' drzý! A budem!

A vidím... vôbec Ťa to nemrzí.
Je to hrozné...
To snáď nie je ani možné!

Čudujem sa, čo to je...
Kedy skončí trápenie?
Deň plynie za dňom a ospravedlnenie nikde!

To sa musí skončiť!
Ale NIE!
Inak budem zúriť!
A to bude trápenie.
Nech je...

POSUDOK PROZAICKÝCH PRÁC OD MARKÉTY ANDRIČÍKOVEJ

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

Podľa hojného počtu odoslaných prozaických pokusov sa zdá, že detektívka téma mladých pisateľov zaujala. Detektívny zápisník ako žáner má však svoje špecifické znaky – často sa v ňom môžu vyskytovať presné záznamy o mieste a časoch, keď sa niečo zvláštne deje. Samozrejme, dôležitý je aj aspekt tajomstva, záhady, ktorú treba vyriešiť. No a neoddeliteľnou súčasťou zaznamenávaného detektívneho prípadu je aj jeho rozlúštenie, zaujímavý či nečakaný obrat, pointa. Ak sa takéto rozprávanie prepojí aj s humorom (niekedy to býva čierny humor), tak je to len dobrý bod navyše.

A aké boli detektívne zápisníky mladých autorov? Mnohé prozaické pokusy sa na seba dosť ponášali v tom, že v nich bolo skôr možné čítať inšpiráciu rozličnými kriminálnymi seriálmi (nechýbali ani vraždy a skôr temné historky). Niektoré texty boli príliš prekombinované (ako z akčného filmu) a strácal sa v nich aspekt detektívneho denníka. V niektorých textoch sa objavil zaujímavý nápad, ale napokon sa celý príbeh niesol skôr v klišéovitých konštrukciách, ktoré nemali literárny charakter.

Ako stále prízvukujem v súvislosti s literárnymi súťažami – najlepšie sú texty, ktoré vychádzajú z autentických zážitkov. Aj každodenné zážitky môžu byť spracované originálnym spôsobom, ak mladý autor alebo mladá autorka nájde ten správny „hlas“, ako ich vyrozprávať, keď vie nájsť niečo nezvyčajné aj v naoko obyčajných veciach či situáciách a ešte ich okoreniť presvedčivým humorom. Preto som ocenila najmä takéto texty.

Všetkým mladým autorom odporúčam, aby boli dobrými a vnímavými pozorovateľmi, pátračmi, aby hľadali inšpirácie, ktoré sú im blízke, aby veľa čítali (a menej pozerali filmy a seriály). A tiež im prajem veľa zaujímavých zážitkov, ktoré môžu potom literárne spracovať. Lebo dobrý detektív je predovšetkým dobrý pozorovateľ.

Markéta Andričíková

doc. Mgr. Markéta Andričíková, PhD. Katedry slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach

POSUDOK PROZAICKÝCH PRÁC OD PETRA KARPINSKÉHO

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA A KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Kam sa podela moja slušná výchova?

Táto otázka bola jednou z tém Literárnych Košíc Jána Štiavnického 2023, ale zároveň aj problémom, s ktorým sa stretávam takmer každý deň. A nejde len o moju slušnú výchovu, ale aj o slušnú výchovu vo všeobecnosti. Prečo sme sa odrazu zabudli zdraviť, ako to, že nevieme poprosiť, poďakovať, ospravedlniť sa...?

Presne to isté riešili vo svojich prozaických prácach aj súťažiaci. Ako je možné, že sa niekedy správame, akoby sme žiadnu slušnú výchovu nemali?! A netýka sa to len detí či mládeže, no aj nás, dospelých. Mnohé dielka nastavovali zrkadlo práve správaniu sa rodičov, učiteľov či jednoducho tých, ktorí o morálke kážu, ale sami ju nedodržiavajú. Z tohto hľadiska som literárne práce vnímal aj ako sondu do myslenia mládeže. Niekedy my, „veľkí“, vzdycháme – „Ach, tá dnešná mládež...“, no neuvedomujeme si, že oni si rovnako môžu povzdychnúť – „Ach, tí dnešní dospeláci...“. Verím, že texty, ktoré síce písali deti, si prečítajú aj ich rodičia a učitelia, aby sme sa dozvedeli, čo si o nás naši mladí myslia.

Čo sa týka literárnej úrovne hodnotených prác, mnohé z nich skĺzli k úvahám o tom, čo je to vlastne slušná výchova, hľadajúc východiska z jej súčasného úpadku. Boli to často veľmi zaujímavé texty, no keďže táto súťaž je literárna, textíky nespĺňali základnú podmienku – nebola to literatúra, ale úvaha. V iných prácach sa zas súťažiaci skĺzavali ku klišé, kritizujúc súčasnú výchovu, s podobným zakončením, v budúcnosti by sme naše správanie mali zlepšiť. Samozrejme, že takéto konštatovania boli pravdivé, no textom chýbala im estetická kvalita.

Ak som teda zhodnotil originalnosť prístupu k téme, spôsob spracovania a pokus o vytvorenie literárneho diela, zo zaslaných prác som ako najkvalitnejšie vyhodnotil tie, ktoré ma najväčšmi oslovili a pociťoval som v nich najvýraznejší umelecký potenciál. Na druhej strane musím konštatovať, že aj práce, ktoré sa síce neumiestnili na prvom, druhom či treťom mieste alebo nezískali čestné uznanie, boli tiež veľmi zaujímavé a minimálne mi poskytli podnety na premýšľanie o svete okolo nás a o našom a vašom správaní.

Najkrajšia rozprávka môjho detstva

Téma najkrajšej rozprávky detstva ma veľmi zaujala, pretože aj ja často dostávam na besedách podobné otázky – Ako sa volala kniha, ktorú ste si prvú prečítali?, Akú rozprávku ste mali ako dieťa radi?

Vždy sa musím priznať, že si to už nepamätám, že som prečítal toľko kníh, že na názov prvej si nespomeniem a že rozprávky mám rád aj teraz ako dospelý. Zaujímalo ma teda, ako sú na tom mladí spisovatelia. Ktorá rozprávka bola pre nich tá naj.

POSUDOK PROZAICKÝCH PRÁC OD PETRA KARPINSKÉHO

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA A KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Po prečítaní súťažných prác tejto kategórie ich podľa spracovania témy môžem rozdeliť do niekoľkých typov:

1. Texty, v ktorých sa autori skutočne venujú svojim prvým rozprávkam – píšú, prečo sa im dané rozprávky páčili, ako ich ovplyvnili a dokonca sa pokúšajú niektoré aj reprodukovať, prerozprávať. Najčastejšie išlo o Dobšinského slovenské ľudové rozprávky.
2. V inom type textov sa zas súťažiaci vracajú k textom, ktoré im rozprávali rodičia alebo starý rodičia. Sú to vymyslené príbehy týkajúce sa života v rodine, prípadne sa v nich objavujú reálie z detstva (napr. záľuba postavy hrania sa s autíčkami a z toho vyplývajúca aj rozprávka o autách). Rozprávky tu mohli byť aj súčasťou iného príbehu, napríklad hľadania pokladu, o ktorom hlavným postavám v detstve rozprávala babka či dedko.
3. Osobitný spôsob spracovania sa vyskytol v type textov, v ktorých autori celé svoje detstvo vnímajú ako jednu rozprávku, a tak poviedky predstavujú akési spomínanie na splnenie si detského sna, ale môžu obsahovať aj vízie do budúcnosti.

V každom z týchto typov sa objavili veľmi zaujímavé a originálne texty, ale na druhej strane aj poviedky, v ktorých sa autori až príliš, křčovito pridržali témy a sklzávali tak ku klišé.

Mňa osobne najviac zaujali súťažné práce, v ktorých sa mladí spisovatelia pokúšali o osobitý spôsob uchopenia a spracovanie témy, resp. v ktorých sa pokúšali vytvoriť text, ktorý by sa z hľadiska formy a obsahu približoval k literatúre a nebol by len jednoduchým prerozprávaním zážitku. V globále však môžem konštatovať, že všetky dielka možno vnímať ako osobnú výpoveď autora a jeho vyjadrenie pozitívneho vzťahu k literatúre, predovšetkým k rozprávkam.

doc. PhDr. Peter Karpinský, PhD.
riaditeľ Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií
Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove

PRÓZA

LITERÁRNE
KOŠICE
2023

VYHODNOTENIE

Môj detektívny zápisník [hodnotila Markéta Andričíková]

1. miesto: Michal Antoni [ZŠ Bruselská 18, Košice]
2. miesto: Hana Gajdošová [ZŠ Polianska 1, Košice]
3. miesto: Jakub Čarnický [ZŠ a MŠ Nálepko]

Čestné uznanie: Timotej Mazák [ZŠ Kežmarská 28, Košice]
Čestné uznanie: Oliver Ilenin [ZŠ Pionierska 33, Čaňa]
Čestné uznanie: Patrícia Mitaľová [ZŠ Drábová 3, Košice]
Čestné uznanie: Filip Klein [ZŠ Staničná 13, Košice]
Čestné uznanie: Martin Svoboda [ZŠ Gemerská 2, Košice]

Najkrajšia rozprávka môjho detstva [hodnotil Peter Karpinský]

1. miesto: Michal Maňkoš [ZŠ Bruselská 18, Košice]
2. miesto: Michaela Dzobová [ZŠ J. Urbana Jenisejská 22, Košice]
3. miesto: Šimon Komara [ZŠ Kúpeľná 2, Prešov]

Čestné uznanie: Dominik Rovňák [ZŠ Polianska 1, Košice]
Čestné uznanie: Domiňka Baranová [ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Košice]
Čestné uznanie: Lenka Žarnayová [ZŠ Kúpeľná 2, Prešov]

Kam sa podela moja slušná výchova? [hodnotil Peter Karpinský]

1. miesto: Rút Repovská [ZŠ Bruselská 18, Košice]
1. miesto: Kristína Ivanová [ZŠ Kežmarská 28, Košice]
2. miesto: Viliam Gajdoš [Gymnázium a ZŠ Sándora Máraiho, Košice]
2. miesto: Melánia Estočinová [ZŠ Gemerská 2, Košice]
3. miesto: Katarína Garberová [ZŠ Kúpeľná 2, Prešov]
3. miesto: Nina Husárová [ZŠ Pionierska 33, Čaňa]

Čestné uznanie: Katarína Hrková [ZŠ Bruselská 18, Košice]
Čestné uznanie: Laura Majcherová [ZŠ Važecká 11, Prešov]
Čestné uznanie: Gloria Maria Hatoková [ZŠ Petrovany]
Čestné uznanie: Daša Bontvajová [ZŠ s MŠ Martina Hamuljaka, Oravská Jasenica]
Čestné uznanie: Cyril Miroslav Bondra [Súkromná ZŠ pre žiakov s autizmom, Juhoslovanská 2, Košice]

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

1. MIESTO: MICHAL ANTONI ZLODEJ ORECHOV

Bolo krásne sobotné ráno a my sme boli u babky. Babka býva na dedine a chodím tu rád. Slniečko spoza kopca práve vystrkovalo štekľivé lúče, vonku bolo počuť štebotanie vtáčikov a mne sa vôbec nechcelo vstať z postele. Komu by sa aj chcelo, keď som včera skoro do pol noci hral na smartfóne Roblox.

Zrazu sa však z komory ozval krik. Vystrčil som nohy spod paplóna, nasunul som ich do chlpatých papúč, aké mám len u babky a utekal som sa pozrieť, čo sa stalo a kto to tak kričí. Samozrejme, že to bola babka. Nieкто jej vzal z komory orechy práve teraz, keď potrebovala piecť osem orechových závinov na objednávku. Moja babka je totiž cukrárka a hoci je na dôchodku, stále pre niekoho niečo pečie. Aj minule piekla veterníky s karamelovou polevou. To som si potiahol dva, ale nikto na to neprišiel. Našťastie pre mňa, lebo keby ma odhalili, musel by som zametať celý dvor a umývať okná na záhradnom domčeku. No ale späť k orechom. Babka, skúmajúc prepravku, v ktorej boli orechy, usúdila, že orechy jej vzala mamina staršia sestra, teta Ľuba, ktorá vraj po nich poškuľovala už od Vianoc. Vtom dobehla aj moja mama so sestrou a zisťovali, čo sa stalo. Babka stála s rukami vbok a neveriacky krútila hlavou, ako jej to tá Ľuba mohla spraviť. Mama však okamžite zareagovala, aby si babka spomenula, kedy u nej bola teta naposledy. Babka povedala, že pred týždňom, ale vtom si spomenula, že pred tromi dňami brala z prepravky orechy na zdobenie pudingu pre mojich dvoch bratrancov, synov maminho brata, uja Peťa.

Začala sa rodiť záhada. Babka nenechala nič na náhodu a preventívne zatelefonovala tete Ľube, aby ju okamžite obvinila z únosu orechov, načo nasledovalo ticho a babkino „okéééj teda.“ A zložila. Vyčítavo sa na nás pozrela, akoby sme tí zloději boli my a vykrikla, že keď to nebola teta Ľuba, určite to boli moji dvaja bratranci, ktorí tam pred tromi dňami hodovali na pudingu. Hm. Mne sa to od začiatku zdalo podozrivé. Načo by komu boli orechy? Teta Ľuba má predsa určite doma svoje a ak nie, tak by predsa babku o ne požiadala a nekradla by ich. A bratranci? Majú šesť a desať rokov, čo by s tými orechmi robili?

Kým som bol zahrúžený do mojich filozofických teórií, babka stihla cez telefón obviniť Paľka s Tiborom a nakričať na uja Peťa, akých má nevychovaných synov. Zase nastalo to trápne ticho, kedy pravdepodobne ujo Peťo viedol monológ, ktorý babka ukončila štandardne „okéééj teda.“ Hm. Jej oči zrazu spočinuli na mne. Bolo mi jasné, že sa práve stávam obeťou obvinenia z krádeže orechov z prepravky v komore. Začal som sa brániť, čo by som s tými orechmi robil, ale babka na mňa vytiahla také veci, proti ktorým som nemal argument. Spomenula si na minuloročné prázdniny, keď sme s bratrancami viedli bitku o záhradný domček a ja som vbehol do kuchyne s krikom, že strašne súrne potrebujem orechy na obranu mojej pevnosti.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

Tie som mal, samozrejme, v pláne hádzať do bratrancov a tým si vydobyť svoje územie. Babka ma vtedy za tento hlúpy nápad vyhnala s metlou z kuchyne, presne tak, ako to robieva s čiernym Murom. Muro, to je náš čierny kocúrik, ktorý má v obľubu vniknúť do domu a len tak si uchmatnúť čokoľvek na jedenie. Keď ho babka vymáknem, schytá výprask metlou. No ale späť k záhade ukradnutých orechov. Kým sa babka snažila zhodiť všetku vinu na mňa, sestra s mamou sa ma snažili zastat'. Musím uznať, že sestra si u mňa šplhla a asi jej za to nepokreslím zošit z angličtiny. Lebo ona ma vždy vie tak hrozne vytočiť. No a ja jej potom musím urobiť niečo zlé. Ale ináč, ja nie som zlý, to ona sama si o to koleduje. Aj keď som bol malý, robila mi zle ona. Ííííha. Čo keď ona vzala teraz tie orechy a len sa tvári, že je na mojej strane?

Moje konšpirácie začali naberať na obrátkach. Ako sa len vymotať z tejto situácie? Musím dokázať, že som to nebol ja. A ja, ako správny konšpirátor a detektív, zistím, kto bol páchatel'om. A tak som si šiel do záhradného domčeka po prútený košík a špagát, z ohniska som si vzal polienko, na hlavu som si nasadil čiapku po dedkovi, skoro takú istú, ako nosil Šerlok Holms – tuším sa to píše ináč, ale to vôbec nevadí, dôležité je, že to bol významný detektív, ktorý vystupoval ako hlavný hrdina v knižkách od pána Doylea. To bol zase anglický spisovateľ. Ale zase som odbočil od témy. Takže – vybavený na lov zlodeja som bol, už len nachystať smartfón tak, aby fungoval ako fotopasca. V komore som vyrobil z košíka, špagátu a polienka takú pascu, že keď pod ňu dám orech a niekto ho bude chcieť vziať, polienko mu spadne na ruku. Smartfón som nastavil tak, aby robil fotku, keď spozoruje pohyb. A odišiel som. Najprv som čakal pred komorou, ale potom som šiel obedovať, poobede hádzať šípky a k počudovaniu, môj smarfon mi ani nechýbal. Až úplne podvečer som si spomenul, že v Robloxe mám ešte nedokončený level, a tak som vbehol do komory a... neveril som vlastným očiam. Zlodejovi sa nielenže chytila ruka, zlodej bol celý chytený v košíku, ktorý naňho spadol. Hneď som zavolať mamu, babku aj sestru. V košíku bol totiž malý chlpatý zlodej – veverička.

Keď sme rozmýšľali, ako sa mohla dostať do komory, všimol som si, že vetracie okienko je otvorené a sieťka proti hmyzu je prehryzená. Tak odtiaľ prišla tá malá zlodejka! Musela si dať riadne veľa námahy, aby dve kilá orechov vynosila cez to malé okienko. Zlodejku s orieškom sme spoločne s mamou chytili do plátennej tašky a odniesli sme ju na koniec záhrady, odkiaľ pravdepodobne prišla, pretože tam začína les. Babka sa všetkým ospravedlnila. No a musela vybaviť ešte jeden telefonát – zavolať firme, ktorá jej príde urobiť do komory novú sieťku proti hmyzu.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

2. MIESTO: HANA GAJDOŠOVÁ

Ahojte! Moje meno je...počkať, to vám vyzradiť nemôžem, lebo tento zápisník je anonymný. Tak budem...budem...mám to! Budem Luna! Je to aj meno starorímskej bohyně mesiaca a tak by sa volala aj moja mačka (keby som nejakú mala, ale otec nechce o mačke ani počuť). Takže ja už prezývku mám, ale čo ostatní? Môj brat bude Cvrček (perfektné vystihnutie jeho otravnosti). Áaaa mama bude mama. Prečo by som to mala meniť?

V jeden pondelkový večer, keď Cvrček prišiel z tanečnej a mama kontrolovala, či sa vrátil so všetkými vecami (lebo on je také malé polepetko) odrazu zhíkla: „Cvrček, kde máš cvičku? Kde zmizla?! Lebo tu nie je!“ A mala pravdu. Jedna cvička tam nebola. Mama sa po chvíli upokojila a ešte raz sa, teraz už totálne milo, opýtala: „Kde je cvička?“ Cvrček sa na mamu nevinne pozrel a odpovedal: „Ja neviem.“ Povzdychla som si. Vždy sa tvári nevinne, keď niečo stratí alebo nevie nájsť. Ako napríklad kocku lega, ktorú mama v okamihu ako sa objaví v izbe, nájde. „Ok, v stredu budeš tú cvičku hľadať!“

Prišla streda. Mama nezabudla: „Našiel si cvičku?“ Cvrček neodpovedal, lebo mal ústa plné fajného rezňa (potvrdzujem, ozaj bol vynikajúci). Mama teda skontrolovala vrecúško a prišla za ním. Zhlboka sa nadýchla a spustila: „Kde sú cvičky?“ Nooooo..., aj teraz mala pravdu. Už tam nebola ani jedna. Zadržovala som smiech, a preto som sa radšej zavrela v izbe, a tam som sa smiala na plné kolo. Keď ma to prešlo, začala som premýšľať. Ved' to nemôže byť normálne, že by mizla jedna cvička za druhou. Počkať! Dostala som geniálny nápad! Založím detektívnu agentúru na riešenie záhad. Prvý prípad bude o zmiznutých cvičkách. Hm! Ale v agentúre sama byť nemôžem. Požiadam o pomoc moje kamarátky Vlčicu a Waflu (tie prezývky som vymyslela teraz). Obe nadšene pozvanie prijali a spoločne sme agentúru nazvali Mesačnica. Okamžite ma zasypali otázkami. Jediná, ktorú sa mi podarilo zachytiť, lebo ju povedali obe naraz, bola: „A aká je moja úloha?“ Našťastie som nad tým premýšľala už predtým celú noc (oka som nezažmurila). „Vlčica, ty budeš zásahová jednotka a ty Wafla, ty budeš naša zapisovateľka. Ja som šéfkka Mesačnice.“ Dievčatá žiarili šťastím. So svojimi úlohami boli maximálne spokojné. Nasledujúci deň sme sa rozhodli vypočuť Cvrčka. „Máš aspoň tušenie, kde tie cvičky môžu byť?“ spýtali sme sa. Cvrček záporne pokrútil hlavou. „Skús sa na tanečnej aspoň opýtať, či ich niekto nevidel. Dobre?“ Zakýval hlavou na znak súhlasu a odišiel. Wau, teraz bol opakom toho, čo v skutočnosti je.

Prešli už TRI TÝŽDNE, ale po cvičkách sa ako keby zem zľahla. Ani v Mesačnici pátranie nepokročilo. Mama sa v jeden večer už fakt nahnevala a povedala: „Cvrček, keď tú cvičku nenájdeš, budeš mať zakázaný mobil a bodka!“

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

Na druhý deň prišiel Cvrček s úsmevom na perách. „Našiel si konečne tie cvičky, že sa tak usmievaš?!“ opýtala sa stále nahnevaná mama. „Áno, ale iba jednu.“ víťazoslávne povedal. Ja som pila džús, no v tom momente som sa začala z pohľadu na mamu dusiť. Vyzerala, že Cvrčka zrazí zo stoličky. Našťastie som sa nezadusila a zachovala si vážnu tvár. „Dobre, tak už máme aspoň jednu. A vôbec, kde si ju našiel?“ vyzvedala mama. „Noooo, všimol som si, že kamarát má jednu cvičku väčšiu ako druhú. Tak som sa ho opýtal, čo sa mu s nimi stalo a...“ V tej chvíli som prestala počúvať. Bola to hrozná nuda. Zachytila som však koniec jeho rozprávania, z ktorého vyplynulo, že cvičku mal kamoš. Záhada druhej stratenej cvičky sa vyriešila akosi sama, hneď na druhý deň, keď Cvrčkovi spadol za posteľ mobil, na ktorom bol závislý (mama svoje vyhrážky nespĺnila, nič nové) a potreboval ho za každú cenu spoza nej vybrať. Mobil totižto pristál rovno v dlho hľadanej cvičke.

Mesačnica svoje poslanie nenaplnila. Detektívna agentúra sa z nej nestala. Ostala však spolkom priateľstva na celý život (aspoň si to ako piatačka nahováram).

3. MIESTO: JAKUB ČARNICKÝ PODOZRIVÝ PÁN

Milujem detektívky. Hádam už od narodenia. Mám rád tie literárne i filmové. Mojm obľúbeným detektívom je Sherlock Holmes. Obdivujem, ako s chladnou hlavou dokáže vyriešiť aj tie najzložitejšie prípady. Mojm snom je byť novodobý Sherlock Holmes Detektív Kubo. A naozaj robím všetko pre to, aby sa mi to podarilo.

Zopár dobrých kúskov mám už za sebou. Aby som na nič nezabudol, vediem si Detektívny zápisník Detektíva Kuba. Podelím sa s vami o môj prvý ozajstný prípad. Možno nie je veľmi zložitý, ale vtedy som mal iba 10 rokov a začiatky bývajú ťažké.

Všetko sa začalo v jedno ráno, kedy ma zobudil hlasný buchot. Buch! Buch! Ako správny a odvážny detektív som sa rýchlo obliekol do svojej uniformy (tepláky a tričko s fotografiou Sherlocka), schmatol som pero a zápisník a utekal som sa pozrieť k zdroju búchania. Hlavou mi vírili všelijaké otázky. Čo to len môže byť? Hneď som to zistil. Pred domom našej susedy stál pán v dlhom šedom kabáte, s modrou šiltovkou na hlave a silno búchal na dvere. Skočil som do krovia, aby ma nezbadal, a začal som ho podozrivo pozorovať. Asi po dvoch minútach neustáleho búchania sa pán presunul k oknu a nazeral doň. Nič sa v dome nehýbalo ani neozývalo, tak nasadol do auta a odišiel. Poznačil som si aj značku auta. Bolo to väčšie tmavé auto s poznávacou značkou AG007. Všetko sa mi zdalo veľmi podozrivé. Pán vyzeral nervózne, ba až nahnevane.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

Dlho som nad tým neuvažoval. Ihneď som zobral do ruky zápisník a toto som si zapísal: Podozrivý nervózny pán silno búchal na dvere pani susedy o 7:00 hod. Pozeral aj do okien. O 7:10 nahnevane odišiel. Nasadol do čierneho auta typu Citroen berlingo so značkou AG007. Mal som obavy, pretože naša suseda je 80-ročná starinka. Voláme ju babka Anka. Mám ju rád ako vlastnú starú mamu. V dome žije so svojou vnučkou Ninou, ktorá so mnou chodí do triedy, ale tá sa do detektívok vôbec nerozumie. Je to len baba. Nechcel som, aby sa tým dvom niečo stalo.

Podozrivý pán mi neschádzal z mysle. Do zápisníka som si ďalej zapísal: Neznámy pán má zrejme informáciu, že v dome býva stará žena. Určite jej chce ponúknuť pomoc alebo predať pofiderný tovar a potom ju okradne. (Videl som to v telke.) A možno ju aj omráči. A možno aj... Prestal som písať, lebo moje ďalšie myšlienky ma desili. Musím tomu zabrániť a babku Anku zachrániť! Ale ako? Budem sledovať dom a pripravím pasce na podozrivého, ak by sa ešte vrátil.

Chcel som skontrolovať situáciu a zistiť, či sú babka a Nina v poriadku. Obišiel som dom, aby som sa dostal k zadnému vchodu. Bol zamknutý. Zadný vchod je zamknutý. Hmm, čudné, nikdy ho nezamykajú. Zamotáva sa to a je to čoraz viac záhadnejšie.

Keď som čupel v kroví, môjmu detektívnemu oku neušlo, že po ulici kráča pani Zakrbergová, naša ďalšia suseda. Čo tak vypočuť svedka? Zašiel som za ňou.

„Dobrý deň, pani Zakrbergová!“

„Dobrý deň, Kubko! A čože sa takto skrývaš za kríkmi?“

„Pozorujem a pátram, teta. Môžem vám položiť niekoľko otázok?“ Pani Zakrbergová prikývla.

„Všimli ste si dnes ráno toho neznámeho pána, ktorý búchal na dvere babky Anky?“ To som už držal v ruke zápisník, aby mi žiadna informácia neušla.

„Ja na cudzích ľuďoch na ulici nepozierám!“ povedala suseda a darovala mi skúmavý pohľad. Tak to mi teda pomohlo, pomyslel som si. Hádám zápisník nezostane prázdny! Pokračoval som: „A neviete, prečo má babka Anka zamknuté zadné dvere?“

„To náhodou viem. Išla s Ninkou k lekárovi, preto všetko zamkla.“ Konečne som si mohol niečo poznačiť do zápisníka. Babka s Ninou nie sú doma. Sú u lekára. Ale čo ďalej? Kiežby tu bol Sherlock a poradil mi. Vypočul som ešte zopár susedov z ulice, ale nič nové a podstatné, čo by mi pomohlo vyriešiť prípad, som sa nedozvedel.

Poobede sa vrátila babka Anka s Ninou. Zašiel som k nim. Možno mi ony pomôžu. Babka je vždy milá, pečie chutné bábovky a pekne sa so mnou rozpráva. Tiež má rada detektívky. Vyrozprával som jej dnešnú záhadu o podozrivom pánovi búchajúcom na jej dvere.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

Aj zo zápisníka som jej všetko prečítal. Uznanelivo ma pohladila po hlave. „Z teba raz bude slávny detektív, Kubko,“ povedala tým svojim milým hlasom. A ja som rástol od pýchy. K prípadu sa však vyjadriť nevedela. „Neviem, chlapče, kto to mohol byť. Ale skús sa opýtať Ninky. Možno ona niečo vie,“ poradila mi. Opýtať sa Niny? Ved' to je len baba! A baby nevedia riešiť záhady. Tie sa radšej chichocú, pozerajú do zrkadla alebo čítajú zamilované príbehy.

Aby však babka bola spokojná, zmienil som sa, len tak okrajovo, o prípade aj Nine. Chvíľu rozmýšľala a asi po dvoch minútach sa začala zadúšať od smiechu. Až jej slzy tiekli. „Ty si hovoríš detektív? A tento jednoduchý prípad nedokážeš vyriešiť? To ma podrž! Ved' je to jasné ako facka!“ Tuším som v jej slovách postrehol výsmech. Ako detektíva ma to zbolelo. Ale túžba po vyriešení záhady bola silnejšia. Nemôže to byť predsa také jednoduché, ako tvrdí Nina. Je to príliš veľká záhada, aby som ju vyriešil ja a nie ona, obyčajná baba. To určite nie.

Bol som zvedavý na jej odpoveď. Začala: „Po prvé. Pán v dodávke bol určite kuriér. Mal dnes prísť. Po druhé. Že bol nervózny a búchal na dvere, znamená, že sa veľmi ponáhľal, lebo mal iste plné auto zásielok. My sme neotvárali a on sa k nám už znova vracat' nechcel. Ved' nepoznáš kuriérov? Stále sa ponáhľajú. A po tretie. Viem prečo tu bol. Babka bude mať o pár dní narodeniny. Keďže rada pečie, ved' vieš, chcela som jej urobiť radosť, tak som jej objednala novú bábovkovú formu, lebo stará je už zničená. Zarobila som si, keď som pomáhala susedovi v záhrade. Malo to byť prekvapenie.“ Ani som sa nepohol. Všetko dávalo zmysel. Zahanbil som sa a svoj zápisník som radšej schoval do vrecka. Obyčajná baba je lepšia detektívka ako ja a navyše kvôli mne bolo prezradené tajomstvo o darčeku pre babku. Ona totiž všetko počula. Síce sa tvárila, že nie, ale vedela to.

Teraz sa už na tom všetci smežeme. Do zápisníka si priebežne zapisujem všetky záhady. Tento môj prvý prípad som síce nevyriešil sám, ale povedzme si, aj tí najlepší občias potrebujú pomoc. Ved' aj Sherlock mal svojho Wotsona.

Snád' sa mi raz podarí byť dobrým detektívom. Budem riešiť záhady s vlastným pomocníkom. Možno ním bude Nina. Je to síce baba, ale šikovná.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

ČESTNÉ UZNANIE: TIMOTEJ MAZÁK

Rozhodol som sa napísať tento zápisník, lebo som objavil niečo zaujímavé.

Deň 1.

Práve som mal rozohranú hru vo Fortnite, keď mi mama vošla do izby, dala mi dole slúchadlá a oznámila mi, že mám upratať dom, lebo sa blíži Veľká noc. Dostal som na starosť svoju detskú izbu a zaprášenú povalu. Vôbec sa mi nechcelo, ale vypol som počítať a začal som upratovať. Rozhodol som sa začať detskou izbou. Celú izbu som povysával, utrel prach a upratol som si všetky nepotrebné veci do skrine a do zásuviek. Trvalo mi to iba 20 minút, no teraz je na rade tá ťažšia časť, naša veľká a zaprášená povala. Absolútne som už nemal silu, ale musel som sa vzchopiť, zobrať vysávač a prachovku a vyštverat' sa po starom rebríku na naše skladisko harabúrd. Poodsúval som na kopu všetky veci a rozhodol som sa začať vysávať. Tak som schytil náš starý šrot, ale vtom mi padol zrak na jednu krabicu. Bolo na nej napísané: „Prísne tajné.“ Samozrejme, že som ju otvoril a zrak mi padol na malú mapku, ktorá ležala na spodku. Rozložil som ju a takmer mi oči vypadli. Bolo na nej napísané: Mapa k pokladu. No písmo bolo veľmi vyblednuté a mapa vyzerala, akoby ju niekto polial kávou. „Nepočujem vysávač!“ začul som zdola hlas môjho otca. Mapku som si odložil do vrecka a začal som vysávať. Úplne som zabudol na upratovanie. Po vyčerpávajúcom upratovaní som sa zavrel do izby a začal som si prezerať mapu. Bola tam znázornená celá moja dedina. Videl som na nej cestu ku kľúču, ktorý by sa mal podľa mapy nachádzať v lese vedľa dediny a cestu k pokladu, ktorý je zakopaný niekde na lúke. Ale vôbec sa tam nepíše kde. A bol tam znázornený symbol šesťcípej hviezdy. Zvláštne...

Deň 2.

Zobudil som sa, zobral som môjho Dunča a išiel som ho von vyvenčiť. Celý čas som si prezeral mapu a snažil som sa v nej zorientovať. Bolo to ťažšie ako som čakal. No musel som sa vrátiť domov a naobedovať sa. Poklad som chcel udržať v tajnosti, pretože sa o neho nechcem deliť. Keď som rodičom oznámil, že idem opäť vonku, potešili sa. Zobral som Dunča a išlo sa. Vybral som sa do lesa po kľúč. Na mape bolo napísané, že kľúč by sa mal nachádzať pri starej studni uprostred lesa. Tak som studňu usilovne hľadal. No zrazu som si všimol na strome vyrytý symbol hviezdy, presne ako na mape, a pod ním bolo napísané S3. Hneď som vedel, čo mám robiť. Zaznačil som to do mapky. Idem ďalej a na ďalšom strome je symbol a M1, na ďalšom O2. Prešiel som ďalej a vidím T4 a pod tým vyrytá šípka, ktorá ukazuje smer studne. Vydal som sa smerom šípky. Onedlho som

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

uvidel studňu. Poobzeral som sa okolo nej a videl som na nej čiernou farbou šípku dole a X. Keďže som nemal lopatku, začal som kopať rukami. Kľúč som onedlho držal v rukách. Vybral som sa teda smerom domov, pretože sa už rodičia o mňa určite boja a aj sa začína stmievať. Cestou domov som sa snažil na stromoch hľadať ďalšie kombinácie čísel a písmen. No nič som už nenašiel, tak som sa na ceste snažil rozlúštiť hádanku. M1 O2 S3 T4. Zoradil som si čísla za sebou. „MOST!“ skríkol som, až sa Dunčo zľakol. Poklad bude určite pri moste! Keď som prišiel domov, tak som si len ľahol do postele a zaspal som.

Deň 3.

Opäť som sa rodičom vyhovoral na vyvenčenie Dunča a vybral som sa vonku. Už mi ostávalo iba jedno. Nájsť poklad. Vybral som sa najrýchlejšou cestou na lúku. Poobzeral som sa a videl som rieku, cez ktorú prechádzal malý drevený mostík. Prišiel som k nemu a taktiež som videl čiernou farbou šípku dole a X. Zase som si nezobral lopatku, tak som musel hrabať v zemi rukou. No tentoraz môj múdry pes vedel, čo sa chystám robiť, tak sa postavil predo mňa a začal hrabať on. Keď sa dohrabal ku truhlici, prestal. Vytiahol som truhlicu a odomkol ju kľúčom. A napäto otvoril. No pochytilo ma veľké sklamanie. Bol tam iba papierik a na ňom napísané: “Ďakujeme za vylúštenie. Tvoji rodičia.” Achhh... Povzdychol som si. Bol to iba plán, ako ma dostať od počítača.

ČESTNÉ UZANIE: OLIVER ILENIN

Byť detektívom, to by bolo niečo. Keď som bol ešte malý a chodil som do škôlky, dostal som od svojej tety sadu pre detektíva. Bola to taká celkom malá škatuľka, ale ukrývala veľa tajomstiev. Myslím, pre mňa vtedy, keď som mal asi päť rokov. Teraz by to až také super asi nebolo. Takže ako malý zvedavec som bol z toho nadšený. Ved' ja vlastne vyriešim všetky zločiny na svete, ved' mám naozajstnú sadu pre naozajstných detektívov. Možno som bol smiešny pre staršiu sestru, ale v tom mojom škôlkárskom veku a možno aj vo svete, to bolo niečo dospelácke a veľmi záhadné. Takže úplne bombové a ešte neprebádané.

Samozrejme, že som všetko chcel hneď rýchlo a bezhlavo. A jasné, že som asi po pätnástich minútach prehrabovania sa v tom všetkom a otváraní všetkého, zistil, že budem potrebovať pomoc. A to som naozaj nechcel, bol som síce malý, ale nikto nemôže byť detektívom, iba ja. Čo ak sestra zistí, ako sa to má používať a ona bude detektívka? To určite! Nikomu som to nechcel ani ukázať, je to iba moje! Trápil som sa s tým do večera, kým som nezaspal. Boli tam rôzne oči na priehľadných fóliach, fúzy, obočie, ústa..., na čo mi to je?

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

Mám si to priložiť k svojej tvári alebo k tvári svojich rodičov, či nebudaj si môžem niečo dokresliť?! A v takej malej nádobke bolo niečo čierne, asi farba, možno s ňou si mám dokresliť, čo budem chcieť. Vtedy sme ešte mali veľmi svetlý gauč v obývačke a ten si to vyskúšal. Keď som otvoril tú čiernu farbu, tak som bol veľmi šikovný a nejako, ani neviem, ako som mal špinavý malíček a ním som urobil krásne odtlačky. V tej chvíli mi ani nenapadlo, že presne to sa ma s tou farbou urobiť. Mňa trápilo ako zamaskovať ten gauč. Takže som rýchlo prehodil vankúš na moje machuľky a tváril sa, že sa nič nedeje a vlastne som už dosť unavený. Naši si nič nevšimli a ja ako dobrý herec som šiel spať.

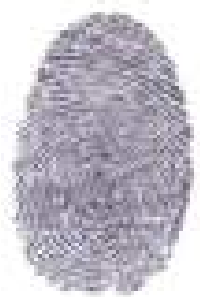
Na druhý deň ráno som sa zobudil na to, ako moja sestra behá s vysávačom po dome. Ani neviem, koľko hodín bolo, ale všetci už pobehovali po dome a niečo robili. Tváril som sa, akože nič sa nestalo a o ničom neviem. Lenže to som ešte netušil, že moja mamka je prefíkajnejšia ako ja. Takže mamka mi urobila raňajky a nehovorila nič. Asi si to ešte nikto nevšimol?! Kludne som sa najedol a šiel sa hrať. No za krátky čas ma mamka zavolala, že ide moja obľúbená rozprávka v telke. Hneď bez rozmýšľania som utekal dole po schodoch a na nejaké packy na gauči som ani nepomyslel. Skočil som na gauč a spadol vankúš dole na zem. Pozrel som sa na mamku a hneď som sa opýtal: „Čo sa stalo nášmu gauču? Nebodaj tatík prišiel so špinavými rukmi a sadol si na gauč? A mne stále hovorí, že si mám umývať ruky, keď som bol vonku.“ Ani neviem kde sa vo mne vzali tie výhovorky, že som to nebol ja. Mamka vôbec nekričala ani ma neobviňovala z toho, čo som vlastne urobil ja, ale to zatiaľ nikto určite netušil. Opýtala sa ma, či náhodou neviem, prečo sú tie čierne fláky na našom gauči. Ja, samozrejme, som hral neviniatko a k ničomu sa nepriznal. Mamka hneď zavolala na moju staršiu sestru a položila jej rovnakú otázku. Vraj ona o ničom nevie a včera ani nebola do večera doma a potom bola vo svojej izbe. Takže asi ona to nemôže byť, ale ešte je tu tatík a on to mohol kludne pošpiniť, presviedčal som svoju mamku. Keďže bol už niekde vonku a nemohla sa ho hneď opýtať, odľahlo mi, že to mám zatiaľ v suchu.

No netrvalo dlho a bol čas obeda. Tatík sa prišiel naobedovať a mamka sa ho opýtala, či náhodou nevie, ako sa tie fláky dostali na náš gauč. On odpovedal, že vôbec netuší a nič si včera ani nevšimol. To znamená pre mňa, že tatík nemá žiadne dôkazy, že to neurobil. Hneď mi napadlo, že mu dám otázky ako naozajstný detektív. „Čo si robil celý deň? Umyl si si ruky, keď si prišiel do obývačky? Nejedol si niečo náhodou a zabudol si si umyť ruky?!“ Tatík mi porozprával, že včera bol celý deň v práci, kde sa celý osprchoval a prišiel domov čistý.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

Nevedel som už, ako sa z toho vyvlečiem. Vtom mamka dostala nápad a navrhla mi: „Ved' ty si dostal od tety Evky detektívnu sadu? Čo keby sme ju použili a našli vinníka?“ Mamka vedela, že som to bol ja, ale ja som sa nechcel priznať, len tak bez dôkazov. Tak som samozrejme súhlasil, aby som sa neprezradil. Išiel som do svojej izby pre škatuľu. Nenapadla mi žiadna výhovorka, ako by som sa z toho vyvliekol. Tak som ju doniesol mamke a ona ju otvorila. Pozrela na mňa a usmiala sa. Vôbec som nechápal, prečo sa usmieva. „Pozri, Oliver, máme tu detektívnu sadu, ktorú vieme použiť. Môžeme sa zahrať na detektívov? Čo keby sme sa obliekli ako detektívi. Môžeme sa pozrieť, čo všetko máme v tvojej škatuľke a urobiť ti tvoj prvý detektívny zápisník.“ Hneď som sa potešil a vôbec som nemyslel na to, že idem hľadať vlastne seba.

Obliekli sme si špiónske oblečenie, vyzerali sme naozaj úžasne. Ale keď som vzal škatuľku do ruky, vôbec som nevedel, čo s ňou mám robiť. Mamka mi všetko pekne vysvetlila, načo sú tie rôzne fúzy, oči, obočie a hlavne na čo je tá čierna farba. Vzal som si starý zošit a chcel som si všetko zapisovať. Aj keď som ešte nevedel písať slová, písmená som poznal. Mamka mi všetko pekne nadiktovala, takže asi si viete predstaviť, že sme to robili večnosť, no mne sa to zdalo, že to trvá krátko. Prvé slovo v mojom zápisníku bolo STOPA. Išli sme ku gauču a ako správni detektívi sme si pozreli miesto činu. Spočítali sme, koľko fl'akov je na gauči, zapísali sme si aj, aké sú asi veľké tie odtlačky. Nakoniec sme zistili, že odtlačky sú aj na stole z bočnej strany. V mojej sade sme mali aj nálepky, ktoré vieme použiť ako naozajstní policajti a porovnať ich s inými odtlačkami. Mamka mala skvelý nápad, že si urobíme celá rodina, samozrejme aj babka a dedko, odtlačky do môjho zápisníka. Takže som ako super detektív išiel za každým členom mojej rodiny a urobil mu odtlačok do môjho zošita, kde som si aj zapísal meno, koho odtlačok je ktorý, aby som nezabudol. Bolo to veľmi zábavné. Pochopil som aspoň, načo je tá čierna farba. Keď som mal všetky odtlačky, mamka mi navrhla, aby som urobil aj svoje, nech mám všetky. No a vtedy som vlastne zistil, že ten páchatel' som ja. Ved' ten odtlačok bol presne taký maličký ako môj palec, všetky boli také veľké a široké. Pozrel som sa na svoju mamku a ona sa znova usmiala a objala ma. Vidíš, vyriešil si veľký prípad, môžeš byť detektív. A takto vznikol môj prvý detektívny zápisník.

Oliver

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

ČESTNÉ UZANIE: PATRÍCIA MITALOVÁ
TRISHIN DENNÍK AGENTKY

Pondelok

3. februára

Strecha našej školy, 12:35

Dnešok je fakt naprd. Sedím na streche, vietor mi rozfúkava vlhké a ťažké pramene mastných vlasov, na sebe mám nemožne voľný sveter, tenký ako čajový lístok. No v kombinácii s pruhovanými pletenými pančuchami a smiešnou tylovou sukňou je potrebné skonštatovať, že vyzerám ako decko. Malé, dôverčivé, naivné decko, ktoré verí všetkému, čo mu kto nahučí. A to preto, že som decko. Ako jediná v celom ročníku ešte stále nosím podprsenku 75A, mám najhoršiu pleť (odrátajúc tých chudákov, ktorí sa vždy učia na lavičkách pred jedálňou) na celej škole, nenosím top v januári (nevydržím to, vždy mi je neznesiteľná zima), nemaľujem sa (nemám čas na somariny), nenadávam, nepijem energetické brečky a v živote som sa so žiadnym chalanom nebozkávala. Veď kto by ma aj chcel, keď som taká sprostá.

Trish niečo povedia a Trish to poslušne urobí. Takže, ak mi niekto natrieska do hlavy, že dnes je karneval a masky sú povinné, tak ja nielenže ráno zaspím a prebudia ma až zvuky, ktoré vydáva moja mamka pri pokuse o výrobu vlastného smoothie (nevyšlo to a riedka gebuzina bola po celej kuchyni), ale skoro si zabudnem polovicu vecí tak, aby som sa aspoň trikrát mohla otočiť, cestou vyhodím môjho milovaného Ličiho (odpočívaj v pokoji Liči, verím, že medzi kuchynským odpadom sa nájde miesto na tvoju poslednú cestu).

Takmer mi zatvorili školu pod nosom, a po oneskorenom príchode do cieľa som sa chytila do pasce v podobe vedra nad dverami nastaveného tak, aby spadlo na prvého nešťastníka, ktorý ich otvorí. Celá trieda s neopísateľným výrazom sledovala, ako sa zadychčaná kúpem v pote, v mydle, vo vode, v oranžovej farbe a v slzách. Nedivím sa, že prichádzajúca učiteľka ma bez slova nechala odísť do šatne a ospravedlnila mi hodinu. Musela som vyzerieť poľutovaniahodne. Cez prestávku za mnou prišli dievčatá a pýtali sa, či som v poriadku a či nepotrebujem niečo na prezlečenie. Chvalabohu, máme pri sprchách aspoň sušiče na ruky, tak som nechala môj kostým trochu preschnúť potom, čo prešiel skutočnou sprchou s tekutým mydlom a teplou vodou.

Samozrejme, tým sa to neskončilo. Musela som absolvovať celé vyučkov v maškaráde, za ktorú som schytala tri poznámky, keďže učiteľov nezaujímalo moje vysvetlenie o tom, ako ma Nora hnusne oklamala. A to som ju považovala za celkom normálnu. No čo už, rada do budúcnosti: veriť len dievčatám.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

Inak je celá trieda veľmi ľahko podplatiteľná.

Len počkaj, Datália, keď ťa dostaneme aj s tým твоjím fajčiarskym gangom pôjdeš do nápravného centra pre mladistvých! Alebo aby si mi lepšie rozumela - do POLEPŠOVNE!

Aha, prichádza Angela a na tvári má prísľub dobrých správ. Od anjelskej informátorky ani nič iné nečakám!

Pondelok

3. februára

Strecha našej bytovky, 15:25

Mala som pravdu. Angela prišla, aby mi svojim aristokratickým spôsobom oznámila, že moja účasť je žiadaná na prehliadke gurmánskej módy, ktorá sa uskutoční o desať minút priamo v päťhviezdičkovej kantíne (pravdou je skôr mínus päť, ale Angela je veľkorysá). Hlavnými hviezdami večera sú nádejné špeciálne agentky CIA z inkluzívnej školy Jany Austinovej. Teda by bolo mimoriadne vítané, aby som ako členka tejto exkluzívnej plejády, náležite upravila svoju unikátnu módnú kreáciu a priskoreným spôsobom sa dostavila na miesto činu. Oceňujem Angelin spôsob prejavu pre jeho vtipnosť, vážne. No ak mi chce vyjadriť niečo naliehavé, pokojne by túto ceremóniu mohla skrátiť na niečo ako „Čaká sa na teba s obedom. Švihni si.“

No správy, ktoré nám oznámila pri stole rozhodne stáli za tú malú komédiu. Zhrnula by som to asi takto: Bol príjemný skoro jarný obed. Nesmelé, jemné lúče rozospätého slnka opatrne nakúkali pomedzi jablkovo zelené záclony našej kantíny, ktorá sa ako jediná na svete môže pýšiť titulom „strava horšia ako v hladomorni“. Zohrievali nám studenú vodu s kúskami rozvarenej mrkvy a zázvoru pod panským názvom „mrkvovo-zázvorová jesenná polievka“, ktorú sprevádzalo tmavo zelené blato s dvoma zapáchajúcimi kúskami vajec uvarených (na uvarené sa rozhodne netvárili, skôr na skazené, súdiac podľa toho nelichotivého zápachu) natvrdo. Sedeli sme tam všetky: ja, Angela, Courtney a Sydney, Charlotte, Poppy, Pandora, Marion.

Každá s nenahraditeľnou funkciou: Angela – informátorka, Courtney a Sydney – dvojčatá v prestrojení, Charlotte – vsuvka, návnada, Poppy, Marion – majsterky bojových umení, Pandora – umelecká maskérka, pojazdná ambulancia.

Ja som poväčšine operačné stredisko a spojka vedenia. Takže ak sa niečo pokašle, ja si to zlíznom pred madam Pavini. A správy od madam Pavini donášam dievčatám obvykle taktiež ja.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

Ani jednej z nás rodičia nie sú ochotní variť doma v záujme skutočne hodnotnej stravy, takže zvyčajne sa niektorá príslušníčka ráno zastaví pred školou v našej obľúbenej talianskej reštaurácii a spasí ostatné objednávkou lahodného talianskeho kulinárskeho zážitku. Tento vzácny dar nebies celú strastiplnú doobednú cestu chráni životom či smrťou, a počas obedných hodín slávnostne, pred zrakmi verejnosti ladne predisponuje na skromný, obrusom neprestretý, jednoduchý jedálenský stôl, kde naň dychtivo, nedočkavosťou vzrušené čakajú vyvolené, šťastenou požehnané mladé dámy tri hodiny netúžiace po ničom inom než mať tú česť byť tými, ktoré tento jedinečný pokrm prijmú s cieľom premeniť ho na životnú energiu.

Samozrejme dnes bol rad na mne avšak vďaka mojej jednodňovej smole som bola rada, že som vôbec stihla dobehnúť. Našťastie nás zachránila Sydney so svojou sestrou - dvojčaťom a cookies, ktoré včera napiekla ich babka. Tak sme si tam takmer idylicky vysedávali, elegantne pohryzkávali domáce keksy a vymieňali si informácie. Po tridsiatich minútach bolo na Angele badať, že ak hneď nevyklopí dôvod, pre ktorý ma pred pol hodinou stiahla zo strechy, tak asi vybuchne ako nové „tabletkové náložky“, ktoré sme testovali minulý týždeň s Eliášom. Eliáš - technický génus, vynálezca, jediný chalan v tíme.

Spýtala som sa teda: „Čo vlastne bolo také súrne, že si ma preto dotiahla až sem?“

Uškrnula sa spôsobom, ktorý by si mala dať patentovať. Niečo v štýle „mám pre teba šibalskú odpoveď/baví ma to/konečne/zblázniš sa od radosti“.

Naklonila sa k nám s teatrálnym výrazom a tónom dôvernej informácie zatiahla: „Zle položená otázka. Prvý dôvod: Naše žalúdky ostali bez potravy. Iste mohla som ťa nechať hladovať na streche, ale ja som tvoja kamoška a ty si členka tímu, takže to absolútne neprichádzalo do úvahy. Dôvod druhý: Pamätáte si to dievča, ktoré sme minulý rok zachránili z pazúrov našej hlavnej gangsterky? Čírou náhodou aj ona chodí do nášho jazdeckého klubu k mojej trénerke. Zohnala mi pozvánky na párty, ktorú usporadúva jej staršia sestra ako poďakovanie za to, že som ju učila.“

Vybrala z kabelky 16 zdobených ružových kartičiek.

„Ak si si nevšimla, ani jedna z nás nie je párty typ a navyše máš nesprávny počet pozvánok. Je nás osem, nie šestnásť.“ skonštatovala Poppy a odpila si z pomarančovej šťavy.

„Mohla by si sa na to pozrieť, prosím, skôr než to zmietneš zo stola? Možno zistíš, prečo ich je dvojnásobok.“ Vrátila jej to a každej z nás dala po dve. Všetky sme upreli pohľady na svoje kartičky.

„Valentínska párty,“ prečítala nahlas Marion.

„Môžeme prísť v kostýmoch?“ bolo prvé, čo ma zaujímalo. Milujem kostýmy, špeciálne na halloween. Ale som nadšená, aj keď ideme v triede naštudovať nejakú hru, ktorú potom

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

predvádzame. Na kostýmovej párty som bola len raz: ako ôsmačka, chodila som do jazykovej školy. Jeden halloween sme mali dobrovoľnú kostýmovú párty a ja som prišla ako Bellatrix Lestrangeová z Harryho Pottera. Moja maska všetkých dostala. Len mi ju chválili do aleluja. A už sa mi v mysli vynáral obraz krásneho amorovho outfitu. Keby som bola skutočný amor, asi by som vedela, koho tým amorovým šípom trafím... Do reality ma vrátil pohľad na Angelu. Zasa mala jeden zo svojich patentovaniach hodných výrazov, ktorý si šetrila na príležitosti, keď sa naša reakcia nezhodovala s požadovanou reakciou. „Nie sú úplne zakázané, ale nebudeš sa cítiť trochu nevhodne, keď tam budeš jediná s anjelskými krídlami?“ nahodila úsmev.

Dokelu! Neviem ako, ale ona vždy uhádne, na čo myslím. Tiež som sa usmiala.

„Nebudem sa cítiť hlúpo, pretože nebudem sama s anjelskými krídlami.“

„Ako mojich kamošiek a členiek tímu je vaša povinnosťou obliecť si tiež pekné, romantické, amorie krídla. A bolo by v skutku fajn, keby ste sa aj vy trochu zladili so mnou, nech je vidieť, že sme tam spolu.“ Zaklonila hlavu a porazenecky vzdychla.

Vyhrala som.

Zúfalo sa rozhládla. „To ani jedna z vás neprišla na to, prečo je tých pozvánok 16?“

„Samozrejme došlo nám to hneď, len čo sme to videli, ale táto vaša malá konverzácia bola príliš zábavná a obsahovala informáciu, ktorá by sa nám mohla zísť.“ Upokojila ju Charlie, miešajúc si smoothie. Charlie miluje smoothie, hlavne s ananásom.

„Máme si priviesť partnerov,“ povedala Pandora nahlas to, čo sme všetky vedeli.

Na Angele bolo vidieť, že na toto čakala posledných päť minút. Zatvárila sa, ako keby ju práve prijali do CIA (čo je sen nás všetkých) a opäť patentovateľným pískavým spôsobom zjačala: „ÁNO!“

Až som mala pocit, že mi trochu omietky padlo na hlavu. To, čoho som sa najviac obávala sa stalo skutočnosťou. Niežeby som nemala koho pozvať, niekto by sa našiel, ale...

Keď sa Angela konečne spamätala a vrátila sa jej schopnosť reči, veľavýznamne si nás premerala. „Každá z vás si dovedie niekoho, kto sa jej páči alebo s kým by sa chcela zoznámiť a toto bude jej oficiálne prvé rande. Ako bonus: Koho v ten večer poboškajú za tú budú ostatné celý mesiac nosiť obed. Aj s dezertom pre víťazku, samozrejme.“

Tvárila sa tak samolúbo, akoby bola na svoj nápad mimoriadne pyšná. Zrejme si nevedomovala, že mne tým vytýčila ľúbostný Mount Everest.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

ČESTNÉ UZANIE: FILIP KLEIN

Príbeh, ktorý sa Vám pokúsim dnes vyrozprávať, sa Vám môže zdať absurdný, ale prisahám, že všetko, čo budete počuť, je čistá pravda. Je už len na Vás, či tomu uveríte alebo nie. Budem úplne chápať, ak budete skeptickí, pretože ani ja, ak by som to nezažil na vlastnej koži, by som tomu neveril. Aj keď odo dňa, keď sa to stalo, uplynulo už viac ako päť rokov, stále sa k tej udalosti v myšlienkach vraciam.

Ten deň sa začal celkom normálne. Nič nenasvedčovalo tomu, že deň, ktorý prežijem, bude natoľko výnimočný, že naň nezabudnem do konca života. Ráno som vstal a vychystal som sa do školy ako obvykle. V triede už na mňa čakal môj spolužiak a najlepší kamarát Roman. Nie je ani vysoký, ani nízky, rovnako ako ja. Má tmavé kučeravé vlasy, hnedé oči a rád športuje. Je dobrý v matematike a fyzike. S Romanom sa poznáme už od škôlky a rozumieme si natoľko, že by sme dokázali komunikovať aj bez slov.

Akurát sme si stihli pripraviť veci na hodinu, keď zazvonilo. Prvá hodina, matematika, prešla rýchlo. Ani sme sa nenazdali a už sme opäť počuli zvonenie, tentokrát na prestávku. Cez prestávku sme sa mali presunúť do učebne informatiky, ktorá je na opačnom konci školy, ako naša trieda. My sme sa však začali rozprávať o Pytagorovej vete a jej využití v živote. Naraz sme si uvedomili, že v triede sme zostali len my dvaja a všetci spolužiaci už odišli na informatiku. Pozrel som sa na hodinky a s hrôzou som zistil, že na presun cez celú budovu školy máme už len tri minúty a musíme sa ponáhľať.

„Roman, pozri koľko je už hodín! Musíme sa ponáhľať!“ povedal som.

Rýchlo sme vstali, vyšli z triedy a utekali dole schodmi. Prechádzali sme dlhou chodbou okolo zborovne, zabočili sme doľava, prebehli okolo šatní, až sme sa ocitli pri schodišti, ktoré vedie k odborným učebniam. Informatiku máme na treťom, najvyššom poschodí. Po schodoch sme už išli krokom a pokračovali v našej diskusii. Ako sme kráčali hore schodmi, zabraní do rozhovoru, naraz sme si v tej istej chvíli uvedomili, že sme už určite prešli viac ako tri poschodia.

Roman sa ma prekvapene opýtal: „Koľko sme už prešli poschodí?“

„Minimálne štyri,“ odpovedal som zmätene, pretože sme obaja vedeli, že naša škola má iba tri poschodia.

„To nie je možné, podme sa pozrieť ďalej,“ uvažoval nahlas Roman.

Prešli sme na chodbu a rozhliadli sme sa okolo seba. Vôbec sme to tu nespoznávali. Bolo tam nespočetne veľa dverí. Takúto chodbu sme v našej škole ešte nikdy nevideli a to sme boli na tejto škole už osem rokov. Bolo to čosi nové, čo vzbudilo našu zvedavosť a rozhodli sme sa to preskúmať. Úplne intuitívne sme obaja zamierili k druhým dverám naľavo. To čo sme uvideli, keď sme otvorili dvere, nás ale šokovalo.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

„Zrkadlá?“ videli sme svoje prekvapené tváre v ich odraze.

„Čo by tu robilo toľko veľa zrkadiel?“ nechápal Roman. Opatrne sme vošli do miestnosti a vtedy nám svitlo.

„To nie sú hocijaké zrkadlá... to je zrkadlové bludisko!“ neveriacky som poznamenal.

„Kde to asi vedie?“ vyhrkol Roman a úplne sme zabudli, že meškáme na vyučovanie. Niečo nevysvetliteľné nás ťahalo ďalej a nemali sme silu tomu odolať. Rozbehli sme sa, ale krátko nato sme obaja narazili do zrkadla oproti. To nás rozosmialo. Ďalej sme pokračovali opatrnejšie. Vystreli sme ruky pred seba, aby sme nenarážali a išli sme postupne ďalej.

Po chvíli sme si spomenuli, že sme vlastne už mali byť v učebni.

„Podme späť, veď máme informatiku, preskúmame to po hodine!“ pripomenul som. Otočili sme sa a opatrne sme kráčali späť k miestu, kde sme sa domnievali, že je chodba. Cestu späť sme si ale nepamätali presne a po čase sme zistili že...

„Stratili sme sa!“ povedal som zhrozene.

„Nestresuj, mám nápad, skúsme použiť kompas v mobile,“ uvažoval Roman logicky. Vytiahol mobil a otvoril kompas, no v tom si uvedomil...

„Ono to... nejak nefunguje,“ povedal Roman zneistene.

„Čo?“ neveril som.

„Proste nefunguje!“ nechápal Roman.

„Ukáž to sem!“ A fakt! Kompas vskutku nefungoval. Strelka sa točila ako bláznivá a ukazovala každú chvíľu niekde inde.

„To je divné. Technika nám teraz nepomôže, budeme sa musieť spoľahnúť na našu pamäť,“ uvažoval som nahlas.

Ani neviem, koľko času ubehlo, kým sa nám podarilo nájsť dvere. No boli sme si istí, že na hodinu určite meškáme a ľutovali sme svoju chybu. Rýchlo sme zbehli dole schodmi. Vo chvíli, keď sme vstupovali do učebne informatiky, práve zazvonilo. S prekvapením sme sa pozreli na hodinky. Plynutie času nám nedávalo vôbec zmysel. Ako to, že v bludisku sme strávili toľko času, ale tu prešlo len pár sekúnd?

„To nie je možné...“ začal Roman, ale náš rozhovor prerušila učiteľka vchádzajúca do triedy. Zdalo sa mi, že táto hodina naopak trvala extrémne dlho. Vôbec som sa nevedel sústrediť, lebo som premýšľal nad udalosťami, ktoré som práve zažil. V mysli sa mi vynárali otázky, na ktoré som nepoznal odpoveď. Ako to, že som o tejto miestnosti nevedel, aj keď som na tejto škole už dlhé roky? Aký by mala v škole význam a prečo by ju pred nami skrývali? Stále mi nesesedelo, prečo kompas nefungoval a prečo tam plynul čas inak ako mimo bludiska.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

Nekonečná hodina sa skončila zvončením. Keď som sa pozrel na Romana, hneď som vedel, že myslíme na to isté.

„Ide sa!“

Vyšli sme z triedy, prešli chodbou a chceli sme vyjsť po schodoch, ktoré... tam už ale neboli. Boli sme zmätení. Ved' pred hodinou sme nimi zbehli dole. Ako to, že tu nie sú?

Pochopiteľne, spolužiaci nám neuverili a ešte nejaký čas si z nás robili žarty. No po čase na celú historku zabudli. My však nie. Vedeli sme svoje a radšej sme o tom už nikomu v škole nepovedali.

Táto záhada nám nedala spávať. Opakovane sme sa snažili to schodisko vedúce na štvrté, neexistujúce poschodie nájsť, no nikdy sme ho už nenašli. A tak sa už nikdy nedozvieme, čo sa skrývalo na konci bludiska a za ďalšími dverami. Keď som túto historku rozprával po rokoch na mojej narodeninovej oslave, dedko sa záhadne usmieval. Pred rokmi chodil na tú istú školu. Nič však nepovedal.

ČESTNÉ UZANIE: MARTIN SVOBODA

Jedného dňa som si upratoval izbu a v kope neporiadku som našiel zápisník. V zápisníku stálo: „Rok 2021/2022“. Otvoril som ho a začal som čítať a spomínať.

10.1. 2022

8.00 hod.

Začína sa prvá hodina a učiteľka sa ako vždy sťažuje na neporiadok, odpadky okolo koša. Dnes je ten deň, keď vypátram, kto to robí. Na tretej hodine Paľo (môj najlepší kámoš) hodí zo strednej lavice pokrčený papier smerom do koša. Papier dopadol presne tam, kde mal, do koša. Takže Paľo to nebol. Mohol by to byť aj Janko, ktorý má vždy neporiadok na lavici a nanešťastie sedí hneď vedľa mňa. Takže mám stále jeho odpad okolo seba.

18:30 hod.

Robím si domáce úlohy, ale veľmi sa mi nechce a tak premýšľam, ako vypátrať kto robí neporiadok okolo koša.

Plán 1: celú hodinu aj prestávku sledovať každého, kto ide niečo vyhodiť.

Výhody: žiadne

Nevýhody: nemôžem sa sústrediť na učiteľa, čo spôsobí zlé známky a to by som veľmi nechcel.

Plán 2: povedať Paľovi, aby ho sledoval

Výhody: ja sa môžem sústrediť.

Nevýhody: Paľo bude mať zlé známky a môže prepadnúť, pretože vždy má zlé známky.

TÉMA: MÔJ DETEKTÍVNY ZÁPISNÍK

Plán 3: požičať si od Alexa kameru (natáča videá na YouTube)

Výhody: všetci sa môžeme sústrediť.

Nevýhody: Alex za to bude chcieť peniaze, učiteľky mi nedovolia priniesť kameru do školy.

O.k., musím sa ísť učiť, vyberám si plán 1.

11.1.2022

Prídem do školy a okolo koša už sú odpadky. Pozbieram ich a z koša už nespustím zrak.

8:00 hod.

Začína sa prvá hodina, čiže výtvarná, a stále nespúšťam zrak z koša, kým učiteľka nepovie, že dnes budeme kresliť koráb a môžeme ísť po výkresy.

8:35 hod.

Dokreslil som ako prvý, no keď sa pozriem smerom na kôš, sú tam zasa odpadky.

14:30 hod.

Idem za Alexom po kameru. Tušil som, že to nebude zadarmo. Vypýtal si 9 eur. Ja som to vedel! Mal som iba 5 eur, dal som mu ich. Ale mám kameru.

13.1.2022

7:30 hod.

V škole nastražím kameru a zapnem ju. Stačí už len počkať, kým sa skončí deň. No, ani celkom nie, ak tú kameru učiteľka nájde a zoberie. Dúfam, že nedostanem poznámku.

9:40 hod.

Super deň, učiteľka kameru objavila. Ešte k tomu aj Alexovi za ňu dlžím.

13:30 hod.

Idem si do kabinetu po kameru. Učiteľka mi ju vrátila a spokojne môžem ísť domov.

14:30 hod.

Sadám za počítač a spúšťam záznam z kamery hneď po tom, ako ma mama zhučala za poznámku. Pozorne sledujem záznam a zrazu zbadám niečo podozrivé. Niečie nohy sú na kamere a ruky patriace k telu hádžu kelímok od jogurtu na zem. Zrazu mi začalo búšiť srdce a červeň mi zaliala tvár. Došlo mi to. Ved' na desiatu som mal jogurt v triede iba ja a mal som žlté šľapky, také isté ako na kamere.

15:00 hod.

Zahanbený si líham na posteľ a v duchu sa smejem aj plačem. Už viem, že mám robiť jednu vec a poriadne a nie baviť celú triedu a tropiť hlúposti.

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

1. MIESTO: MICHAL MAŇKOŠ ROZPRÁVKA O USILOVNOM KRÁĽOVIČOVI

Už ako malý chlapec som chcel nejaké domáce zviera. Väčšina mojich spolužiakov v škôlke chcela tiež nejaké domáce zviera. Jeden chcel morské prasa, druhý psa a tretí mačku. Ja som chcel čokoľvek, len aby to so mnou mohlo behať po byte.

Prvé zvieratá v našej rodine boli rybičky u babky v Prešove. Nebola s nimi veľká sranda a ani neskončili najlepšie. Jedného dňa z nich urobila moja babka „rybaciú polievku“. Elektrošok, ktorý dostali od lampy, ktorá spadla do akvária, už nerozchodili... Ďalším domácim zvieratom bol kocúr druhej babky. Volal sa Tigi. S ním to bolo už zaujímavejšie. Mohol som ho kŕmiť, hladkať, ale tiež nedopadol dobre. Na rozdiel od elektrošoku ho zrazila škodovka babkinho suseda. Mačací príbeh v našej rodine pokračoval kocúrom Murom. Bohužiaľ, s rovnakým osudom ako Tigi. A nakoniec mačacie duo u babky v Prešove v zostave Mica, ktorú babka zachránila z ulice a Muro jej syn, ktorý sa narodil u babky. Títo dvaja žijú pri zdraví dodnes, ale predsa len je to u babky, nie u nás doma.

Prvým zvieratom v našom byte bola korytnačka - Muro. Vlastne sme mali doma aj rybku, ktorá sa volala Nemo podľa hlavného hrdinu z rozprávky. Nebola taká odvážna, ale taká oranžová. Tú vykántril môj brat, keď ju v dvoch rokoch kŕmil tak, že ju vylial na koberec. Keďže v tom čase rozprával svojou rečou, už len rodičom oznámil: „mba mňa-mňam...“. Toto kŕmenie bolo pre ňu posledným. A teraz späť ku korytnačke. Tá síce žije doteraz, ale keďže prerástla náš byt, dali sme ju na adopciu. Aj tak bola na môj vkus pomalá. Dodnes si pamätám, ako som s ňou jazdil po podlahe ako s autíčkom.

S ohľadom na doterajšie chovateľské úspechy sme si na čas dali pokoj s domácimi zvieratami. Ja som ale stále túžil po zvieratku. Skúsil som to teda nanovo, podľa vlastného výberu. Najprv som to skúšal na rodičov so zajacom. Potom ako ocko vyhlásil, že na jeseň skončí na smotane, som to prehodnotil. Keďže pečená fretka sa v našom jedálnom lístku nevyskytovala, bola to moja druhá voľba. Tentokrát zaúradovala mamka. Proti jej námietkam, že fretka smrdí, som nemal argumenty. Možno preto, lebo som tak trochu tušil, že by to mohla byť pravda.

Moja rozprávka o domácom zvierati sa pomaly rozplývala. Svetlo na konci tunela som začal vidieť až počas izolácie spôsobenej COVIDOM 19. Celé to obdobie sa javilo ako zlá rozprávka. Pre mňa to ale bolo obdobie splnenia mojej vysnívanej rozprávky. Moja každodenná snaha a vytrvalosť priniesla zaslúžené ovocie.

Nemilosrdný kráľ a kráľovná prijali kráľovičovú požiadavku, udelili mu milosť a do kráľovských stajní dovolili ustajniť dva švárne škrečky. Samotný kráľ zapriahol svoj kočiar so stopäťdesiatimi koňmi, nasadil kráľoviča a navštívili miestneho kupca so živými zvieratami. Ten kráľovi na jeho žiadosť a podľa kráľovičovho výberu za mešec grošov predal všetko, čo bolo potrebné k ustajneniu škrečkov. Keďže išlo o kráľovské stajne, pridal aj špeciálny kolotoč, jedlo s vitamínmi a cestovný kočiar pre škrečky. Aj napriek počiatočnej nevôli kráľovskej rodiny sa napokon celý dvor potešil novým členom rodiny, ktorí s nimi dodnes zdieľajú prístrešok.

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

2. MIESTO: MICHAELA DZOBOVÁ

Prichytím sa, ako na ňu myslím. Pokrútim hlavou a vyženiem tie myšlienky z hlavy. Povedla som jej predsa, že už jej a ostatným nepomôžem. Nemienim im už robiť strážneho psa. Znovu by mi prirástli k srdcu a teraz by som sa im už nevedela vzpierať, lebo by som vedela, že moja pomoc pre nich veľa znamená. Aj keď to nedávajú najavo. Tá rozumná časť mňa sa raduje, ale v hĺbke sa túžim vrátiť. Možno dnes... Nie! zakážem si hneď, ako mi to napadne. Už som s nimi skončila. Aj keď... pri pomyslení, že by som už nikdy nemohla byť v Jeniferinej blízkosti mi zovrie srdce. Nespráva sa ku mne milo, väčšinu času si zo mňa robí srandu alebo ma ignoruje. Jej úsmev mi vždy nahodí zimomriavky. To sa mi na nej páči najviac. Je silná, sebavedomá a na môj vkus vyzerá až príliš dobre. Dokonalá tvár so smaragdovými očami a dlhými blond lokňami z nej robí najmenej podozrivú osobu na svete. Ja som jedna z mála tých, ktorí o nej vedia pravdu. Keď si uvedomím, kde som, zrýchlim. Opatrne zdvihnem oči k starej budove, ktorú obchádzam každý deň na ceste do školy, a dúfam, že sa dnes budem môcť dostať do školy bez problémov. Mýlim sa však na celej čiare.

Alexa sedí vo veľkom rozbitom okne na treťom poschodí a pozoruje ma. Kývne mi hlavou, aby som vošla dnu a skĺzne do tmy rozbitej budovy.

To, že s nimi nechcem mať nič spoločné som im povedala minulý týždeň, po tom, čo na toto miesto vtrhli poliši. Hliadkovala som, už z diaľky som ich videla a varovala ostatných. Zo zmätku, ktorý potom nastal, si veľa nepamätám, ale viem, že všetci ušli, vrátane mojej skupiny. Ja som mala ostať tu, keďže som nikdy nič nebrala. Bola som odvedená na stanicu, kde sa ma pýtali otázky a robili testy. Skončila som s pokutou za neoprávnené vstúpenie na súkromný pozemok. Potom ma doma moji vyhrešili, že sa po nociach potulujem sama po opustených budovách a dostala som zaracha. Už naozaj nepotrebujem ďalšie problémy.

Chce sa mi utiecť do školy a predstierať, že som ich nikdy nepoznala. Môžem vymenovať milión dôvodov, prečo by som sa nechcela a nemohla s nimi stretávať. Ale aj tak kráčam k ruinám obhoretej budovy. Dovnútra vojdem dierov v stene. Našľapujem na tak známe popraskané kachle, kusy dreva, rozmlátené fľaše od alkoholu a obhoreté kusy nábytku. Studený jesenný vietor si pohadzuje staré obhoreté dokumenty a prach. Mohutným, teraz už rozpadávajúcim sa schodiskom kráčam na druhé poschodie.

Toto miesto bývalo úradom, ale presunuli sa, keď to tu niekto pred pár rokmi podpálil. Keď sa mesto rozhodlo to tu opraviť, počas rekonštrukcie to znova podpálili. Potom niekto odkúpil celú budovu, ale nechal ju v tomto stave.

Už odtiadiaľ počujem tlmenú vravu a smiech z poschodia nado mnou. Vyberiem sa krížom cez miestnosť a začínam nerváčiť. Pri zvalenom začmudenom stole si zložím školskú aktovku. Zhlboka sa nadýchnem. Dúfam, že sa na mňa až tak nehnevajú, že som chcela skončiť. Pokúsim sa to napraviť. Taktiež im budem musieť povedať, že už nemôžem chodiť v noci von.

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

Rezkým krokom vykročím ku schodom medzi druhým a tretím poschodím. Na vrchu schodiska sedí Diana, staršia vychudnutá žena, ktorá je na drogách viditeľne závislá a momentálne nevyzerá, že vníma okolie. Potichu okolo nej prejdem a vstúpim do tmavej miestnosti. Šero prerážajú len skoré slnečné lúče. Nikto si nevšíma môj príchod. Nie som si istá, či je to dobré alebo zlé znamenie. Našťastie tu dnes nie je veľa ľudí. Len hŕstka chalanov a dievčat zo štvrtého ročníka mojej strednej a pár dospelákov. Vidím tu známe, ale aj nové tváre. Ľudia sa tu stretávajú v mieri a pomáhajú si. Skupiny sú v symbióze. Teda až dokým sa im nevyplýva to, čo si tu prišli dať. Vtedy sa často strhnú hádky, ktoré končia krvavými bitkami.

Moja skupina je v rohu pri veľkom okne rozvalená okolo ošúchanej pohovky. Tvoria je Alexa, Lana, Damia, Camila a pravdaže Jenifer. Tu môžete vidieť závisláčky v ich prirodzenom prostredí, prebehne mi hlavou. Ja sa okolo nich väčšinou len obšmietam a snažím sa nezaostať. Nikdy mi nedali to, čo si dávajú oni a ja som rada, lebo keby som odmietla, skončilo by to pre mňa zle.

Zamierim k nim a predstieram, že toto je jeden z mnohých normálnych dní. Alexa sa opiera o stenu vedľa okna, pozoruje ma a čaká. Damia a Camila sedia na zemi vedľa nej a podávajú si injekciu. Strasia ma, keď si ju Camila pichne. Jenifer leží rozvalená na pohovke s fľašou v ruke. Lana sedí na zemi pred gaučom so slúchadlami v ušiach, mobilom v ruke a ignoruje okolie. Všetko vyzerá v poriadku, až dokým Jeniferine oči nepadnú na mňa a nevytiahne pery do jedného z jej známych strašidelných úsmevov. Zaleje ma studený pot.

„Vedela som, že sa vrátiš späť,“ povie navonok veselo, ale ja z tých slov cítim hrozbu. Pokynie mi, aby som si sadla vedľa nej. Lana ku mne na sekundu zdvihne oči, uškrnie sa a vráti sa späť k civeniu do mobilu. S nohami ťažkými ako olovo sa priblížim a sadnem si. Len čo sa dotknem sedadla, Jenifer mi schytí rameno, zarije doň nechty a strhne ma k sebe.

„Ešte raz odídeš a necháš nás čakať týždeň, kým sa ti s tým tvojím plochým zadkom uráči prísť, ti sľubujem, že si ťa nájdeme. Potom ťa už len nájdeme zmlátenú v jednej z tmavých uličiek tohto prekliateho mesta. Neveríme ti a si pre nás potenciálna hrozba. Pokiaľ o nás čo i len niečo niekomu cekneš...“ pokojným hlasom mi zašepká do ucha a zapuká si hánky. Ostávam ticho. Na súboj by som si nikdy netrúfla. Sú staršie, väčšie, silnejšie a je ich viac. Neverí mi. Som tam kde pred rokom, frustrované si pomyslím. Už zabudla, ako som jej len pred týždňom zachránila krk. „Rozumela?!“ zavrčí. „A-áno“ zahabkám. Načo som tu vôbec znovu chodila? v mysli si povzdychnem. Jenifer povolí stisk a napije sa z fľaše. Možno je ku mne hnusná, ale potrebuje ma, povzbudzujem sa. Aj keď... pochyť ma úskosť. Obzriem sa po ostatných. Každý sa stará o seba až na Alexu, ktorá ma klinčuje pohľadom. Rýchlo odvrátim zrak.

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

Schúlim sa do kľbka a ticho sedím. Neviem, čo mám robiť. Jenifer je... Jenifer a nikdy sa nezmení. Bohaté dievča z veľkomesta, ktoré namiesto užitočných vecí kupuje drogy. Do pekla, ako sa mi ešte stále môže páčiť? Možno tak sa jej podarilo udržať ostatných pri sebe, dokým si ich neobmotala okolo prsta... rozmýšľam, prečo som ešte neutiekla.

Minúty ubiehajú a ešte stále cítim na chrbte Alexin pohľad. Naskočia mi zimomriavky. Podíde k Jenifer a dlho jej šepká do ucha. Keď skončí svoj tichý monológ, veľavravne sa pozrie Jenifer do očí. Vidím v nich temnú iskru a smaragdové oči dostanú jedovatý otiel. Potom sa pozrie na mňa. Čo sa deje?! O čom sa rozprávali?! panikárim.

„Damia?“ Jenifer sa sladko usmeje, „doniesla by si mi háčko, čo tam máš?“ Damia k nej tackavo podíde a podá jej ihlu. Chvíľu pozoruje tekutinu v striekačke, potom ku mne natrčí ruku. „Ber a daj si,“ ponúkne mi, „ber a dokáž, že si zaslúžiš sedieť tu s nami.“

Huh? nejako mi nedochádza, čo práve povedala. Skameniem a vyjavene na ňu pozerám. „P-prosím? Čo?“ niesom schopná pohybu. Čas sa zastavil. Pred očami sa mi na sekundu zatmelo. Je to tu, pomyslí si, čo mám robiť? Mám ju prijať? Roztrasenou rukou sa načiahnem po injekciu, ale nevezmem ju do ruky. Jenifer mi ju strčí do dlane.

„Dokáž, že na nás nikomu nepovieš“ pokračuje. Všetky oči sú na mne.

Vyhrniem si rukáv. Čo mám robiť? panikárim. Pomaly posúvam ruku a robím to, čo som videla ostatných robiť už toľkokrát. To nechcem! Musím... Ihla mi prenikne cez pokožku, prstami tuho zovriem piest a...

Zazvoní mi mobil. Vytiahnem ihlu z ruky, strčím ju do vrečka a z druhého vytiahnem bzučiacu záchrana. Vďaka bohu! Ostatní očividne sklamaní. „Toto musím zdvihnúť. Hneď som späť.“ oznámim a utečiem na druhé poschodie. V skutočnosti sa tam už asi nevrátim. Vezmem nohy na plecia. Gabi! Moja záchrana! Zdvihnem a priložím si mobil k uchu. Nečaká, kým sa ozvem.

„Kde si! Čo sa stalo? Čakala som na teba pred školou, ale ty si sa neukázala, tak som išla do triedy, či nie si tam. A ty nikde! Katarína! Predsa sme sa dohodli...“

„Ďakujem“ hlesnem. Gabika o drogách nevie. Vie len, že sa po nociach potulujem po opustených staveniskách.

„Za čo? Nesplietaj nezmysly a padaj do školy! Angličtina je tak nudná. Vypýtala som sa na vécka, len aby som ti mohla zavolať a ty vieš, jak nenávidím školské wc...“ ďalej melie svoje.

„Ok, ok, hneď som tam.“ zložím. Ponáhl'am sa k školskej taške a už teraz sa bojím, čo na to povie Jenifer, keď sa zajtra vrátim.

„Pekný trik,“ počujem spoza chrbta Alexu, „ale tomuto sa nevyhneš.“

Preber sa! Toto nie je len hra, rozprávka pre deti, kde všetky problémy zmiznú potom, čo si princezná nájde princa. Toto je skutočný život s predurčenými pravidlami. Keď sa pokúsiš vytvoriť si vlastné...

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

Toto ber ako varovanie. Nabudúce to budeme brať ako odmietnutie. A ty nechceš, aby sme si mysleli, že si nás odmietla, však?" prebodne ma pohľadom, otočí sa na opätku a vráti sa na tretie poschodie, zatiaľ čo ja upaľujem do školy.

Ležím na posteli a pokúšam sa zaspáť. Znovu si obzriem injekciu v ruke. Je noc. Zvyšok dňa prebehol pokojne. Teda... Toto nie je len rozprávka sa mi ozývalo v hlave celý deň. ...kde problémy zmiznú, keď si nájde princa. Takto to nikdy nefungovalo ani v rozprávkach, ktoré som ako malá mala tak rada. Zavriem oči a ponorím sa do spomienok.

Najprv sa mi vybaví chuť karameliek. S mojím milovaným bratom sme vždy ostávali hore dlho do noci, jedli sladkosti a rozprávali si príbehy. Vždy však len o bojovníkoch, ktoré zlo porazili samy. O ich statočnosti, sile, kráse, добрote a oddanosti spravodlivosti. Vtedy som len ležala, počúvala o dobrodružstvách a hrdinstvách ostatných a pozerala do tmy, predstavovala si v nej deje ako na plátne. Nikdy som si nemyslela, že sa v tej tme raz budem nachádzať aj ja sama. Spomenula som si na jednu z mnohých mojich obľúbených...

Malá princezná unesená vlkami na prechádzke v lese. Vlci si ju však privlastnili a starali sa o ňu. Keď vyrástla, ochraňovala vlky pred ľuďmi. Až dokým sa ju hladom popletení vlci jedného dňa nepokúsili zjesť. Vtedy sa dozvedela pravdu a s hnevom pobila všetky vlky. Vrátila sa medzi ľuďmi a zasadla na svoj právoplatný trón. Pocit, že jej niečo chýba, ktorý ju celé tie roky ťažil, bol preč a konečne sa cítila voľná.

Zovriem injekciu v ruke. Nastal čas, aby som sa tomu postavila. Musím aj ja pobiť svoje vlky. A zajtra... zajtra je deň kedy začnem túto bitku.

Dnes som prvýkrát zaspala bez strachu z toho, čo sa bude diať zajtra.

3. MIESTO: ŠIMON KOMARA CESTY S GULLIVEROM

„Aká je tvoja najobľúbenejšia kniha z detstva?“ spýtal sa Alexa kníhkupec.

„Gulliverove cesty,“ odpovedal s istotou.

„Aké je tam dole počasie?“ znova podpichoval Alexa Oliver.

„Buď už ticho,“ zastal sa Andrej Alexa.

„Nezačínaj si.“

Alex bol najnižší z triedy, takže okrem Olivera si radi podpichli aj ostatní. Okrem Andreja. Nikdy ho neurazil, aj keď bol o dvadsať centimetrov vyšší. Bol jeho najlepší priateľ. Robili spolu veľa vecí. Najradšej čítali knihy. Často si ich vymieňali.

„Pozri, čo mám,“ kričal Andrej už od dverí.

„Gulliverove cesty?“ odvetil Alex s nadšením pri prezeraní farebnej obálky.

„Čo povieš?“

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

„Tú knihu som chcel čítať už dávno,“ potešil sa.

„Tak máš konečne príležitosť.“

Keď sa vrátil domov, neváhal a knihu otvoril. Prst mu spočinul na príbehu o Gulliverovi a obroch. Čítal niekoľko minút. Prišlo mu Gullivera ľúto, keď si ho obri nevšímali, pretože bol úplne maličký.

„Viem, ako sa cíti,“ pomyslel si, „ale aspoň si ho nejaký obor všimol a postaral sa oňho.“

Keď sa na druhý deň ráno zobudil, prišla mu na Edupage správa označená ako dôležitá. Vyučovanie sa presunulo do domáceho prostredia. O pandémie sa už dlhšie v škole šušovalo, preto to Alexa neprekvapilo.

„Aspoň budem mať viac času na čítanie.“

Niekoľko dní čítal o krajine obrov a zamýšľal sa, aké by to mohlo byť, keby bol aj on takým obrom. Lenže jemu sa nedarilo vyrásť ani pol centimetra za dva mesiace. Ako by sa z neho mohol stať obor?

Každý večer pred spaním rozmýšľal o tom, aké by to bolo s Gulliverom plaviť sa po moriach a objavovať nové krajiny. Možno by mu to pomohlo trochu podrástť. Obri by určite mali nejakú radu. Lenže Gulliver knižný svet neopustil obri ani neexistujú.

„Aká škoda.“

Obrov onedlho vystriedali Liliputáni. Znova sa snažil vojsť do Gulliverovej kože. Ten pocit musel byť skvelý. Cítiť sa sám ako obor, keď ho na predošlom ostrove považovali za Liliputána.

Odkedy začal čítať o Liliputánoch, stalo sa čosi nevídané. Alex začal rásť. Rástol a rástol a rástol. Žeby sa z neho naozaj stal Gulliver?

„Moje prosby boli vyslyšané!“

Cítil sa, akoby sa s ním naozaj plavil, akoby bol naozaj v krajine, kde je všetko naokolo akési maličké.

Po niekoľkých týždňoch karantény sa znova stretol s Andrejom.

„Ty si ale vyrástol.“

„No, to bude asi tým Gulliverom.“

„Vážne? Páči sa ti?“

„Áno, veľmi. Rozumiem, ako sa cítil na ostrove obrov. Aká to musela byť zmena, keď sa dostal na ostrov Liliputánov. Musel sa cítiť výnimočný.“

„Výnimočný bol aj vtedy, keď bol na ostrove obrov. A prehodil si to, najprv bol na ostrve Liliputánov.“

„Aha, to som si neuvedomil.“

„No, ale ten Gulliver ti naozaj pomohol. Už si takmer rovnako vysoký ako ja.“

„Veď hovorím.“

„Nechceš nejakú inú knihu?“

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

„Nie, myslím si, že zostanem ešte pri tejto.“

A tak ďalej čítal o Gulliverových príhodách.

Knihu dočítal presne deň pred opätovným príchodom do školy. To už bol o celých 5 centimetrov vyšší ako Oliver.

„Aké je tam dole počasie?“ tentoraz podpichoval Alex Olivera.

„Bud' ticho,“ zamračil sa.

„Nie je to príjemné, však?“

Neodpovedal.

Teraz sa už naozaj cítil ako Gulliver pri Liliputánoch. Bol šťastný.

„Nuž, keď ti pomohol príbeh o liliputánoch vyrásť, dúfam, že ak to budeš čítať ďalej, nepremení nás to na kone,“ zasmial sa Andrej.

„Snád' nie.“

„Vieš čo, tú knihu si môžeš nechať, ja som ju už aj tak dočítal.“

„Ďakujem.“

Odvtedy sú Gulliverove cesty Alexovou najobľúbenejšou rozprávkou. Našťastie sa nikto nepremenil na kone. Avšak raz mal zvláštny sen. Celá škola sa vzniesla do vzduchu...

ČESTNÉ UZNANIE: DOMINIK ROVNÁK HOKEJOVÁ ROZPRÁVKA

Ako každé malé dieťa aj ja som sa rád hrával s hračkami a sledoval rozprávky. Medzi moje obľúbené rozprávky patrili Scooby Doo, Spiderman, Krtkove dobrodružstvá, Lolek a Bolek alebo Nindža korytnačky. Keď som ešte nemal ani rok a nevedel ešte chodiť, najviac sa mi páčila rozprávka Pepeť námorník. Páčila sa mi jeho sila a bojovnosť. Častokrát sa mi snívalo s obľúbenými rozprávkovými postavami. Vtedy som sa cítil ako v skutočnej rozprávke.

Už od útleho veku ma zaujímali aj športové noviny a prenosy hokejových a futbalových zápasov. Postupne ma začal baviť šport viac ako rozprávky. Najviac mi učaroval hokej. Nikdy som však dovtedy nevidel hokejový zápas naživo. Len v telke. Raz, keď som mal narodeniny, mi ocko prichystal prekvapenie. Kúpil mi lístok na naozajstný hokejový zápas. Nevedel som sa dočkať. Sníval sa mi sen, v ktorom som celkom živo videl, ako vstupujem do hokejovej arény. Bolo to ako v rozprávke, kde som hral hlavnú postavu. Celkom živo si to pamätám dodnes.

Prišiel ten očakávaný deň. Vchádzal som na štadión a všetko mi pripomínalo ten rozprávkový sen. Kopec ľudí. Sadli sme si na naše miesta. Vtom obrovský potlesk, hlasná hudba a skandovanie: prichádzajú hokejisti. Boli presne takí, akých som videl v mojom sne. Veľkí, rýchli a pripravení zamestnať moju pozornosť na najbližšie dve hodiny. Prvá tretina sa skončila. Cez prestávku som nechcel ísť ani na malinovku, len aby som nezmeškal začiatok tej druhej. Dnes si presne nepamätám, ako sa ten zápas skončil. Ale jedno viem iste.

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

Od tej chvíle sa v mojej mysli premietala už len jedna rozprávka. Rozprávka o tom, ako vstupujem v hokejovej výstroji a v korčuliach na ľad tej veľkej hokejovej arény. Netúžil som tak po ničom inom na svete.

Nastúpil som do prvého ročníka na základnú školu. Nebolo dňa, kedy by som si na moju hokejovú rozprávku nespomenul. Často som sa o tom rozprával s rodičmi. Keď videli, že moje nadšenie nevyprchalo ani s odstupom času, prihlásili ma na hokej. Mal som práve narodeniny. Keď som zbadal darček, takmer som onemel. Bola to moja prvá naozajstná hokejová výstroj. Presne tá, o ktorej sa mi snívало. Presne taká, ako v tej mojej hokejovej rozprávke. Kým som šiel na prvý tréning, výstroj som si obliekol asi stokrát.

Deň prvého tréningu sa priblížil. Po vyučovaní ma ocko s mamkou už čakali pred školou. Prišli sme na zimný štadión. Nebol to síce ten veľký, na ktorom som videl hrať hokej naozajstných hokejistov, no mne to vôbec nevadilo. Vykročil som nadšene na ľad a spadol. Postavil sa a opäť spadol. Tie pády ma vôbec neodradili. Naopak, ešte viac ma povzbudzovali. Spolu so mnou boli na ľade aj chlapci, ktorí vedeli korčuľovať lepšie ako ja. A ja som sa im snažil čo najskôr vyrovnáť. Odvtedy sme boli na zimnom štadióne takmer každý deň. Ráno alebo večer. Nevynechal som jedinou možnosť trénovať.

Jedného dňa po tréningu prišiel pán tréner do šatne a povedal nám, že v sobotu ideme na hokejový turnaj. Moja hokejová rozprávka sa začala uberať novým smerom. Využil som všetky možnosti, aby som sa ešte pred turnajom čo najviac zdokonalil v korčuľovaní. S hokejkou som trénoval vždy a všade. Dnu, vonku, ráno, na obed, večer. Chcel som byť najlepší. Predstavoval som si, ako z turnaja odchádzam s medailou na krku. Večer pred turnajom som nemohol zaspáť. Hlavou sa mi prehánali rôzne myšlienky. Ako dopadne môj prvý turnaj? Podarí sa mi streliť gól? Získame medailu? Moja hokejová rozprávka mala však scenár, o ktorom sa mi ani nespínalo. Nie len že sa mi podaril streliť prvý gól nášho tímu, získali sme medailu, ale dostal som ocenenie najlepšieho hráča turnaja. Prišli ďalšie turnaje a súťažné zápasy. Medaily a individuálne ocenenia sa mi v izbe začali hromadiť. Hokej ma bavil stále viac a viac. Bol som už starší. Chlapci na druhom stupni už rozprávky nesledujú. Ale tá moja hokejová prebiehala každý deň. Objavili sa v nej nové postavy, noví spoluhráči, tréneri, nové ciele. Keď sa moja hokejová motivácia na chvíľu stratila, hokejová rozprávka nabrala dramatický scenár, ktorý by nevymyslel ani ten najlepší režisér. Pri jednom zápase ma protihráč trafil pukom do korčule. Cítil som bolesť, ale zápas som dohral. Dokonca som strelil aj gól. Keď som sa vyzul, bolesť sa stupňovala. Utekali sme do nemocnice. Verdikt lekára bol jednoznačný: zlomenina. Ako sa hovorí, všetko zlé je na niečo dobré. Práve v čase, keď som ležal doma so zlomenou nohou, sledoval som inú rozprávku. Tiež hokejovú. Bola to rozprávková cesta slovenských hokejistov za olympijskými medailami. Priznám sa, že pri tónoch slovenskej hymny som sa slzám neubránil. Opäť sa scenár mojej tajnej, najobľúbenejšej rozprávky zamotal. V mojom hokejovom sne som si plnil tie najkrajšie želania. V jednom z nich som stál pod olympijskými kruhmi s dvojkřížom na hrudi. Čo by som dal za to ...!

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

Ostatnú časť sezóny som už kvôli zlomenine nestihol. Pomaly som sa začal pripravovať na nasledujúcu. Zlomenina nohy ma v hokejovom rozvoji pribzdila, ale ani na chvíľu som nezapochyboval o tom, či som sa rozhodol pre správny šport. Moja hokejová rozprávka mi neustále prináša nové prekvapenia a výzvy. Pred niekoľkými dňami mi prišla pozvánka Slovenského zväzu ľadového hokeja na hokejový zraz regionálneho reprezentačného výberu do pätnásť rokov. Veľmi som po tom túžil.

Ako každý malý chlapec, aj ja som mal obľúbené rozprávky, ktoré som rád sledoval. Najviac som v nich obdivoval silu a bojovnosť hlavných hrdinov. Najkrajšou rozprávkou môjho detstva sa stala tá moja, hokejová rozprávka, v ktorej hrám hlavnú úlohu. V ktorej môžem ukázať svoju silu, um a bojovnosť. Tá moja sa ešte neskončila. Naopak, jej dej sa začína poriadne zamotávať. Veľmi sa teším, akú ďalšiu kapitolu mi do nej život napíše.

ČESTNÉ UZNANIE: DOMINIKA BARANOVÁ

Volám sa Tamarka a mám trinásť rokov. Spolu s rodinou bývam v malej dedinke pod lesom menom Podhradská Lesná (kedysi hore na kopci nad dedinou býval hrad). Keď som bola malá – asi osemročná – babka mi rozprávala rozprávku o malej drevenej chalúpke v lese, ktorá stála priamo pri prameni potoka. Nádherná rozprávka! Mala som ju veľmi rada.

Každý večer, keď som išla spať, babka prišla do mojej izby a vrela: „Šup do postele, Tamarka. Idem ti porozprávať rozprávku...“

Okamžite som si ľahla a babka začala: „Raz dávno, pradávno, priamo tu v lese, pri prameni potoka stála malá drevená chalúpka a v nej žila so svojou babičkou aj malá Amálka. Amálka milovala zvieratká a prírodu. Bola najšťastnejšia, keď sa mohla od rána do večera túlať po lese a naháňať veveričky i trhať kvietky. Raz však prišla obrovská búrka a pováľala všetky stromy i kry v lese. Amálka bola veľmi nešťastná. Odišla do ďalekej jaskyne, na druhej strane kopca, aby sa poradila s duchmi lesa, čo ďalej robiť. Tí duchovia vládli mocou štyroch živlov: ohňom, vodou, zemou a vetrom. Darovali jej ten najkrajší, najnádhernejší prívesok, aký si len dokážeš, Tamarka, predstaviť...“

Vďaka ho od nich prijala. Keď sa vrátila späť ku chalúpke, rukou sa náhodou dotkla jedného zo zvalených stromov a ten sa okamžite postavil späť na svoje miesto. Takto sa podotýkala celého lesa, až kým nebol zasa nádherný a hustý, plný zdravých stromov, krov a kvetov.

Keď nastala noc, vrátila sa do chalúpky, ľahla do postieľky a sladko-presladko zaspala...

Tak, ako zaspíš aj ty, Tamarka... Dobrú noc, dievčatko moje malé.“

„Babka,“ spýtala som sa, „a akú značku mobilu mala Amálka pred sto rokmi? Noki, alebo Xiaomi? Alebo mala snáď tablet? A ak hej, aký? Povedz, prosím!“

„Ó, Tamarka!“ zasmiala sa babka... a ešte raz mi zaželala sladké sny...

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

ČESTNÉ UZNANIE: LENKA ŽARNAYOVÁ
JEDNA ULITA PRE ANNU

„Ticho, prosím,“ povedala pani učiteľka striktným hlasom, „chcela by som vám predstaviť novú spolužiačku. Prosím, správajte sa ku nej pekne, pochádza z nižších pomerov.“ Potom išla k dverám: „Anna, pod' do triedy.“

Hneď po učiteľkinom príhovore v triede znova zavládol hluk ako obyčajne. Anna si sadla do prvej lavice. O chvíľu zazvonilo na prvú hodinu, slovenčinu. Celú hodinu som si všímala len jej správanie. Hanbila sa prihlásiť a hovoriť pred celou triedou, no vždy, keď ju pani učiteľka vyvolala, vedela odpovedať na každú otázku presne do detailu.

Na ďalšej prestávke triedne krásavice ihneď okomentovali jej nedokonalosti. Mala oblečené minimálne päťkrát vynosené oblečenie, školské pomôcky ako po starých rodičoch. Čakala som, kým k nej niekto príde a začne sa s ňou rozprávať. To sa ale nestalo, a tak som sa rozhodla ísť sa jej predstaviť. Nebola veľmi zhovorčivá, ale veľmi milá. Predstavila som jej moju školu a ako to na nej chodí. Ona mi na oplátku porozprávala, že býva v jednoizbovom byte v odľahlejšie časti mesta. Rozprávala mi, že býva s dvoma o štyri a o päť rokov staršími sestrami, s ktorými si dobre nerozumie a dosť často jej robia naschvály. Viac neodhalila.

Musím uznať, že mi Anna veľmi pripomínala Popolušku. V detstve som tú rozprávku mala veľmi rada. Mohla som ju pokojne počúvať aj štyrikrát do dňa, no nikdy ma neomrzela. Vždy ma fascinovalo, koľko verzií existuje. Prisahám, že bolo málo verzií, ktoré by som nečítala alebo nepočula. Počas ďalších dní v škole sme sa rozprávali čím ďalej viac. Dokonca som si k nej aj presadla. Pre moju triedu som očividne bola divná, no ja som bola rada, že sa s niekým môžem normálne rozprávať. Dievčatá v našej triede totiž boli celkom veľké klebetnice. Anna mi rozprávala napríklad o tom, že jej rodičia mali kedysi statok a predávali domáce výrobky. To však neskôr vyšlo z módy a ľudia si začali kupovať potraviny z obchodu. Museli si pobrať množstvo hypoték, aby mohli pokračovať. Aj tak to nevydržalo dlho. Farmu museli zatvoriť a zvieratá predať. Z peňazí vyplatili iba pár dlhov. Raz Anna cestou zo školy videla na múre v parku niečo svietiť. Zlatistá žiara presvitla cez listy rastúce pozdĺž múru. Najprv si myslela, že ide len o nejakú zabudnutú baterku. Čím viac neznámy objekt pozorovala, tým jej prišla žiara ostrejšia a na baterku nepravidelná. Nakoniec sa odhodlala podísať bližšie a odkryla listy. Bola tam obyčajná ulitová mušľa. Anna bola najprv mierne sklamaná, no došlo jej, že mušľa musí byť nejakým spôsobom kúzelná. Rozhodla sa nechať si ju na horšie časy. Hoci ju nečakalo vrele privítanie od celej triedy, nejako sa k nám zaradila a všetko išlo celkom normálne.

Po nejakom čase si Anna začala nosiť na desiatu menej jedla ako normálne. Namiesto dózy s nejakým pečivom alebo koláčom si nosila už len jedno jablko. „Musíme šetriť,“ oznámila mi nesmelo. Povedala som si, že sa s ňou budem o svoju desiatu deliť.

TÉMA: NAJKRAJŠIA ROZPRÁVKA MÔJHO DETSTVA

Do zošitov písala veľmi malým písmom, aby jej vydržali čo najdlhšie. Spolužiaci nepomáhali. Anna ich posmešky prijímala naďalej s pokojom Popolušky.

Raz mi priniesla ukázať mušľu, ktorú našla v parku. Dlho sme ju skúmali. „Možno je kúzelná ako tri Popoluškine oriešky,“ zavtipkovala som. Nechápavo na mňa pozrela. Anna totiž rozprávku o Popoluške nikdy nepočula.

Prešli dva týždne. Anna bola stále smutnejšia a bolo na nej vidieť, že ju už nebaví chodiť do školy a znášať povýšenecké správanie spolužiakov. Navyše aj doma si jej sestry z nej robili srandu stále viac, jej rodičia mali stále menej peňazí.

Jedno popoludnie, po príchode zo školy, si sadla na koberec a hodila mušľu na zem. Poradila som jej to. Tá sa síce rozbila na tri kúsky, no nič viac. Žiadne prekvapenie. Len zablikalo slabé svetielko. Anne zmizol úsmev z tváre.

„Rodičia budú musieť predať aj náš malý bytík,“ oznámila mi na veľkej prestávke. Z Anninho smútku mi vôbec nebolo do spevu. Moji rodičia vždy vedia spozorovať, že ma niečo trápi. Vyrozprávala som im celý príbeh kamarátky Anny. „Mohli by bývať v domčeku, ktorý sme zdedili po starých rodičoch. Ako chalupu ho využívame aj tak veľmi málo.“

Na ďalší deň spolužiakov prestala zaujímať a pár z nich sa s ňou dokonca začalo rozprávať. Naši rodičia sa dohodli. Anniny rodičia mohli predať svoj byt a nasťahovať sa na istý čas do našej chaty. Peniazmi z predaja dokázali vyplatiť takmer všetky dlhy.

Po krátkom čase mi Anna s radosťou povedala, že jej rodičia našli novú prácu. Stačil polrok a presťahovali sa do slušného štvorizbového bytu. Jej sestry ju konečne uznali a naša trieda sa jej už neposmievala. Z Anny sa stalo veselé dievča. Rozdávala dobrú náladu všetkým okolo.

A ja stále tvrdím, že sa to všetko stalo vďaka ulite. Určite je kúzelná, veď mi priniesla najlepšiu kamarátku.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

1. MIESTO: RÚT REPOVSKÁ ŤAŽKÝ ŽIVOT TÍNEDŽERKY

Pubertáčka. P U B E R Ť Á Ć K A. Ešte aj to slovo znie tak zle, tak škaredo, tak pubertácky! Pritom ja taká vôbec nie som. Som výborná žiačka, nefajčím, neberiem drogy, učitelia ma majú radi a ešte som aj milá. Prečo nemôžu ľudia radšej používať slovo „tínedžerka“? Veď to znie oveľa lepšie.

Niektorí dospelí by sa naozaj mohli nad sebou zamyslieť, lebo si možno doteraz ani neuvedomili, koľko mladých ľudí už stihli uraziť. Lebo aj keď možno sme defacto „pubertáci“, my za to reálne vlastne ani nemôžeme, keďže vek sa naozaj ovplyvniť nedá. Aj keď je pravda, že sú medzi nami aj „pubertáci“, ktorých dokonca aj ja považujem za naozajstných pubertákov. Napríklad také dve ôsmačky z vedľajšej školy, ktoré sú teda totálne namyslené a ani nechcem vedieť, ako ich pľúca vyzerajú po toľkých cigaretách. Alebo niektorí chlapci z našej triedy. To sú pubertáci ultraallinclusive. Sú presným obrazom pubertáka podľa dospelých. Drzí, nevychovaní, neporiadni, nevhodne oblečení,...

Ale zase aj ja musím uznať, že mám niekedy svoje „pubertácke momenty“. Napríklad, keď som sa... tak trochu opila. Áno, počuli ste správne - ja, Katarína Ametystová, premiantka školy a vzorná žiačka som bola pod vplyvom alkoholu,... ale naozaj len nechtiac!

Stalo sa to na narodeninovej oslave môjho dedka. Väčšina hostí už vtedy odišla a veľa z nich si svoje šampanské nedopilo. No a ja... ja som bola jednoducho zvedavá, a tak som sa rozhodla, že z toho šampanského ochutnám. A bolo veru chutné...veľmi chutné, a tak som si pomyslela, že si asi nikto nevšimne, keď trochu z každého pohára ubudne. Lenže týmto konaním som vypila asi štyri poháre šampanského.

Zrazu som si zmyslela, že by som si rada zaspievala. A tak som začala spievať. Spievala som piesne existujúce i neexistujúce a spievala som nahlas. A môj dedko? Ten tiež nebol úplne triezvy a tak jednoducho... spieval so mnou. Tak sme tam spolu spievali dvojhlasne aj jednohlasne na celú reštauráciu. A ostatní? Tí sa len zabávali na nás, ale neskôr sa k nám pridali.

Odvtedy sa na oslavách alkoholu úplne vyhýbam. Ani nechcem tušiť, aký bol môj spev falošný a to nielen ten.... Radšej ostanem slušnou a dobrou tínedžerkou - Katkou. A nie pubertáčkou - ale tínedžerkou!

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

1. MIESTO: KRISTÍNA IVANOVÁ

Izba číslo 112.

Červené plechové dvere.

A za nimi naša jediná rešpektovaná osoba.

Riaditeľka.

Dvere boli síce opotrebované a zhrdzavené, ale stále nemôžeme nepripustiť skutočnosť. Nie tú, ktorá je minulosťou. Nie tá, ktorú som bol pred chvíľou nútený vypustiť. Nie. Minulosť už nezmením. Naopak, budúcnosť je tá, o ktorú mi v tento moment ide. Budúcnosť, ktorá ma má pohnúť o kúsok ďalej. Musím sa s tým jednoducho zmieriť. Musím ísť ďalej. Nemôžem sa vzdať.

Vstal som.

Rozhodol som sa.

Pôjdem tam. Za ňou.

Otvoril som dvere. Teda, skôr by sa dalo povedať, vyrazil som ich. Nie. Nerobím si srandu. Dvere ležali ako päť peňazí na sčernetej zemi. Musím ale uznať, že to nebola náhoda. Nebolo to tým, že tento kus plechu zažil už veľa neúmyselných útokov robotov. Robotov, ktorí už boli toľko prepracovaní, až sa sami od seba odprogramovali a robili si, čo chceli. Nie. Bolo to mnou.

Ja, robot 567 som včera zažil niečo neopísateľné. Niečo, čo ani ja sám neviem popísať. Niečo, čo mi úplne zmenilo môj jednotvárny život. Existovali v ňom len 3 veci. Ráno, obed, večer. Ráno, obed, večer... Neustále dokola a dokola. Musím priznať, že som to ani inak nechcel. Vlastne, dalo by sa povedať, že do včerajšieho večera som bol presvedčený, že toto je môj život a moja funkcia. Zbieranie odpadkov. Zametanie dávno vyludnených chodníkov. Čakanie na ďalší deň.

Včera som si ale niečo uvedomil. Niečo dôležité. Nie som tu len tak. Nie som len kus plechu ako tie červené dvere, ktoré som vyrazil. Nie som iba hracia figúrka vzadu na obrovskej ploche. Možno áno, možno nie. Ale viem, že keby som aj bol, mám tu čo robiť. Nie som ako kráľ, kráľovná, pešiak, strelec či veža v šachu. Nie. Nieкто tie figúrky predsa musí ovládať. Nehýbu sa sami od seba. A to je presne moja pointa. To ja s nimi hýbem. Ja som ten, čo má nad nimi moc a môže ich posunúť kamkoľvek. Vpravo, vľavo, dopredu, dozadu... Dokonca aj krížom cez plochu. Áno, to som ja. Hráč.

No musím vám povedať, že mi to nedošlo len tak samo od seba. Stalo sa to takto.

Včera, pri západe slnka, keď bol čas na druhé kolo zbierania odpadkov som si povedal, že tentoraz zájdem o trochu ďalej ako obvykle. Neviem, čo ma k tomu priviedlo a myslím, že to ani nikdy nezistím. Zašiel som teda trochu ďalej a preskúmal okolie - samozrejme, - pri zbieraní odpadkov. Nemyslel by som, že to niekedy poviem, no táto práca sa stala mojou obľúbenou. A to len preto, čo sa stalo ďalej. Našiel som oxulátor.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Oxulátor je červenomodrý kryštál, ktorý pochádza ešte z počiatku doby robotov - čo je dnes už 3 022 rokov - a slúži na ovládanie robotov. Celých tých 3 022 rokov som o ňom vedel len to, že je to nejaký systém, ktorý nám pomáha, aby sme my, roboti 567 - dnešní roboti - mohli hlavne byť a vraj aj žiť. No ak tomu niekto hovorí žitie, tak musí uznať, že je na obrovskom omyle. Totiž byť sa dá vždy. No žiť, to je už čosi celkom odlišné. Niečo vám teraz poviem, milí priatelia, žiť bez pocitov je ako dostať sa úplne z ničoho nič z obrovskej slávy niekde v New Yorku do suchej, vyprahutej púšte, kde na dohľad nie je ani jeden jediný strom. Je to ako žiť v obrovskom omyle.

No keď som sa naň pozrel zblízka, niečo som si uvedomil. Je to len obyčajná malá vecička, ktorá vyzerala na pohľad tak zničiteľná. Nemal som to v pláne, no moje ruky zjavne prebehli moje myslenie a ja som spravil niečo, o čom som bol odjakživa upozorňovaný od riaditeľky, že sa to nesmie robiť. Vraj to môže spôsobiť celosvetovú katastrofu.

Dotkol som sa ho.

Niečo vo mne sa akoby pretrhlo a prešla mnou nepoznaná obrovská energia a pocit, že niečo nie je v poriadku. Že tu niečo nehrá. Že ma ovládajú. Zároveň som pocítil niečo veľmi silné. Hnev. Niečo akoby mi zatemnilo plechovú hlavu a hnev každou chvíľou rástol a rástol. Musel som to urobiť. Musím ísť za ňou.

Vo chvíli keď som vyrazil dvere, riaditeľkine veľké skúmavé očiská si urobili prestávku od svojej práce na červenom počítači a pozreli sa na mňa. V tej chvíli sa vo mne vzbudil taký veľký odpor až som dupol svojou ťažkou nohou o zem. Bol som prekvapený, aká je to úľava. Spravodlivosť. Robotická riaditeľka sa tak prekvapila, až mierne nadskočila. Nechápala, ako je to možné. Ako je možné, že sa správam inak.

Zdvihol som svoje kovové ruky - čím sa zapol modrý dorozumievací kanál - a začal som písať. Bol to spôsob ako sa my, roboti, dorozumievame. „Ako ste mohli?“ začal som nepriateľsky. Do včerašieho dňa by som si to určite nedovolil. „Prečo nás ovládate?“ hystéria vo mne narastala.

Riaditeľka sa na mňa len nechápavo pozerala. S tými červenými vlasmi vyzerala naozaj smiešne. Chcela sa tváriť nevinne, no nech si nemyslí, že jej na to naskočím. „Ovládam? Neviem, o čom hovoríte. Ale prečo ste taký drzý? Chcete, aby som vás recyklovala, robot 567?“ prísne písala odpoveď riaditeľka.

„Dobre viete o čom hovorím. Oxulátor. Nehovorí vám to niečo? Nevyrobili ste to predsa na to, aby sme sa stali vašou hračkou?!“ neovládal som sa. Kam sa podela moja slušná výchova? Doteraz som bol vždy len slušný robot.

Pred 500 rokmi som dokonca dostal vyznamenanie za najslušnejšieho robota na Zemi. No teraz, keď sa pravda dostala na povrch, duch slušného robota ma už nemilosrdne opustil. A ja som sa podvolil.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Keď to riaditeľka už nevydržala, vstala a na svojich programových hodinkách zapla ten najhorší program, aký si len viete predstaviť. Jej zlovestný krivý úsmev nenaznačoval nič dobré. Strach. V tej chvíli som pociťoval len strach. Bol to nepoznaný strach, o ktorom som už kde – tu niečo začul.

Program zahájil prvú fázu. Vzápätí som sa ocitol na vyschnutom poli a v diaľke som si niečo všimol. Červené traktory. A nie hocijaké. Boli to recyklačné traktory, pod ktorými som sa mal o niekoľko minút rozmliaždiť. Recyklovať. Znamenalo to len jedno. Ja by som zmizol a zo mňa by sa stal nový robot. Nie... Nie! Bol som tak blízko. 3022 rokov som si nič netušiac žil nudný život a bol ako riaditeľkina návnada. Musím to zmeniť. Zavrel som oči. Predstavil som si niečo, čo predstavovalo pocit šťastia. Šťastie. Prvý pocit. Nevedel som, čo robím, no nič iné mi momentálne nenapadalo. Kedysi dávno, tu, na tejto Zemi, teraz úplne zničenej a vyschnutej, žili ľudia. Ľudia, pre ktorých emócie boli prioritou. Deti. Smiech. Radosť. Po mojom celom tele sa rozprúdila energia. Pokoj. Zatiaľ čo sa recyklačné traktory nachádzali už len pár krokov odo mňa, ja som sa rozplýval šťastím. Konečne som zistil, čo to je. A v tom sa to stalo. Premiestnil som sa. Podarilo sa mi to!

Nanešťastie, program mal aj fázu dva. Teraz som bol... Počkať, kde som sa to ocitol? Okolo mňa sa rozprestieralo... Vlastne ani neviem ako to nazvať. Bolo to... Nič. Nebolo to nič. Nebola to ani čierňava, jednoducho to bolo nič. A ja som sa v tom nič úplne stratil. Moje ruky... nohy... Začali miznúť! Ja som začal miznúť. Nie, nie, nie... Nemôžem strácať nádej. Aj odtiaľto sa dostanem. Dostanem. Musím rozmýšľať. Myseľ mi okamžite osvietilo jedno slovo. Úplne jednoduché krátke slovo. Smútok. Áno, ako druhý pocit existoval smútok. Čo tak môže predstavovať smútok... Vojna. Áno, vojna je strašná. Síce som ani poriadne nevedel čo to je, no niekde... Niekde v útrobach svojej mysle som ešte mal malý pozostatok z ľudského života. Zo života niekedy šťastného, no veľakrát, nebol až tak jednoduchý. Ľudia medzi sebou bojovali. Umierali nevinné deti, vinníci ostávali nažive. Nespravodlivosť. Pichlo ma pri srdci – nie, nie normálnom ľudskom srdci, ale srdci duchovnom – až sa mi po líci skotúľala slza. Slzy. Plakal som. Plakal som? Ja naozaj plačem? Tak toto bol ten pocit, o akom sme mali zakázané rozprávať. Teda písať. Bol to silný pocit. Naozaj silný...

Zmizol som.

Už som neplával v ničote. Bol som voľný. Bol som... Počkať, prečo nie som v izbe 112? Kde to zas dočerta trčím? „Fáza tri,“ prišlo mi na rozum. Posledná fáza. Dom. Predo mnou sa ocitol dom. Nebol to dom, aký som poznal. Bol to dom, aký existoval len v dávnej, veľmi dávnej minulosti. Drevený dom. A pred domom... Bolo tam niečo. Nejaké zviera? Na jednej strane mi bol veľmi podobný... – hlava, dve oči, ruky, nohy... Približne takej istej veľkosti, akej som bol ja. Dievča. Áno! Naozaj... Neďaleko predo mnou stálo dievča. Človek. Sledovalo ma. A v tom sa rozbehlo. Pomaly otvorilo dvere domu, pozrelo sa na mňa a usmialo sa. A hneď vošlo do domu. Dvere sa za ňou pomaly privreli.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Vykročil som vpred. Neviem, čo ma tam čaká, ale moja zvedavosť – áno, zvedavosť bol ten tretí pocit – ma ťahala vpred. Za ňou. Otvoril som dvere. Vkročil som do domu. Nachádzal som sa v útulne zariadenom príbytku so starým nábytkom. Dievča v ňom však nebolo. V dome bola len jedna jediná miestnosť. V rohu bola maličká posteľ, jedno hojdacie kreslo a skriňa. Otvoril som ju. Prekvapil som sa – nič som tam nenašiel. V strede izby však bolo ešte niečo. Stôl. A na ňom papier. Pero či ceruzka, nikde neboli. Na papieri sa nachádzali slová. Robot 102. Robot 234. Robot 509. Boli to mená. Mená robotov. Znamená to, že tu už bol aj niekto pred tým? Predo mnou? Z ničoho nič sa mi objavilo v ruke pero. Červené pero. Hodnú chvíľu som sa rozhodoval, či to mám urobiť. Či sa aj ja mám podpísať. Čo ak je to podvod? Čo ak sa tým len priblíži moja recyklácia?

Hneď, ako sa pero dotklo mäkkého papiera, okamžite začalo písať. Robot 567. A bol som tam. Zapísal som sa. Pero začalo ako prach miznúť, čo o chvíľu napodobnilo všetko okolo mňa. Teda, takmer všetko. Ja som tu prekvapivo ostal. Zmizol len dom. A tam stálo. Dievča. Čakalo na mňa. Podišiel som k nej. Keď nás rozdeľovalo už len pár metrov, dievča zodvihlo ruku a ešte viac sa usmialo. Opatrne som jej podal svoju a čakal čo bude nasledovať.

„Gratulujem, robot 567. Prešiel si skúškou,“ ozvalo sa dievča. Dievča sa ale začalo premieňať. Jej plavé vlásky sa začali meniť na... červené? Dievča sa pomaly zvýšilo, jej tvár sa zmenila a mne hneď prišlo, na koho sa pozerám.

Riaditeľka. To dievča bola riaditeľka. Nie ako robot. Ale ako človek. Opäť sa usmiala. „Gratulujem,“ zopakovala.

Následne som sa začal meniť ja. Plechová hlava sa zmenila na oválnu živú tvár s naozajstnými očami a ušami. Moje kovové tvrdé ruky sa premenili na dlhé ruky s piatimi prstami a mäkkou dlaňou. Nohy sa predĺžili a zosilneli. Neviem prečo, neviem ako. Ale jedno viem. Stal som sa niečím, čím som nikdy nepredpokladal, že by som sa mohol stať. Niečím, čo naozaj žilo. Stal som sa človekom. Moja slušná výchova, už bola dávno preč. A ja som si konečne začal užívať tento prenádherný ľudský nevinný život.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

2. MIESTO: VILIAM GAJDOŠ SOFIA

7. 9. 2022 Som Filip Bartovič. Nechce sa mi písať, ale pani Nováková (školská cvokárka) mi to prikázala, a vraj ak si nebudem písať denník, so svojim správaním skončím v base. Povedala mi, že je to posledná možnosť na nápravu, ale ja si nemyslím, že by mi nejaké hlúpe písanie pomohlo. Tak, na dnes by aj stačilo!

9. 9. 2022 Musím sa priznať, písanie denníka mi fakt nejde. Vlastne písanie ako také mi nejde. Dnes som bol u pani Novákovej. Skontrolovala mi denník. Nebola to žiadna sláva. Až jeden zápis. Preto píšem tento. Hovorila, že by som si mal písať zápisy o svojich pocitoch. Takže pocity, hej? Hm... Dnes som zažil obrovskú radosť počas prechádzky mestom s mojou partiou. Bolo tam veľa ľudí, tlačienica, hluk. Ale jednu vec sme si hneď všimli. Na lavičke sedel niekto iný. Nebol to našinec, ani sme mu nerozumeli. Rozprával nahlas rečou, ktorú sme nepoznali. Nemohli sme to nechať len tak. Dali sme mu poriadne najavo, že takých ako je on tu nechceme. Nech sa vráti tam, odkiaľ prišiel!

15. 9. 2022 Pani Nováková mi dala za úlohu napísať o sebe pár viet, tak nech: Volám sa Filip Bartovič. Narodil som sa 11. 8. 2008. Pochádzam z Košíc. Nemám súrodencov. Máme obrovský dom. Fakt, obrovský! Až sa v ňom niekedy strácam! Moji rodičia sa volajú Veronika a Jonáš. Môj otec je bankár a mama umelkyňa. Chodil som do škôlky pre nadané deti. Darilo sa mi. Aj do školy som chodil najprv rád. No potom sa niečo pokazilo. Obaja rodičia boli povýšení. Odvtedy nemáme dobrý vzťah. Ale som rád, že mám svoju partiu kamarátov.

20. 9. 2022 Pred pár dňami nám učiteľka oznámila, že budeme mať novú spolužiačku. Všetci sme boli na ňu veľmi zvedaví a ticho sme dúfali, že bude normálna. Prišla do triedy počas hodiny matematiky. Predstavila sa ako Sofia, no rozprávala čudným prízvukom. Došlo mi, že nie je Slovenka. Tol'ko o tom, že by mohla byť normálna, prečo sem vôbec chodila? Nemohla zostať tam, odkiaľ prišla? Hovorila, že v jej krajine je vojna. Ak je tam vojna a tak ich to trápi, prečo nejdú bojovať, namiesto toho, aby prišli sem? Jeden chalan z mojej partie mi už o takýchto hovoril. Vraj prídu do cudzej krajiny, ukradnú robotu slušným ľuďom, robia bordel na uliciach sa správajú sa neslušne!

21. 9. 2022 Počas hodín som Sofiu pozorne sledoval. Všimol som si na nej zopár vecí. Vlasy má čierne a oči tiež. Má výrazné pery a dlhé mihalnice. Ako som ju tak skúmal, periférnym videním som si všimol skupinu spolužiakov ako sa na mne smejú. Po hodine to pokračovalo. Vraj som sa zaľúbil. Fakt vtipné! Nezaľúbil, veď je to cudzinka. Počas veľkej prestávky sme sa s partiou rozprávali o údajnej vojne v Sofiinej krajine. Niektorí hovorili, že si tú vojnu vymyslela. Niektorí zastávali názor, že to, že tam je vojna neznamená, že musia prísť do inej krajiny. Lietalo aj veľa nadávok. Ja som tiež povedal, že si nemyslím, že spomínaná vojna vôbec existuje. Po vyslovení týchto slov k nám prišlo rúžne Sofia.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Pozrela sa mi uprene do očí, až z nich išiel strach s týmito slovami: „Ak mi neveríš, pod zajtra so mnou do komunitného centra pre ľudí, ktorí zažili to isté čo ja!“ Nevedel som, čo mám v takejto chvíli povedať. Len som sa na ňu nemo díval a ona to asi zobrala ako súhlas. Naozaj neviem, čo mám čakať.

22. 9. 2022 Ak mám byť úprimný, celé dnešné predpoludnie som bol taký nervózny, že si naň spomínam len matne. Mám pred sebou len obraz z komunitného centra, kde bola jedna miestnosť plná ľudí, od malých detí, až po dôchodcov. Sofia ma predstavila svojim kamarátom. Boli takí ako ona, nevyzerali nebezpečne. Porozprávali mi o tom čo prežili a videli a neprišlo mi, že by tu boli nejakí kriminálnici, len bežní ľudia, ktorí prišli z ďaleka len s taškou, v ktorej si priniesli celý svoj zvyšný majetok. Napriek všetkému utrpeniu, ktoré zažili, sa snažili žiť šťastne a nemyslieť na hrôzy ktoré videli. Musím sa priznať, zapochyboval som o svojom predošlom názore na Sofiu a jej krajanov. Ale nemôžem to priznať v partii. Ved' by som ich stratil.

24. 9. 2022 Počas dňa sa začal spomínať nejaký hromadný míting na námestí. Chalani o tom hovorili ako o veľkom dni. Nevedel som, o čom je reč, vysvetlili mi však, že je to náš protest proti zlým ľuďom, ktorí chcú zničiť našu krajinu. Máme šancu im ukázať, čo si o nich myslíme. Nikdy som na niečom takom nebol, ale opisovali to tak zaujímavo, že som začal byť zvedavý.

Moje nadšenie trvalo iba pár hodín, kedy ku mne pribehla Sofia. Bola zadychčaná. Vyzerala veľmi vydesene a ustarostene. „Filip, Filip... Predstav si, čo sa chystá!“ hovorila, lapajúc po dychu: „Chcú protestovať proti nám! Bude ich veľa. Chcú nás poslať preč. Ale ja ich to nenechám urobiť! Chystám sa prekaziť tento ohavný míting a ukázať im, že nie sme tí, za ktorých nás majú. Musím bežať, čau!“ Nezmohol som sa ani na slovo. Ani na jednoduchý pozdrav. Z viet, čo som práve počul, mi behal mráz po chrbte. Stál som tam ešte chvíľu. Až keď mi došlo, čo mi práve Sofia povedala, musel som si sadnúť. Takže ja idem na protest proti nim? Proti Sofii? Alebo mám ísť prekaziť míting našej partie? Z toho všetkého sa mi zatočila hlava.

25. 9. 2022 Na námestí sa zbehlo dosť veľa ľudí. Na pódiu striedal jedného politika ďalší, a bolo úplne jedno čo povie, dav jasal tak, či tak. „Chod'te domov! Nechcem vás tu! Nech žije naša vlasť!“ takéto a podobné výkriky zneli ulicou. Ako som tak sledoval dianie na pódiu, snažiac sa vykuknúť spoza ramena toho svalovca predo mnou, zahliadol som známou tvár čupiacu medzi krabicami popri pódiu. Bola to Sofia. V tom momente som onemel, tep som mal niekde v oblakoch. Až dovtedy som si niekde v kútiku duše myslel, že si Sofia len vymýšľala. Ale nie. Bola tam. Z pódia práve schádzala nejaká žena, keď vtom Sofia vyskočila spoza krabíc, hop na pódium, za mikrofón. Myslel som si, že odpadnem. Pomaly sa chytila mikrofónu a spustila svoju reč.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

„Dobrý deň. Volám sa Sofia a som imigrantka,“ hovorila trhanou slovenčinou. „Viem, že takých ako ja nemáte radi. Prišla som vám teda ukázať, že nehryzieme. Som taký istý človek ako vy. Neprišli sme rozvracať štát ani šíriť kriminalitu. Prišli sme, lebo v našej krajine sa necítíme bezpečne. Umrelo veľa ľudí. Ja nechcem umrieť. Preto sme prišli sem, aby sme žili v mieri,“ pri týchto slovách sa jej začali tlačiť slzy do očí. Ľudia sa snažili vyliezť na pódium aby zastavili Sofiu. Takto spätne už môžem povedať, že neviem, čo to do mňa vošlo. Bez premýšľania som vbehol na pódium a postavil sa vedľa Sofie. Prišiel som k mikrofónu a spustil: „Volám sa Filip a ešte pred pár dňami som bol jeden z vás. Vlastne ešte pred chvíľou som stál medzi vami. Nedávno som spoznal inakosť. Prišla jemne, no spravila mi v hlave hlučný zmätok. Inakosť na prvý pohľad vyzerá o trochu inak ako my, ale vo vnútri je naša. Bojíme sa vecí, ktoré nepoznáme, to je základná ľudská vlastnosť. Aj ja som sa bál, aj ja som útočil. No Sofia mi ukázala, že nemusím. Inakosť je krásna, inakosť nám ukáže to, čo je tak hodnotné v tom druhom. Možno som nepresvedčil všetkých z vás, no ak aspoň jeden človek, ktorý tu dnes stojí zmení názor a pripustí, že svet nie je čiernobiely, v tom prípade tu nestojím zbytočne.“ Ku koncu môjho prejavu som už iba cítil, ako ma mocné páry rúk bolestne ťahajú preč...

2. MIESTO MELÁNIA ESTOČINOVÁ KTO ZJEDOL MOJU DESIATU?

Je štvrtok. Deň ako každý iný, a predsa je niečo inak. Atmosféra v triede je čudná. Spolužiaci na seba pozerajú cez prsty. Som nahnevaná a sklamaná zároveň.

Za všetko môže chlieb s maslom, šunkou a červenou paprikou, ktorý zmizol spod mojej lavice spolu s boxom. Ale kam? Ved' sám od seba by sa nestratil, neodišiel by. Nieкто ho musel zjesť! Obzerám sa po spolužiakoch, hľadám známky viny v ich očiach. Mohol to byť hocikto a zároveň nikto z nich. Ale ja na to prídem!

Začnem tým, že skúsím nájsť ten nešťastný box. Ten hádam nikto nezjedol. Hľadám pod lavicami, v skrinkách, na parapete, v koši... Vyjdem aj na chodbu. Nič. Nakoniec mi ešte napadlo nazrieť za regál, do ktorého si odkladáme zošity. A čuduj sa svete! Bol tam. Môj stratený box. Na moju otázku, kto ho tam dal a prečo je prázdny, neodpovedal nikto a nastalo hrobové ticho.

Napriek všetkým dôkazom nedokážem uveriť, že by nieкто z mojich kamarátov bol schopný zjesť mi desiatu. Nielen mne, ale hocikomu. Ani zo žartu. Ved' ich predsa poznám dosť dlho. To by neurobili! Ich správanie však tomu nenasvedčovalo. Všetci mlčali, pozerali do zeme, akoby sa báli očného kontaktu so mnou.

Znova som prebehla očami po tvárach spolužiakov. Katka si desiatu kúpila ráno vo Freshi, Janka, Danko, Lenka a Filip mali rožky, Lukáš domáce muffiny, Tomáš buchty od babky... Desiatu mal každý. Vlastne, každý okrem mňa.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Počas veľkej prestávky som si všímala, kto čo desiatoval a iba traja mali na desiatu chlieb. Ten Zuzkin bol s nátierkovým maslom a nakrájanou pažitkou, Jakub mal paštétu a Alex maslo so salámou. Žiadna šunka, žiadna paprika.

Skončila posledná hodina. Všetci šli na obed, no keďže ja na obedy nechodím, zišlo mi na um prehľadať potajomky spolužiakom školské tašky. Možno natrafím na nejakú stopu. Že čo mi to napadlo? To ani ja dnes nechápem, veď sme si so spolužiakmi vždy dôverovali, pomáhali sme si a mohli sme sa na seba spoľahnúť. Ale hlad a túžba nájsť páchatel'a boli v tej chvíli silnejšie ako pocit spolupatričnosti. Prezrela som zaradom všetky tašky, bohužiaľ, opäť s nulovým výsledkom. Zabralo mi to dosť času a ja som musela ísť domov. Celou cestou mi vrtala v hlave otázka: Čo ak som sa predsa len v nich zmýlila a niekto mi tú desiatu ozaj drzo vzal? Čo keď sme to naše priateľstvo iba hrali? Čo keď vlastne nijakých kamarátov v triede nemám?

Po príchode domov som si šla nachystať obed a po otvorení chladničky som ostala v miernom úžase. Môj chlebík s maslom, šunkou a červenou paprikou sa na mňa vyšiel z hornej police. Ani na moment mi nenapadlo, že by som ho mohla nechať doma. Asi som v rannom zhone zbalila do tašky prázdny box. Páni! Hanbila som sa sama pred sebou.

Spolužiakom sa zajtra, samozrejme, ospravedlním. Hádam sa na mňa nebudú dlho hnevať. Ale do zrkadla sa niekoľko najbližších týždňov určite nedokážem pozrieť.

3. MIESTO: KATARÍNA GARBEROVÁ KAM TO JEDEN DOTIAHNE

„To je vrchol!“

Strážmajster Mastersonman zúril. Jeho zježené fúzy ma nedokázali prinútiť, aby som ho bral vážne a fakt, že sme sedeli v jeho kancelárii, tomu rozhodne nepomáhal. Navyše, strážmajstrova Connexa, vec, ktorá predstavovala zhmotnenie jeho osobnej sily od desiateho roku života, bol hračkársky nahrávač zvuku v tvare jahôdky.

Muž zafučal a dopadol na stoličku: „Za mesiac päť krádeží najnižšieho stupňa, vlámanie do Centrálneho kamerového systému trinásťkrát najmenej, tri neprofesionálne vniknutia do domu a ešte sa ti pripisuje zneškodnenie Connexy jedného dievčaťa, čo teraz stojí bez pohybu na stanici.“

Obvinenia som si vypočul, lebo boli pravdivé, ale pri poslednom ma zdvihlo zo stoličky: „To nemyslíte vážne! Nikomu by som neublížil!“

„Žiaľ, je to tak. Podozrenie padalo na kde-koho, no prednedávnom som dostal anonymný tip. Ukazoval na teba.“

Snažil som sa ovládnuť a pomyslel som si na neškodného, prihlúpleho poliša, ktorým Mastersonman zvykol byť.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Hned' mi to vylepšilo náladu.

„René Gastark, štrnásťročný, do minulého mesiaca s čistým štítom. Od znehybnenia Mateje Tomášikovej uplynul takisto mesiac. Príliš podozrivé, aby to bola náhoda. Zatiaľ sa k tomu nevyjadřím, ale ešte jedna trestná činnosť a pôjdeš do polepšovne. Mimochodom, zastavil sa aj vrchný kontrolér Xalerovský a požiadal o jedno malé posedenie. S tebou,“ zakončil naše stretnutie.

„Beriem na vedomie.“ Zaplesol som za sebou dvere. Nervovať sa s ujom od Centrály kamier sa mi nechcelo. Obzvlášť, keď ma pristihol pri trinástich pokusoch vlámania. Z trinástich.

Dorazil som domov, kde ma čakalo moje dvojča Gabika a spolužiak Štefan. S Gabčou sme nezdíľali žiadnu dvojičkovskú intuíciu, nakoľko sme sa narodili mame počas cesty okolo sveta - presne v bode dátumovej hranice, čiže bola o dvadsaťtri hodín a päťdesiattri minút staršia. S Pištom som bol, naopak, dobrý kamoš, kým to neskazili moje zločinecké nájazdy.

„Rodičia sa vrátia až večer,“ zavrčala na privítanie sestra a zavrela sa v izbe, aby mohla cvičiť na saxofóne a nemusela byť so mnou.

„Čau, kamoško, jak ide život? Doniesol som ti domky a učivo,“ o niečo srdečnejšie pozdravil Štefan.

„Tiež ťa rád vidím,“ kamarátsky som ho štuchol do chrbta.

Doma som mal pocit, že zo mňa niečo spadlo. Zrazu mi všetky výtržníctva prišli nezmyselné. Nevedel som vypátrať príčinu, ale cítil som sa tak zakaždým, keď som sa vrátil domov. Zhodil som zo stola kôpku úradných dokumentov a urobil priestor pre školské záležitosti. S Pištom som prešiel všetko učivo a potom som ho to naučil. Hoci bol zo mňa posledný mesiac bandita, Pišta vo vedomostiach zaostával ďaleko za mnou.

„To boli časy, keď sme žili svoj život a ty si sa neflákal kde-kade.“

„Jednoznačne si mal od koho opisovať,“ pobavene som sa zasmial.

Dobrá vôľa ma opustila. Ucítil som rapčanie vo všetkých kĺboch a moja hlava sa otočila okolo svojej osi. Osemkrát.

„Si vpoho?“ znepokojene si ma premeral Pišta.

„Hej, nič hrozné,“ zahovoril som to.

Od pravdy to malo ďaleko a jemu to bolo jasné. Najhoršie malo len prísť. Pulz srdca sa mi zmenil a zároveň dostalo moje telo pravidelný tik.

„Musím na vecko,“ vyhrkol som v chvate a utiekol som ku Gabike. „Čo to má byť?!“ vybafla podráždene, keď som sa z ničoho nič pred ňou rozcapil na podlahe. Spustila saxofón a chystala sa na mravoučnú prednášku o súkromí a o tom, že kým som nemal dočinenia so zločinom, bol zo mňa taký skvelý brat, no nedal som jej príležitosť.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Neviditeľná ťarcha, ktorá sa mi z ničoho nič ocitla na pleciach ma prinútila konať iracionálne. Zhodil som sestru na zem, schmatol metronóm, zastavil jeho ťukanie a vybehol z bytu. Ako profesionálny zlodej, pristihnutý pri čine. Ťarcha sa zmenila na pud. Rozbehol som sa ďaleko preč.

Zastal som, až keď sa bytovky navôkol sfarbili od zapadajúceho slnka. Bol som našťvaný na svojich rodičov. Bolo ich povinnosťou vybrať predmet, ktorý bude mojou Connexou a oni vybrali metronóm. Nič praktické. Žiadne náramkové hodinky, ceruzu alebo pár ponožiek. Navyše trvali na tom, aby si metronóm robil svoju prácu a nemohol som ho ani nosiť do školy. Neznáma váha ma opustila a ja som znovu nechápal, kde sa vo mne nabral ten bes, ktorý ma donútil ublížiť Gabike. Stratený v nahnevanom smútku som sa rozhladol.

Došiel som až na mestskú stanicu. Bola prázdna, čo ma zarazilo. Potom som zbadal dôvod. Nehybná socha uprostred, zohýnajúca sa po svoju školskú tašku. Nie o veľa mladšia ako ja. Dúfal som, že sa mýlim, no vlakový preukaz, čo držala v pästi, napovedal niečo iné. Mateja Tomášiková. Dievča, z ktorého vraždy som obvinený. A predsa nebola mŕtva. Nahmatal som jej tep. Jej Connexa musela byť len poškodená. Premohla ma túžba pomôcť jej, sám neviem prečo. Dostal som geniálny nápad.

Pud prenikol cez celé telo. Neuvedomoval som si zreteľne, čo sa robí, až kým som sa neocitol pred vysvietenou tabuľou so záznamami všetkých kamier celého mesta. Znovu som sa vlámal do Centrály kamerového systému. S výčitkami svedomia a s výnimočne jasným cieľom. Moje prsty sa roztancovali po klávesnici. Podarilo sa mi vystopovať deň, keď bola naposledy videná pred znehybnením. Chodila do rovnakej školy. Šla normálne do školy a normálne zo školy. Pristavil som sa na jednom momente. Predtým, než nadobro zmeravela, sa rozprávala s nejakým mužom, potom sa hrabala v taške, vylovila z nej preukaz a budík a podala mu ich. Chlapa papier nezaujímal, vrátil jej ho, zato sa pristavil pri hodinkách. Chvíľu sa s nimi bavkal. Mateja sa sklonila po batoh, ale viac jej nebolo súdené. Muž sa čomusi zasmial a vrátil budík do tašky. Zaostril som na vec, ktorú si ponechal v dlani. Batéria. Prezrel som si mužovu tvár. Nekontrolovateľne som sa roztriasol. Vrchný kontrolér Xalerovský.

„Takže si odhalil moje malé tajomstvo, že?“

Pri cudzom hlase som nadskočil.

„Vy vrah!“ skríkol som.

„Ale, ale,“ zasmial sa zhovievavo muž, „nikdy mi to nedokážu. Navyše, ani nemôžu určiť, či tie rozkošné hodinky sú jej Connexa.“

Zaujal som bojový postoj. Pud dosiahol najvyššiu mieru.

„Radím ti, aby si šiel so mnou, ak nechceš čeliť ešte väčším problémom. Viem policajtov ľahko presvedčiť, že si sa nabúral do systému, aby si svoju stopu nahradil mojou.“

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Zreval som ako ranené zviera a vrhol sa naňho. Zneškodnil som ho jediným úderom, ktorý mu zlomil ruku. Ostal v bezvedomí. Moje staré ja by neznieslo fakt, že som ho možno zabil, ale vtedy sa vo mne nenachádzala štipka ľudskosti. Ignoroval som alarm, v obchode s elektronikou som aktivoval ďalšie poplašné zariadenie počas krádeže baterky a náhlil sa späť. Mesiac mi svietil na cestu, čo ma upozornilo na pokročilý nočný čas. Mateja sa ani nehla. Lapajúc po dychu som jej vysypal tašku, spomedzi učebníc oslobodil budík a vložil doň batériu. Dievča zostávalo meravé. Premklo ma zlé tušenie, že Xalerovský nahradil pravý budík replikou. Pozrel som na metronóm, ktorý som ukryl v zadnom (poriadne veľkom) vrecku nohavíc. Nič mi neprezradil. Nastavovač rýchlosti sa zrazu posunul o jeden dielik nižšie. Aj tep môjho srdca sa zrýchlil. Keď som prístroj na chvíľu spustil, vyšlo najavo, že bijú v jednom tempe. Prestavil som čas na budíku na dvanásť hodín a sedem minút noci. Mateja sa pohla. Zatackala sa, no zachytil som ju.

„Čo sa stalo?“ zašepkala omámene.

Posadil som ju na lavičku a vtisol jej do dlaní hodinky.

„Tvoja Connexa bola... hm... poškodená,“ oznámil som jej. Akékoľvek príznaky divokosti zo mňa okamžite vyprchali.

„Ja viem,“ odvetila utrápene.

„Tak prečo si ju dala tomu príšernému Xalerovskému?“ nerozumel som.

„Dal mi ultimátum, ktoré sa týkalo teba, René Gastark. Nemala som na výber.“

Načisto som stratil reč.

„Bola som dobre informovaná o jeho plánoch, preto sa ma chcel zbaviť,“ pokračovala Mateja. „Podarilo mu ovládnuť premietanie kamier až tak, že uvidel budúcnosť. V nej získa úlohu, ktorá môže ohroziť celý náš svet. V krátkom záblesku videl, ako sme ho my dvaja zastavili. V deň Spojenia nás uniesol a pridal nám druhú Connexu, aby nás oslabil. Ty si bol v bezvedomí. Ja som si vypočula celý jeho zámer. Viem, čo sú naše druhé Connexy.“ Prerušil ju vzdialený krik strážmajstra Mastersonmana, v ktorom sa mi vyhrážal polepšovňou.

„Teraz to myslí vážne,“ poznamenal som pre seba. „Predchádzajúci mesiac som sa akoby odtrhol z reťaze. Správal som sa ako zločinec,“ objasnil som prekvapenému dievčaťu.

Hneď si dala niečo dohromady: „Xalerovský zrejme ovplyvnil tvoju druhú Connexu. Dúfal, že ťa vyškrtne z rovnice.“

Nečakane mi vrátila budík.

„Postrážiš mi ho. Si moja druhá Connexa. Takto s tebou budem v spojení.“

Majáky a húkačky policajných áut sa blížili. Čo sa má stať, stane sa. Pôjdem do polepšovne. Zmieril som sa s tým.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

„Vrchný kontrolér skončil v nemocnici,“ zhrnul som, „ z nápravne sa vrátim asi o štyri roky, čo bude v rovnakom čase, ako bude Xalerovský znovu schopný podlosti. Dovtedy obaja vyspejeme a budeme s ním bojovať.“

Prikývla a na lícach sa jej objavili jamky.

Rozhodol som sa pre posledný krok a vytiahol metronóm: „Zverujem ti ho.“

Poliši boli od nás už len pár blokov. Mateja sa ku mne otočila. Vedel som, čo chce. No žiadala povolenie. Vždy som si predstavoval, že ho budem iniciovať ja a donútim svoju budúcu priateľku šarmom, aby si myslela, že bola ona tá, ktorá začala. Teraz to bolo iné a dokonalejšie. Ona sa pýtala a ja som súhlasil. Naše pery sa krátko stretli a iskra sa usadila hlboko v srdciach.

„ Ešte povedz,“ napadlo mi, „čo je moja druhá Connexa?“

Venovala mi svoj najkrajší pohľad a úsmev s nekonečnou hĺbkou.

3. MIESTO: NINA HUSÁROVÁ

Zobudila som sa do krásneho slnečného rána. Škola sa už skončila, konečne prišiel vytúžený oddych. V byte je ticho. Prinútim sa vstať. Podídem k oknu, ľahúčko ho otváram. Hravé lúče slnka šteklija môj malý nos. Milujem prázdniny! Môžem spať , ako dlho chcem, nemusím sa učiť a nikam ponáhľať. Jediná moja starosť je plánovať si super dni s kamarátmi, výlety a dovolenku s rodičmi. Na dnes je plán jasný. Obvolám zopár kamošiek, pôjdeme do mesta, zájdeme do cukrárne a budeme sa len flákať.

„Nina, už si vstala? Budeme sa hrať?“ do izby vchádza moja mladšia sestra s nadšením a nedočkavosťou v hlase.

Vypleštila som oči. Úplne som zabudla na skutočnosť, že tento týždeň som nedobrovoľná pestúnka svojej sestry Jany. Už dávno som to sľúbila rodičom.

„Ach , jaj, takže s dneškom sa môžem rozlúčiť!“Otočila som sa k Jane a hodila na ňu znechutenú grimasu. Viem, že ona za to nemôže, no hnevám sa. Dnes to bude dlhý a nudný deň.

Dopekla s tým! Prehrabla som si vlasy a vzdala sa myšlienky stráviť deň podľa mojich predstáv. Vlastne, celý jeden dlhý, nekonečný týždeň.

„Tak pod', segra, dáme sa dokopy, spravíme raňajky a niečo vymyslíme,“ zvolala som s úškrnom.

Poslúchla, podala mi rúčku a dali sme sa do práce.

„Takže Jani, dúfam, že ťa tieto raňajky uspokojia a nebudeš ma hneď otravovať s hrami,“ zvolala som a ťukala som do mobilu. Písali mi kamošky, musela som pozvanie do mesta odmietnuť.

„Už som dopapala, môžeme sa ísť už konečne hrať?“ zaštebotala Jana.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

„Nie tak zhurta, mladá dáma, máme ešte nejaké povinnosti!“ vysvetlila som jej zoznam povinností, ktoré nám napísala mamina. Musíme to stihnúť, kým je v práci.

„Takže šup, umyť ,obliecť ,ideme do obchodu!“

„Do obchodu? Nina, ale mne sa nechce, ja sa chcem hrať!“ namietala Jana.

Nemám náladu sa s ňou naťahovať, nakoľko väčšinou to končí jej plačom. Jana vie byť milá, ale aj veľmi tvrdohlavá. Tak to skúsím inak.

„Neboj, bude to raz - dva a kúpime si niečo,“ žiarivo som sa na ňu usmiala.

Vyšlo to! S obliekaním sme mali trochu problém, nakoľko sa Janka nevedela rozhodnúť pre biele alebo ružové šaty. To je klasický problém mladých dám v jej veku. Napokon po hodine lamentovania, vyhrali ružové. Konečne!

Cesta do obchodu bola jeden boj. Jana poskakovala, ťahala za ruku. Stále si našla niečo, čo ju zaujalo. Raz to bol pes, potom zbadala ihrisko. Neúnavne prosíkala, stáli sme raz tu a raz tam. Prestávalo ma to baviť, chytala ma zlosť, začala som sa potiť. Deň sa ešte len začal ,no ja som už teraz bola unavená. Otázky to je čo ,to je kto, a prečo, na mňa dopadali ako kameň, keďže nie vždy som vedela nájsť tú správnu odpoveď.

Znechutená som vošla do obchodu, no môj malý privesok bol plný života. Jana pobehovala, poskakovala medzi regálmi. Na káranie nereagovala, keby mohla , vykúpi celý obchod. Chcela to i ono. Bol to boj a skúška trpezlivosti mojich nervov. Dávať pozor na malé dieťa v obchode, nie je žiadna sranda. Počítala som minúty, kedy už konečne vypadneme domov.

„Ešte mlieko, maslo a môžeme ísť k pokladni , Jani!“Všetko mám v košíku, no otočím sa a svoju nezbednú sestru nikde nevidím.

Splašene s košíkom pobehujem sem a tam .Neviem ju medzi regálmi nikde nájsť.

„Okej, Nina ,pokoj , nestresuj!“ hovorím si v hlave.

Zrazu počujem známy plač. Vojdem medzi regály s novinami a tam zbadám svoju sestru. Naťahuje sa tam s chlapcom v jej veku o časopis.

„Jani, čo sa tu deje?“ nahnevane sa pýtam.

„Nina, tento časopis bol posledný a on mi ho chce vziať,“ zajakáva sa Janka.

Chlapec na mňa bojovne pozrie, drží svoj úlovok v rukách a nemieni sa ho vzdať. Niečo drzé si zamrmle. Jana spustí ešte väčší plač. Som bezradná, nahnevaná a bolia ma z toho uši.

„Počúvajte ,vy dvaja, skúste sa nejako dohodnúť,“ resignovane dohováram.

„Nikto sa tu dohovárať nebude ,ten časopis si berie môj syn, hotovo!“

Na chlapcovej matke, ktorá nečakane pribehla, sa na tvári mihne víťazoslávny úškrn.

Janka spustí ešte väčší plač. Nedá sa utíšiť. Dvaja víťazi sa usmievajú a mňa chytá amok. Nevydržím to.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Bez rozmyslenia odvetím: „Vy ste strašne drzá, ženská! Ak by ste mali zmysel pre spravodlivosť, ten časopis by nemal ani jeden, ani druhý!”

„Prosím?” zarazí sa nahnevaná pani.

„Dobre, počujete, takto by to bolo férové!”

„Ty, drzé dievčisko, ja sa tu nemám čas vybavovať,” schmatla chlapca, časopis a dala sa na odchod.

Nevydržala som to! „Milá pani, hlúpa a drzá ste vy!” odprevadila som ju výkrikom.

Tá však nereagovala, neotočila sa.

Vzala som plačúcu sestru za ruku a všimla si pohľady dospelých, ako si niečo šepkajú.

Hanbila som sa. V návale zlosti som povedala niečo, čo ľutujem. Bola som drzá. Premohol ma hnev.

„Ach, jaj, kam sa podela moja slušná výchova?” pýtala som sa sama seba a neveriacky som nad sebou krútila hlavou.

Týždeň prázdnin sa ešte len začal, no už teraz viem, že to s mojou malou sestrou bude na nevydržanie.

„Držte mi palce priatelia, nech to v zdraví prežijem!”

ČESTNÉ UZNANIE: KATARÍNA HRČKOVÁ STARÁ ZNÁMA

Minulý štvrtok, tak ako každý štvrtok, som išla na klavír. Zrazu sa tesne vedľa mňa mihla moja kamarátka zo škôlky. Vedľa nej išli ďalšie tri dievčatá. Skoro som ju nespoznala. Všetky boli zmaľované ako americké herečky, ktoré idú na premiéru do Hollywoodu. Až som sa zhrozila. Keby som si ja na seba nakydala toľko mejkapu, rodičia by asi dostali infarkt.

Nasledujúci štvrtok som ju stretla zase. Tentoraz som si okrem výrazného mejkapu všimla aj holý pupok, ktorý jej vykukoval z rozopnutej bundy. No poviem vám, bolo to niečo strašné. „Ahoj, Veronika,” pozdravila som sa jej. Nič. Od Veroniky neprišla žiadna odpoveď. Pozrela sa na mňa, akoby ma videla prvýkrát v živote. To ma zarazilo. „Ako to, že si ma nepamätá? Ved' sme boli najlepšie kamarátky,” hovorila som si v duchu.

Ďalší štvrtok mi však vyleteli oči z jamiek. Prisahám, že mi aj na sekundu prestalo biť srdce. „To nemôže byť pravda,” povedala som potichu. To, že som stretla Veroniku, ma vôbec neprekvapilo. Prekvapilo ma však to, čo mala v ruke. Veronika držala v ruke cigaretu, z ktorej si s úsmevom poťahovala. Chichúňala sa na svoje kamarátky, ktoré vyzerali tak namyslene a pyšne ako Veronika. „To predsa nie je Veronika ktorú poznám,” hovorila som si dookola v duchu. Celú noc som nad tým rozmýšľala. „Ako sa mohla tak zmeniť? Vedia o tom jej rodičia? Je taká naozaj, alebo sa iba chcela predviesť pred tými dievčatami?”

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Odkiaľ vôbec vzala tie cigarety? Dal jej ich niekto, alebo ich ukradla? Otázky sa mi v hlave striedali jedna za druhou.

Musela som to povedať mamke. „Veronika? To nie je možné! Ako to, že sa tak zmenila?“ mamka sa čudovala rovnako ako ja.

Nastal ďalší štvrtok. Na ďalšie šoky som už nebola pripravená. Tentokrát však Veronika bola s piatimi chlapcami. Najprv som myslela, že sa mi to iba zdá. No čím viac sa ku mne približovala, tým viac som nemohla uveriť, čo som práve počula. Na celé sídlisko začala so smiechom nadávať. To som už fakt išla odpadnúť.

Potichu som okolo nej prešla a radšej som si už ani nič nemyslela. Je to jej vec. Nebudem si trápiť hlavu nejakou Veronikou, ktorá sa tvári, že ma ani nepozná.

Ostáva pre mňa stará známa. Ona má tie svoje namyslené kamarátky. A keď ju nabudúce stretnem, pozdravím sa a pôjdem si svojou cestou. Nuž, dnes už je taká doba. Väčšina ľudí sa z nej však neraduje.

ČESTNÉ UZNANIE: LAURA MAJCHEROVÁ

Do hory, do lesa, zem sa okolo mňa otriasa. Každý deň si túto pesničku pospevoval malý Pištík. Takéto meno mu vybrali rodičia. Nie preto, že bol hudobne nadaný, ale preto, že každému odvrával a nikoho nepočúval.

Jedného dňa sa tato Ondro rozhodol poslať Pištíka do sveta. „Synu! Mňa nepočúvaš, matku nepočúvaš, nikoho okolo seba nepočúvaš. Zjedol si celú múdrosť sveta! Tak veru je čas, aby si takýto svet sám na vlastnej koži okúsil.“ No Pištík len mykol plecami. „Keď je tak tatuš, veru, nedbám, pôjdem a ukážem vám, že sa nikoho a ničoho nebojím!“ Mamka Elenka mu zabalila do batôžka zopár buchiet, žinčicu a rozlúčila sa so synáčikom. „Och Pištík môj, vráť sa mi domov živý a zdravý. Vo svete sa správaj slušne a nikomu neublíž!“ Po chvíli sa za Pištíkom zatvorili na dome vrátka a v diaľke už za ním bolo vidieť len kúdel' prachu. Aby bolo Pištíkovi po ceste veselšie, pospevoval si svoju pesničku „Do hory, do lesa, zem sa okolo mňa otriasa.“ Ako kráčal cestičkami v tmavom lese, postretol lesného mužíčka a riekol mu: „Odpál', nezavadzaj mi v ceste! A vlastne kto si?“ Malý mužíček mu odpovedal. „Dobrý deň, mladý muž. Som pánom tohto lesa. Ale kto si ty, že sa nevie ani len pozdraviť?“ „Ja som Pištík a zdraviť sa veruže nemusím, a to už vôbec nie tomu, kto vyzerá ako škriatok.“ „Hmm, hmm... Si ty ale neslušný Pištík môj.“ Povedal lesný mužíček. „Hej počuj! Ja som už hladný, keď si pánom tohto lesa, nože daj mi niečo najesť a napiť, ale hneď! Počuješ?“ „A či sa takto pýta o jedlo a pitie?“ „Ja sa ťa nepýtam o jedlo a vodu, ja ti to prikazujem! Daj mi, lebo ináč.....!“ „Lebo ináč čo Pištík môj, čo by si urobil malému bezbrannému mužíčkovi?“ „Ej nestojíš mi ani za kus chleba, odpál' mi z cesty!“ Pištík sa pobral ďalej, nahnevaný a hladný. Malý mužíček mu stihol ešte zamávať a zakričať: „Zbohom Pištík!“ Na oblohe sa zaligotal mesiačik.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Pišťík ešte stále nevedel, kam sa od únavy a hladu na noc ukryje. Zrazu sa mu pred očami zahmlilo, keď uvidel na lúke velikánsky strom. „To je krása, tu prenocujem,“ zašomral si. Sadol si pod strom a chrbát si oprel o kmeň stromu. Tu sa zrazu otvorili dvierka. „Kto ma to ruší? Čo je to za mátohu, ktorá nevie slušne zaklopať? To sa robí, takto v noci rušiť nočný spánok?“ Podskakovala malá, rozzúrená veverička Eliška. „Kto si človeče a čo tu chceš?“ „A čo teba do toho, kto som! Nemusím sa nikomu predstavovať, keď k niekomu prídem a už nie nejakej veveričke! Môžem prísť, kam sa mi zachce a kedy sa mi zachce!“ „Veru nie, ty neokrôchanec, toto je môj domček. Patrí mne!“ Pišťík sa pozrel na veveričku a opäť sa jej nezdvorilo opýtal. „Keď je to tvoj domček ako tvrdíš, tak mi dones niečo pod zub! Som hladný a unavený!“ „A či sa takto pýta o jedlo a nocľah? Nedám ti najesť, ani hlávku si u mňa nezložíš!“ Pišťíkovi nič iné neostávalo, iba sa pobrat' ďalej. Už nevládal. Ba dokonca si už nevládal zaspievať ani jeho obľúbenú pesničku. „Do hory, do lesa, zem sa okolo mňa otriasa.“ Na oblohe sa zjavilo zlatisté slniečko. Nastalo ráno. Pišťík už ledva stál na nohách. „Som hladný, som smädný a unavený!“ Kričal tak nahlas, až k nemu priletela malá včielka. „Zdravím ťa, chlapče. Prečo tak žalostne nariekaš?“ „Ach, či som sa ťa zľakol, ty oškara pásikavá. Čo chceš? Vypadni a daj mi pokoj! Čo ty taká krpatá by si mi vedela pomôcť! Nepotrebujem nikoho! Nepotrebujem kamarátov, ja som aj tak najlepší!“ Chvastal sa Pišťík. Včielka obletela okolo Pišťíka a nestačila sa čudovať, aký neslušný mladý muž zavítal k nim do lesa. Ešte nikdy sa s takýmto čudom nestretla. No napriek tomu sa rozhodla Pišťíkovi pomôcť. „Mladý muž, aj keď nepoznám tvoje meno, napriek tomu ťa odmením!“ „Hej, chcem už konečne, jesť a piť. Daj mi niečo!“ Včielka Etelka podala Pišťíkovi sladučký nektár a ten ho pil tak rýchlo, že sa ani nestihol poďakovať. No ani len netušil, že Včielka Etelka ho zároveň potrestala, za jeho neslušnosť a dala mu príučku. Nektárom sa mu zlepili ústa, a tak Pišťík už nemohol nikomu neslušnými slovami ubližovať. Keď Pišťíkove bruško bolo plné, zistil, že nemôže rozprávať. Darmo hľadal včielku Etelku, aby mu ešte raz pomohla. Včielka Etelka odletela a Pišťík zrazu zostal sám. Sám len so svojou neposlušnosťou a zalepenými ústami. Márne sa snažil pootvoriť ústa, no z úst mu vychádzalo len hmmm, hmmm... Spoločnosť mu robil iba chladný kameň. Pišťík si naň sadol a začal rozmýšľať o svojich rodičoch. „Nie takto ma mamka s tatušom vychovávali... Kam sa podela moja slušná výchova? Učili ma čarovné slovíčka. Ved' ja som to vedel. Vedel som poprosiť, poďakovať, pozdraviť sa.“ Pišťík si uvedomil, že nechce už byť viac chladný ako kameň, ktorý mu teraz zostal ako jediný priateľ. Nevie rozprávať ako on, nerozpráva, len mlčí. „Už viem, že najprv musím použiť rozum až tak ústa,“ pomyslel si Pišťík. „Načo sú mi ústa, keď som nimi ubližoval bytostiam okolo mňa?“ Po dlhom premýšľaní sa Pišťík rozhodol vrátiť domov. Kráčal cestičkou a iba jemne si pohmkával jeho pesničku. „Hmm, hmmm, hmm...“ Spoza kvetu zabzučala včielka Etelka a sadla si na Pišťíkove rameno. „Už vieš ako sa voláš?“ opýtala sa včielka. Pišťík len prikývol hlavou. A tu zrazu z úst mu vypadla celá veta: „Volám sa Pišťík.“

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Ďakujem ti včielka Etelka, že si ma opäť naučila, ako sa mám slušne správať. Zabudol som, ako ma to moji rodičia učili. Teraz už viem, že ak si chcem niečo vypýtať, musím si o to pekne poprosiť a poďakovať. Aj to viem, že keď mi niečo nepatrí, nesmiem si to vziať, musím si o to poprosiť. Tam, kam prídem, sa mám pozdraviť a predstaviť sa. Už nikdy viac nebudem sebecký, ale radšej budem pomáhať druhým ako si ty pomohla mne.“

Cestou domov sa Pištík nezabudol prísť pozdraviť veveričke a poprosiť ju o odpustenie. Pri lesnom mužičkovi sa pozdravil, predstavil a poprosil ho taktiež o odpustenie za neslušné správanie. Pištík sa vrátil domov k rodičom a oni boli radi, že majú opäť ich milovaného slušného synáčika.

ČESTNÉ UZNANIE: GLORIA MARIA HATOKOVÁ

Kecy.

Neskutočne zaujímavá a aktuálna téma. O ktorej vie radiť asi každý. Výchova? Čo to dnes vlastne znamená? A ešte k tomu aj slušnosť? Nechce sa od nás až príliš veľa? Všade sa dnes práve to otíka: Buď slušná, pozdrav sa! Ako ťa rodičia vychovali?! To by za mojich čias nebolo možné! A tak ďalej.

Kecy, kecy, kecy.

Už nie som slušná či dobre vychovaná, ak poviem svoj názor?

Myslím, že každá doba so sebou prináša nejaké to svoje správanie. To, že nejdem cez kopirák rodičov, neznamená, že nechcem byť slušná, alebo že nemám výchovu. Práve naopak.

Som úplne bežné a obyčajné dievča. Možno ako každé iné. Rodičia majú jasnú predstavu o ideálnej slušnej výchove ich dcéry.

No ja som originálny človek, nie klon.

A tu prichádza prvý zlom mojej slušnosti a výchovy v natahovaní sa a vysvetľovaní vecí mojim nadriadeným, u ktorých nenachádzam pochopenie v tom, kto som. Nie som rebelka, hoci to tak môže z môjho prejavu vyzeráť. Len mám pocit, že nikdy nedostávam plnú možnosť povedať svoj názor.

A preto, keď dostanem šancu – ako napríklad teraz – samozrejme, že ju bez váhania naplno využijem.

Možno... že aj viac lásky by potešilo, viac spoločných debát na rôzne témy – ako so seberovnými. A nakoniec aj tak zostávam nepochopená (nevychovaná?). Chýba nám láska.

Zahltená koníčkami, cez ktoré si rodičia plnia svoje sny, ma tiež stavajú do pozície neposlušnosti. Ale to tak nie je. Nie som neposlušná, len nespĺňam predstavy plniteľov snov.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Možno... že je to veľmi kritické, ale rada by som poukázala na takúto rovnicu:

Boj rodičov verzus môj názor rovná sa slušná výchova.

Je to začarovaný kruh, v ktorom by bolo dobré pochopiť etapy tínedžerského života.

Vychutnávam si časté mudrovania a usmernenia, čo a ako je pre mňa najlepšie, ako to bolo niekedy, ako sa to má robiť, akí boli niekedy oni a aká som teraz ja. A končia s povzdychom: Ach, jaj... kam táto generácia speje... A pritom som presvedčená, že oni to mali podobné, ak nie rovnaké.

Doba ovplyvňuje naše správanie. Nech im vysvetlujem, čo chcem a ako chcem, vôbec ma nepočúvajú. Samozrejme, že nás to všetko veľmi trápi, a tak utekáme pred reálnym životom, kde sa snažíme skryť a utiecť pred tou trpkou realitou rovno do iného sveta – virtuálneho, kde môžeme byť kýmkoľvek chceme, a to nám pomáha zabúdať na to, ako sme sklamali svojich blízkych. Priestor skrytej identity je to, čo nám vyhovuje. My sa tam cítime dobre, ale je to veľmi nebezpečné, lebo práve tam vznikajú tie nezmysluplné nápady a pokušenia, ktoré sa nemusia skončiť dobre a – samozrejme – môžeme znova ostať tými neslušnými a nevychovanými. Presne tak, ako to bolo s mojou partiou.

Rada by som sa s tebou podelila o môj príbeh či skúsenosť. Bolo to takto:

Na internete fičal trend, keď sa na fotkách ukazoval neslušný, teda vulgárny výraz. No, prostě... prostredník. Schyľovalo sa k záveru školského roka, blížili sa prázdniny a – ako nakoniec vždy – aj povinné triedne fotenie, ktoré sa konalo vždy pred vysvedčením, aby nám na končiaci sa ročník ostala nejaká pamiatka.

Niekomu napadlo, aby sme to skúsili... a áno, aj my ostatní sme sa nechali strhnúť internetovou výzvou. Bol to šialený nápad, ale zapáčil sa a rýchlo sa aj uchytil.

Nastal deň D, keď sme to mali uskutočniť, alebo ho môžeme pomenovať aj deň F... keďže sa konalo fotenie. Postupne sa triedy striedali pri fotení, až prišiel rad na nás. Všetko bolo pripravené, všetci sme boli rozhodnutí. Akurát sme si to asi poriadne nepremysleli...

A tak nás pán fotograf všetkých vyfotil. Aj s tým mrzkým gestom. Všetci sme sa poďakovali a tešili sa z toho, čo sme podnikli a ako sme to dali. Nikto nebral do úvahy to, čo sa stane, až to praskne. A potom to prišlo. Fotograf si to všimol, a tak sa rozpútalo peklo, aké sme nečakali. Smršť z každej strany. Naša učka hotová a sklamaná. Úplne ju to položilo. Rodičia tomu nechceli uveriť. V škole akoby vybuchla bomba. Riaditeľka školy ostala šokovaná. Aj napriek tomu sme u žiakov z iných tried našli aj pochopenie a uznanie, že to bolo cool.

Až potom sme pochopili, čo sa vlastne stalo. Úplne nevinná výzva z internetu, nemyslená zle, len to tak hlúpo vypálilo. Problémy sme mali všetci. Všetko začali skúmať, dlhé rozhovory, veľa otázok, prečo a ako sa to stalo, kde nastalo zlyhanie, slušní žiaci nie sú slušní? Nie sú vychovaní? Bolo to koronové obdobie, ktoré zanechalo tú viditeľnú stopu v správani? Alebo je to dnešnou online dobou?

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Ani sama neviem. Na túto otázku som nenašla odpoveď.

Nuž, čokoľvek sme tým chceli dosiahnuť, neurobili sme to preto, lebo sme zle vychovaní alebo neslušní. Pravdepodobne sa v nás niečo prelomilo. Niečo, čo sme už dlho skrývali. A namiesto toho, aby sme to niekomu povedali, tak sme to vyjadrili iným spôsobom. Určite sme si všetci vedomí toho, čo sme spôsobili, ale hneď ako niečo vyjadríme inak, je to zle a znova sme tí nevychovaní a neslušní tínedžeri, ktorí si nezaslúžia nič iné než poriadny trest.

Áno, možno sme to tentokrát trochu prehnali s tým vyjadrením, ale myslím, že akokoľvek inak by sme sa snažili poukázať na to, čo vo vnútri cítime, tak by sa to dospelým nepáčilo, alebo by to skôr nepochopili. Alebo by si to ani nevšimli. Ak chceme, aby to dospelí pochopili, musíme sa vyjadrovať priamo a otvorene, ale žiaľ v našom veku je to ťažko akceptované práve pre obdobie, v ktorom sa nachádzame.

A ak nevieš niekomu niečo vysvetliť (hlavne dospelým), tak ostaneš ako v našom prípade nepochopený, ale z pohľadu plnoletých budeš neslušný, nevychovaný tínedžer, ktorý už nevie, čo má urobiť od rozkoše.

Ale my naozaj nie sme zlí a nie je to ani tak, že by sme si nevážili to, čo pre nás rodičia a učitelia robia.

A tak je to asi taký neustály generačný boj medzi mladými a staršími. Nájsť v tomto hlavolame a chaose vzťahov pochopenie alebo múdre riešenie je ťažké.

Kto by vedel dať odpoveď na túto otázku? Kde je pravda?

A kto ju má?

ČESTNÉ UZNANIE: DAŠA BRONTVAJOVÁ OPEKAČKA

Fyzika, vzdychnem si v duchu.

Každá hodina sa začína rovnako. Prezenčka - domáce - rýchle opakovanie - nové učivo.

Ale dnes si učiteľ zrejme vsugeroval, že môže hodinu obetovať nezodpovedným žiakom. „Neumanová,“ ponad okuliare sa zapozeral na spolužiačku v strede triedy. Nemám rada tento jeho pohľad. Vo väčšine učiteľov sa už vyznám, ale fyzikár je pre mňa ešte stále záhadou. Keď sa na vás pozrie, nikdy neviete, čo chce počuť. Najdesivejšie je, že mi pripomína deda Jozefa z Bambuľky.

„Áno?“

„No, nemám vo zvyku sa zaoberať hlúpostami, ale tebe sa chvíľu povenujem.“ Triedou sa ozval smiech a najhlasnejším rehotom zaplnil triedu Fľak. Fľak je milý, trochu ťažkopádny spolužiak, postrach všetkých učiteľov. Rád im zamestnával mozgové bunky svojimi trefnými poznámkami.

„Toto,“ nedal sa vyviesť z miery fyzikár a pomaly sa otočil k bielej tabuli. Na nej sa už škl'abila fotka vypracovaných zadaní z pracáku: „Toto je tvoja domáca úloha. Správne?“

„Áno,“ prikývla.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

„Vieš mi povedať, ako si dostala tento výsledok?“ myškou zakrúžil okolo ťažko zreteľného čísla na spodnom riadku.

„No... vydedukovala som ho...“

„Vydedukovala,“ zopakoval takmer prívetivo. Svojou poznámkou by ľahko vedel oklamať nič netušiaceho nováčika, ale my sme šípili, že tento dialóg neskončí happyendom. „A to ako?“

„No jednoducho mi to vyšlo.“

„Tak ja teraz vydedukujem, že ti dám na vysvedčení trojku, aj keď ti vychádza dvojka. Budeš sa hnevať?“

„No, trochu...“

„A prečo? Ved' mne to tak vyšlo.“

Spolužiačka už radšej mlčala. Vedela, že sa nachádza na súde. Všetko, čo povie, môže byť použité proti nej.

„Takže nabudúce nededukuj,“ znova sa na ňu ostro zapozeral, „ale počítaj, áno?“

„Dobre,“ precedila a sadla si.

„No, ale aby sme boli spravodliví... Je tu ešte niekto.“ Na tabuli sa zjavil obraz učiteľovej obrazovky. Prechádzal prezenčku.

„Tardík,“ vyzval spolužiaka zozadu a ten rýchlo zdvihol hlavu.

„Čo je?“

„Fyzika,“ odpovedal učiteľ s úškrnom. Na vek vyše päťdesiatky mal celkom dobrý zmysel pre humor. Minimálne podľa mňa.

„Tardík, Tardík, ty si výpočty robil, ako vidíme,“ znova sa otočil k tabuli. „Lenže toto je povrchná práca. Vieš, čo je to povrchná práca?“

„Viem,“ utrúsil. Keďže Tardíkova slovná zásoba bola oklieštená na úroveň priemerného sedliaka v stredoveku, bol vopred odsúdený na prehru. Proti fyzikárovi v slovnej prestrelke nemal šancu. Učiteľ sa poobzeral po triede. Ticho vzdychnem a skloním hlavu k zošitu. No zbohom, ide sa pýtať všetkých. Po pár neúspešných pokusoch vymámiť od nás odpoveď, to ako vždy vzdal:

„Keď natriem hrdzavý plot, je to povrchná robota. O rok bude hrdza zasa späť a ja to budem musieť natierať nanovo. Keď si plot najprv vyčistím a potom namaľujem, vydrží päť aj desať rokov. Takže povrchná práca je taká, ktorá naoko vyzerá dobre, ale keď sa pozriete bližšie, nie je urobená poriadne. Povrchná práca vydrží iba chvíľu. A taká je aj táto. Ono to síce vypadá, že je to urobené. Lenže keď sa pozrieme lepšie, vidíme, že tieto výpočty nemajú s týmto výsledkom nič spoločné. Takže keď vám dám domácu úlohu, čakám, že ju urobíte dôkladne, nie povrchne. Rozumiete?“ Všetci prikyvujeme hlavami. Triedni bifľoši nevrlo, lebo sa cítia dotknutí, že ich prácu nevyzdvihol. Chalani nazlostene, že nebudú mrhať svoj čas na niečo také úbohé, ako je fyzika a baby znechutene, žeby mali absorbovať toľko nových informácií, keď v ich hlavách už nie je ani kúsok voľného miestečka.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

„Nikto nerobí úlohy poriadne, nie všetky,“ zahundrem potichu, ako malú vzburu.

„Takže aby som si overil, či ste ma správne pochopili, v stredu si dáme krátky test.“

Triedou sa ozvalo zborové zastonanie. Nikto nechce testy. Je milé vidieť, že aspoň na niečom sa dokážeme zhodnúť všetci: Správny prístup učiteľa = otrávení žiaci. To je krutá pravda pedagogiky.

ČESTNÉ UZNANIE: CYRIL MIROSLAV BONDRA

Všetko sa začalo, keď som ja, Ferko, mal osem rokov. Bola nedeľa, tak sme sa rozhodli, že si v záhrade spravíme grilovačku. Boli tam mama a oco, dedko, staršia sestra Júlia a mladší brat Dominik. Samozrejme, nechýbal ani Dunčo, náš pes. To vám však asi nemusím hovoriť, lebo skoro každý pes sa volá Dunčo, ale žiaden človek. Dedko nás natáčal na kameru. Že vraj sú to vzácne spomienky. No, ja neviem, grilovačky sme mávali každú chvíľu a dedko nás natáčal stále. Najprv sme sa napili a potom sme si dali zeleninový šalát ako predkrm. Rodičia urobili výnimku pre Dominika, pretože mal len trinásť mesiacov. „Aké nespravodlivé,“ pomyslel som si, že Dominik si nemusí dať šalát, ale ja áno. Po neochotne zjedenom šaláte začal oco grilovať špekáčky. Povedal som si: „Konečne niečo chutné!“

Lenže oco začal s Júliou preberať čosi o škole a nevedel, že špekáčky začali horieť. Keď si to všimol, od strachu takmer dostal infarkt a omylom hodil kliešťami jeden horiaci špekáčik na Dunča. Musel som rýchlo konať. Schmatol som hadicu. Rýchlo som sa snažil uhasiť Dunča. Nakoniec sa mi to podarilo!!! A ešte lepšie, dedkovi sa to podarilo natočiť! Jupí! Našťastie sme si mohli urobiť ďalšiu várku špekáčikov a poriadne sme si ich vychutnali. Večer sme zobrali Dunča k veterinárovi. Povedal, že sa Dunčo zotaví. Všetci sme sa radovali, že Dunčo prežije. Na druhý deň poslala Júlia to video na sociálne médiá. Pomaly, ale isto som sa stal populárnym chalanom.

Čoskoro som získaval peniaze kvôli popularite. Tisíc, dvetisíc, päťtisíc. Bol som všade. V televízií, na internete, a dokonca aj vo filmoch. Roky ubiehali ako voda a stal som sa tínedžerom. Postupne som začal kvôli sláve byť náladový. Začal som žiadať väčšie a väčšie množstvá peňazí. Začal som ľudí slovne ohrozovať zato, že ma nepodporovali. Potom som začal s kyberšikanovním. Stovky, možno aj tisícky detí už nikdy nebudú šťastné. Nadával som, kričal, ubližoval, nemalo to konca. Prestal som sa ovládať. Opúšťal som svoje záujmy kvôli peniazom a sláve. Ale to sa malo ešte trochu zhoršiť. Ľudia si pre mňa osobne vymysleli pomstu...

Jednoducho som prestal byť finančne úspešný. Strácal som peniaze. Strácal som ich ďalej a ďalej. Nevedel som, čo urobím. Keďže som už mal šestnásť, našiel som si až dve práce na čiastočný úväzok, ale tie moju stratu neprekryli. Prestal som sa hnevať, pretože som sa bál, že čo sa mi vlastne stane. Napokon som stratil všetko, čo som mal. Potom som sa doslova zbláznil.

TÉMA: KAM SA PODELA MOJA SLUŠNÁ VÝCHOVA?

Na niekoľko mesiacov som išiel do blázinca. Teraz žijem ako osemnásťročný s Júliou, kým sa nezotavím. Viem sa postarať o domácnosť, ale po zotavení si musím nájsť prácu, aby som mohol žiť sám. Zjavne to bude trvať dlhšie, než som očakával. Aj keď som oficiálne dospelý, lekár mi neodporúča piť ani fajčiť, kým nebudem mentálne zdravý a vodičský preukaz tiež zatiaľ nemám. Ale je ešte jedna otázka: Kam sa podela moja slušná výchova? Možno by bolo lepšie, keby si oco dával lepší pozor na špekáčky...

NÁZOV: LITERÁRNE KOŠICE, 28. ROČNÍK
PODNÁZOV: ZBORNÍK OCENENÝCH PRÁC
ZOSTAVILA: MSc. LUCIA BOROVSÁ
ZODP. REDAKTORKA: PhDr. KAMILA PREXTOVÁ, MBA
VYDAVATEĽ: KNIŽNICA PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE
ROK VYDANIA: 2023
POČET STRÁN: 83
ISBN: 978-80-89161-77-5

NEPREŠLO JAZYKOVOU ÚPRAVOU